

Univerzita Palackého v Olomouci

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

Diplomová práce

Bc. Lukáš Bill

Historie a současnost Mikroregionu Rožnovsko a implementace
tohoto tématu do výuky na 2. stupni základní školy

Olomouc 2023

Vedoucí práce: PhDr. Pavel Kopeček, Ph.D.

Prohlášení

Tímto prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně, a to jen za použití zdrojů uvedených v seznamu literatury uvedeném na konci práce. Diplomová práce byla zpracována v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o autorském právu, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

Dále souhlasím s uložením mé práce na půdu knihovny Univerzity Palackého v Olomouci a prohlašuji, že tištěná a elektronická verze této práce jsou shodné.

V Olomouci dne

podpis:

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval všem, kteří jakýmkoliv způsobem participovali na vyhotovení této práce a umožnili mi její úspěšné vypracování.

Děkuji vedoucímu mé diplomové práce, PhDr. Pavlu Kopečkovi, Ph.D., za jeho čas, zájem, podnětné rady a cenné připomínky.

V neposlední řadě bych touto cestou chtěl poděkovat především své rodině a blízkým, kteří při mně stáli a poskytovali mi podporu po celou dobu studia.

Obsah

Úvod.....	8
I MIKROREGION ROŽNOVSKO	11
1. 1 Vymezení pojmu.....	11
1. 2 Obecný úvod	12
2 Přehled historie území mikroregionu.....	14
2. 1 Počátky osídlení oblasti	14
2. 2 Industrializace regionu.....	15
2. 3 Účast Valachů v Třicetileté válce	16
2. 4 Od samostatnosti k německé okupaci	16
2. 5 Období druhé světové války na Rožnovsku	17
2. 6 Akce Tetřev a Tetřívěk	18
2. 7 Rožnovsko ve 2. polovině 20. století	20
2. 8 Dnešní význam regionu z celorepublikového pohledu.....	22
II OBCE MIKROREGIONU ROŽNOVSKO	24
1 Rožnov pod Radhoštěm	24
1. 1 Stručný přehled historie Rožnova.....	24
1. 2 Vybrané organizace a spolky na území města	28
1. 2. 1 Valašské muzeum v přírodě.....	28
1. 3 Významné osobnosti Rožnova.....	30
1. 3. 1 Bohumír Jaroněk.....	30
1. 3. 2 Čeněk Kramoliš	31
1. 3. 3 Metoděj Mičola.....	32
1. 3. 4 Vladimír Drápala	33
2 Zubří.....	34
2. 1 Stručný přehled historie Zubří	34
2. 2 Vybrané organizace a spolky na území města	37

2. 2. 1 Házenkářský klub	37
2. 2. 2 Sbor dobrovolných hasičů	38
2. 2. 3 Folklorní soubor.....	38
2. 3 Významné osobnosti Zubří	39
2. 3. 1 František Palacký	39
3 Dolní Bečva	41
3. 1 Stručný přehled historie Dolní Bečvy	41
3. 2 Vybrané organizace a spolky na území obce	43
3. 2. 1 Český svaz ochránců přírody	43
3. 2. 2 Fotbalový klub	44
3. 2. 3 Lyžařský klub	44
4 Prostřední Bečva.....	43
4. 1 Stručný přehled historie Prostřední Bečvy	46
4. 2 Významné osobnosti Prostřední Bečvy	48
4. 2. 1 Jaroslava Hýžová	48
5 Horní Bečva	49
5. 1 Stručný přehled historie Horní Bečvy	49
5. 2 Významné osobnosti Horní Bečvy	51
5. 2. 1 Metoděj Kubáň	51
6 Hutisko-Solanec.....	53
6. 1 Stručný přehled historie Hutiska-Solance.....	53
6. 1. 1 Stručný přehled historie Hutiska.....	53
6. 1. 2 Stručný přehled historie Solance	54
6. 1. 3 Od sjednocení po současnost.....	55
7 Valašská Bystřice.....	56
7. 1 Stručný přehled historie Valašské Bystřice	56
7. 2 Významné osobnosti Valašské Bystřice	58

7. 2. 1 Metoděj Karel Bystřický.....	58
8 Vidče.....	59
8. 1 Stručný přehled historie Vidče	59
8. 2 Významné osobnosti Vidče	60
8. 2. 1 Alois Pozbyl.....	60
9 Vigantice.....	62
9. 1 Stručný přehled historie Vigantic	62
9. 2 Vybrané organizace a spolky na území obce.....	64
9. 2. 1 Sbor dobrovolných hasičů	64
9. 3 Významné osobnosti Vigantic	65
9. 3. 1 Milan Baroš.....	65
9. 3. 2 René Bolf	65
9. 3. 3 Radim Kučera	66
III VYUŽITÍ PRÁCE V PRAXI UČITELE ZÁKLADNÍ ŠKOLY.....	67
1 Zakotvení sledovaného tématu v kurikulárních dokumentech	67
2 Návrh přípravy na vyučovací hodinu.....	70
2. 1 Příprava vyučovací hodiny	70
3 Mladí badatelé Rožnovska – společensko-dějepisná soutěž.....	73
3. 1 Obecné informace	73
3. 2 Průběh soutěže	73
3. 2. 1 Příprava a organizace.....	73
3. 2. 2 První – školní kolo.....	74
3. 2. 3 Druhé – finálové kolo	74
3. 3 Cíle projektu	74
4 Exkurze	76
4. 1 Společensko-dějepisná exkurze	76
4. 1. 1 Zakotvení náplně exkurze v kontextu tématu práce	76

4. 1. 2 Návrh exkurze.....	77
Závěr	78
Seznam použitých zdrojů.....	79
Seznam zkratek	89
Přílohy.....	90

Úvod

K volbě tématu mé diplomové práce *Historie a současnost Mikroregionu Rožnovsko a implementace tohoto tématu do výuky na 2. stupni základní školy* mne vedlo několik dílčích aspektů. Tím hlavním je mé přesvědčení, že znalost nejen obce, ale i celého regionu, ve kterém se žák narodil, nebo ve kterém bydlí, a tím pádem zpravidla i regionu, ve kterém se vzdělává, považuji za vysoce důležitou nejen pro školní praxi, ale i pro následný budoucí život žáka. Ačkoliv je toto téma v RVP ZV zahrnuto ať už v rámci vzdělávacího oboru Zeměpis v rámci učiva Místní region, tak (pro kontext této práce) hlavně v rámci vzdělávací oblasti Člověk a společnost a vzdělávacího oboru Výchova k občanství v rámci učiva Naše obec, region, kraj, je nutno s politováním poznamenat, že časová dotace věnovaná konkrétně kontextu regionu zpravidla nebývá nijak závratná. Nadto je dotace z většiny vyčerpána na (omezeném) tématu obce, na které se většina učitelů, se kterými jsem tuto oblast diskutoval, zpravidla zaměřuje.

Dalším významným, a v jistém směru i zastřešujícím, důvodem je kontext tak říkajíc patriotistický, kdy jsem zvolil rozbor Mikroregionu Rožnovsko právě z důvodu toho, že z této oblasti v podhůří Moravskoslezských Beskyd sám pocházím.

Diplomová práce sleduje dva cíle. Prvním cílem je seznámení a bližší přiblížení Mikroregionu Rožnovsko jednak z pohledu geografického, primárně však z pohledu historického se zaměřením na charakteristiku obcí mikroregionu. Druhým dílčím cílem práce je návrh na konkrétní metodická využití tohoto tématu v rámci výuky Občanské výchovy (či případně ve výuce Dějepisu) na druhém stupni základní školy, která by mohla sloužit jako podklad pro výuku učitelům, kteří se v rámci svých hodin hodlají regionální historií zabývat.

Práce je rozdělena na tři hlavní části. První je zaměřena na stručnou charakteristiku Mikroregionu Rožnovsko, jeho geografické rozložení, historii a rozvojové aktivity v širším kontextu. Druhá část provází jednotlivými městy a obcemi mikroregionu se zvláštním zaměřením na významné události obecního významu či celorepublikového kontextu, kdy se autor záměrně neomezuje konkrétním letopočtem, nicméně primárně pojednává o historii 20. století. Ovšem nejde o nepřekročitelnou mez a v řadě případů je nutno sledovat významné události v regionu i dat starších. Doplněno je seznámení s činností významných organizací a spolků či s osudy rodáků a dalších významných osobností s mikroregionem spojenými. Obsahem poslední části je rozbor postavení sledovaného tématu (a regionálních dějin obecně) v kurikulárních dokumentech aktuálně platných

v České republice, dále popis konkrétního využití obsahu práce jednak z pohledu praxe učitele na základní škole či jako podklad pro projekty žáků spojené s komplexní multioborovou soutěží.

Během tvorby diplomové práce bylo čerpáno z vícero typů zdrojů. Primární oporou pro autora však byly publikace regionálních historiků a badatelů, které uceleně a přehledně poskytují požadované informace. Mezi nepřínosnější lze řadit přehledovou publikaci *Okres Vsetín: Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*¹ z pera týmu prof. Nekudy. Ačkoliv jde o práci, která uceleně a komplexně představuje daný region na poli přírodních poměrů, společenského a kulturního rozvoje i podrobném místopisu jednotlivých obcí, v některých případech, zvláště v kontextu faktografických údajů, které se některými, zpravidla novějšími, zdroji uvedené informace neshodovaly. Konkrétní příklady jsou uvedeny v textu práce. Další významnou oporou byla stejnojmenná práce z *Řady monografií o historii a současnosti okresů Severomoravského kraje* od Ladislava Baletky *Okres Vsetín*² z roku 1987. Ačkoliv práce poskytla řadu vhodných informací a mnohdy vhodně doplňovala Nekudu, je tato publikace poplatná době vzniku, kdy např. v otázce kapitol týkajících se místopisu jsou v až nadměrné míře např. uváděny informace o vzniku a vývoji místních JZD apod.

Dále byly využívány publikace vydané jednotlivými obcemi či jinými významnými právníckými osobami (např. výrobními podniky) na území mikroregionu (např. vydanými u příležitosti významných výročí). Publikací, která z této kategorie stojí za zmínění, je společná práce lokálních historiků Ladislava Baletky a Jana Kolářka *Zubří 1310-2010: cesta ke kořenům*³ vydaná u příležitosti výročí 700 let od první písemné zmínky o existenci města Zubří. Obdobně jako Nekuda i Baletka s Kolářkem sledují chronologický vývoj Zubří od počátku osídlení oblasti přes vznik obce až do vydání publikace z pohledu nejen historického, ale i kulturního a sociálního. Současně se některé z kapitol věnují i popisu dějin nejbližších okolních obcí. V hojné míře jsou v diplomové práci také využívány veřejně dostupné dokumenty či jiné zdroje, zpravidla ty zveřejněné na internetu (například webové stránky obcí či historicky zaměřené weby). Z této kategorie zdrojů bych jako značně přínosný zmínil web *Osobnosti Valašska*⁴, jehož autorem je

¹ NEKUDA, Vladimír, ed. *Okres Vsetín: Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*. Valašské Meziříčí: Hvězdárna Valašské Meziříčí, 2002. Vlastivěda moravská. Řada topografická, sv. 68. ISBN 80-7275-024-0.

² BALETKA, Ladislav et al. *Okres Vsetín*. 1. vyd. Ostrava: Profil, 1987. 143 s.: Řada monografií o historii a současnosti okresů Severomor. kraje.

³ BALETKA, Ladislav a Jan KOLÁŘEK. *Zubří 1310-2010: cesta ke kořenům*. Zubří: Město Zubří, 2010. ISBN 978-80-254-7549-2. s. 42

⁴ *Osobnosti Valašska* [online]. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://www.osobnostivalasska.cz>

Masarykova veřejná knihovna Vsetín, a který přehledně poskytuje základní faktografické informace o známých rodácích a dalších významných osobnostech s regionem spojených.

Během rešeršní činnosti jsem také narazil na učebnici pro základní školy *Valašsko – geografie místního regionu pro základní školy*⁵ redigovanou doc. Vencálkem. Ačkoliv některé z kapitol učebnice by se pro výuku regionálních dějin Rožnovska na základní škole jistě využít daly, a potvrzuje to i sám autor, který uvádí, že krom zeměpisu lze učebnici využít také například v dějepise či občanské nauce, proti jejímu použití ve výuce komplexně a samostatně, bez dalších podpůrných studijních materiálů, hovoří její stáří, kdy řada uvedených informací již není aktuálních, a dále prioritní zaměření učebnice na použití v hodinách zeměpisu.

⁵ VENCÁLEK, Jaroslav et al. *Valašsko: geografie místního regionu pro základní školy*. Školský úřad (Kroměříž), 1993.

I MIKROREGION ROŽNOVSKO

1. 1 Vymezení pojmu

V celém obsahu diplomové práce je slovo region (či mikroregion) ve značné míře a s většími či menšími obměnami užíváno a skloňováno. Z toho důvodu pokládám za nutné tento pojem podrobně definovat. Budeme-li pátrat po původu slova region, naše hledání nás přivede k latinskému výrazu *regio*. Slovník cizích slov tento pojem překládá jako hraniční čára, hranice či jako krajina⁶. Užití tohoto výrazu můžeme znát například z anatomie, kdy se pod tímto pojmem uvádí některé konkrétní popisovaná oblast lidského těla⁷. Jako příklad lze uvést například *regio antebrachii*, čímž v překladu rozumíme oblast předloktí.

Blízkou vazbu má také latinský výraz *rego*, který v překladu znamená řídit. Přeneseně tedy můžeme z geografického, společenského a kulturního pohledu slovo region vnímat jako oblast, kterou někdo diriguje, řídí.⁸

Budeme-li tedy pátrat po obsáhlejší a podrobnější definici slova z pohledu zeměpisného, lze pro tuto práci jako ideální charakteristiku považovat definici, kterou uvádí na svých stránkách Český statistický úřad, který „region“ definuje jako více či méně ohraničené území. Regiony mají svou identitu a další specifické rysy jako např. hory, pobřeží, lesy, podnebí, jazyk, etnický původ obyvatel či společnou historii.⁹ Pojem region však lze také užít v kontextu většího územního celku (zabírající státy), např. region Skandinávie, středomořský region či region středoevropský.

Zaměříme-li se na druhé slovo názvu hovoříme o geograficky nejbližším okolí moravského města Rožnov pod Radhoštěm. Kdy jeho hranice nelze objektivně vymežit. Pro orientaci lze však usuzovat od hranic Mikroregionu Rožnovsko, které jsou určeny souborem katastrálních území členských obcí a měst, kdy, sečteme-li rozlohy jednotlivých obcí, hovoříme o území o výměře 239 km².

⁶ Region. *Slovník cizích slov* [online]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <http://www.slovník-cizich-slov.cz/regio.html>

⁷ Regio. *Velký lékařský slovník* [online]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://lekarske.slovníky.cz/pojem/regio>

⁸ Region. *Slovník cizích slov* [online]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <http://www.slovník-cizich-slov.cz/regio.html>

⁹ Specifikace regionů. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/specifikace_regionu

Zákon č. 51/2020 Sb., O územně správním členění státu, však s pojmem mikroregion vůbec neoperuje.¹⁰ Není tudíž jako územní jednotka ve správním členění České republiky zákonně zakořeněn. Slovník cizích slov definuje pojem mikroregion jako malý územní celek vzniklý např. dobrovolným sdružením několika obcí společně usilujících společný rozvoj.¹¹

1. 2 Obecný úvod

Každý, kdo někdy z ČR cestoval na severní Slovensko, tak může tvrdit, že Mikroregion Rožnovsko navštívil nebo jeho územím alespoň projížděl. Datum založení Mikroregionu Rožnovsko spadá na 17. ledna 2000 kdy vzniká tento dobrovolný svazek obcí s názvem *Sdružení Mikroregion Rožnovsko*. Podmínky založení a fungování jsou uvedeny v Zákoně o obcích. Podle něj je mikroregion status společenství obcí se zaměřením zejména na výkon činností směřujících ke společnému hospodářskému, kulturnímu či sociálnímu rozvoji. Dále se zaměřuje na ochranu a prosazování společných zájmů členských obcí a jejich spolupráci.¹² Náleží do Zlínského kraje a svou rozlohou se rozprostírá podél severní hranice tradičního kulturního regionu Valašsko.

Vznikl sdružením devíti samosprávních celků, a to: obcí Dolní Bečva, Horní Bečva, Prostřední Bečva, Valašská Bystřice, Vidče, Vigantice, Hutisko-Solanec a měst Zubří a Rožnov pod Radhoštěm. Právě poslední ze zmíněných bylo ustanoveno jako centrum mikroregionu, a to nejen z důvodu, že svým geografickým umístěním skutečně pomyslným centrem mikroregionu skutečně je. Pro občany členských obcí je nejhmatatelnějším a v době vzniku Mikroregionu Rožnovsko nejvýznamnějším účelem vzniku především docílení bližší a agilnější spolupráce mezi jednotlivými obcemi, vzhledem k povaze regionu hlavně na úrovni kulturní a na úrovni cestovního ruchu, který je pro oblast mikroregionu typický a významný po období celého kalendářního roku. Kompletní obecný přehled aktuálních hlavních činností svazku je uveden ve stanovách¹³ dobrovolného sdružení obcí, kdy je existence Mikroregionu Rožnovsko zaměřena zejména na výkon

¹⁰ ČESKO. § 1 zákona č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu a o změně souvisejících zákonů (zákon o územně správním členění státu) - znění od 1. 1. 2021. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-51#p1>

¹¹ Mikroregion. *Slovník cizích slov* [online]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <http://www.slovník-cizich-slov.cz/mikroregion.html>

¹² Informace dle zákona č.106/1999 Sb. *Mikroregion Rožnovsko* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.roznovsko.cz/mikroregion/informace-dle-zakona-c-106-1999-sb>

¹³ SDRUŽENÍ MIKROREGION ROŽNOVSKO. *Stanovy dobrovolného svazku obcí*. Rožnov pod Radhoštěm, 2015. [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.roznovsko.cz/image/data/ke-stazeni/Stanovy%20SMR.pdf>

činností směřujících k systematickému a efektivnímu hospodářskému a sociálnímu rozvoji zájmového území, ochranu a prosazování společných zájmů členských obcí a jejich spolupráci při rozvíjení činností týkajících se zejména stran rozvoje samosprávy obcí, oblasti rozvoje kultury, ochrany životního prostředí a ovzduší, administrativních činností a dalších odvětví.

Jak z přehledu jednoznačně vyplývá, činnosti svazku vyplývají z nejnovějších trendů jak v oblasti sociální či evropské integrace, tak například z oblasti environmentální. To vše v maximálním rozsahu ochrany a prosazování společných zájmů členských obcí, kterými jsou především péče o všestranný rozvoj zájmového území, či péče o potřeby občanů členských obcí a ochrany veřejného zájmu.

2 Přehled historie území mikroregionu

2. 1 Počátky osídlení oblasti

Zaměříme-li se na nejstarší (pravěké) dějiny osídlení oblasti, zjistíme, že archeologické pozůstatky nejsou tak značné jako v jižnějších částech Moravy, a nalezeny byly pouze v nejbližším okolí Rožnova pod Radhoštěm, kdy jde o artefakty z období neolitu, eneolitu a pozůstatky popelnicových polí. Datovat je lze přibližně do období let 5 700 – 1 900 př. n. l.

Organizovaná kolonizace území probíhala až v době středověku, kdy na klasickou středověkou kolonizaci navázala kolonizace pasekářská a zejm. tzv. valašská kolonizace, tu datujeme do období 16. až 18. století. Kolonizaci oblasti kolem řeky Bečvy vedla jednak šlechta (zejména páni z Kravař), ale výraznou měrou se na ní podílela také olomoucká (arci)diecéze prostřednictvím svých leníků.¹⁴ Kromě rodu z Kravař patřili mezi významné majitele území mikroregionu také páni z Krásna, z Pernštejna či Žerotínové. O období 14. a 15. století lze hovořit jako o době vzniku (resp. prvních dohledaných písemných zmínek) u většiny obcí a měst okolo hradu Rožnov, založeného roku 1372 Vokem z Kravař, který se rozprostíral na vrchu Hradisko na levém břehu Rožnovské Bečvy a po dobu své existence vystřídal kromě výše zmíněných šlechtických rodů několik dalších historicky méně významných majitelů. Osudným se mu stal rok 1539, kdy byl hrad na rozkaz krále Ferdinanda I. pobořen. Ve stejnou dobu Žerotínové, kteří panství koupili v roce 1548, začali s výstavbou nového zámku ve Valašském Meziříčí. Dle dobových pramenů je při prodeji hrad Rožnov již označen za opuštěný a pustý.¹⁵ Později byl pravděpodobně provizorně opraven, a ještě v roce 1660 sloužil panským úředníkům. Na konci 17. století byl však hrad Rožnov již opuštěn úplně. Zkázou hradu následně dokonali sami obyvatelé Rožnova, kteří ve druhé polovině 19. století dostali povolení zbytky zpustlého hradu rozebrat a využít získaný materiál pro stavby svých domů.¹⁶ Kameny byly použity např. ke stavbě rožnovského pivovaru.¹⁷ Zbytky centrální části zříceniny jsou na Hradisku patrné dodnes.

¹⁴ NEKUDA, Vladimír, ed. *Okres Vsetín: Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*. s. 131

¹⁵ Tamtéž, s. 142-143

¹⁶ Hrad Rožnov. *Hrady.cz: Cestujte s přehledem* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.hrady.cz/hrad-roznov>

¹⁷ O pivovaru. *Rožnovské pivní lázně* [online]. [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://www.roznovskepivnilazne.cz/o-pivovaru/>

2. 2 Industrializace regionu

Do období 17. století také datujeme osídlení oblastí východně od Rožnova. Pasekářská kolonizace spjatá především s rozvojem průmyslu (konkrétně lze zmínit například v té době známou rožnovskou sklárnu) a rapidním odlesňováním (dřevo používané jako palivo bylo v této době pro průmysl stěžejní surovinou a bylo ještě v polovině 19. století využíváno nejen jako palivo v místních sklárnách ale bylo i jako stavební nebo palivové dřevo z regionu vyváženo¹⁸) současně doplněná o působení tzv. valašské kolonizace (která je provázána s příchodem údajně rumunských přistěhovalců a s rozvojem horského, salašnického, chovu ovcí a koz). Toto působení bylo nejen prvopočátkem pro vyprofilování dnes typického charakteru tohoto regionu, ale současně zavdalo vzniku osídlení v té době známého pod jménem Bečvice, na jehož základě později vznikaly obce Dolní Bečva, Horní Bečva a Prostřední Bečva.¹⁹ Toto osídlení neprobíhalo pouze kolem horního toku Rožnovské Bečvy, ale právě díky výše zmíněným důvodům postupovalo později i do vyšších poloh a míst vzdálenějších od řeky. V tomto směru lze zmínit například vznik vesnice Hutisko a vesnice Solanec.

Z lingvistického hlediska je toto období také prapůvodem vzniku termínu Valach na našem území, které je jednak odvozeno právě od cizích příchozích z oblasti Rumunska, kdy tato jejich kolonizace probíhala již od dob vlády Karla IV. a prvky tohoto šíření obyvatelstva můžeme pozorovat prakticky od Rumunska přes Slovensko až po Polsko, a jednak od nositelů tzv. salašnické kultury. Nekuda uvádí, že slovo valach bylo zprvu označením pro zaměstnání. Z pohledu obyvatel jiných částí Moravy, se kterými přicházeli do kontaktu, však výraz valach nevyjadřoval povolání, ale označení obyvatel daného území ve smyslu teritoriálního původu, kdy v tomto kontextu chápeme termín i dnes. Za dob Třicetileté války byli již pod slovem Valach rozuměni všichni obyvatelé východní Moravy.

Přímo na vsetínském a rožnovském panství se označení valach vztahovalo na služebnou nebo námezdnou čeleď zaměstnávanou za účelem pasení dobytka. Být valachem bylo tedy vlastně označení pro pastevece, a tedy znamenalo pro poddané obdobné postavení jaké měl například kravař, který pásal panské krávy, nebo jakým byl označován pacholek, který se staral o koně.²⁰

¹⁸ BALETKA, Ladislav et al. *Okres Vsetín*. s. 39

¹⁹ NEKUDA, Vladimír, ed. *Okres Vsetín: Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*. s. 169

²⁰ Tamtéž

2. 3 Účast Valachů v Třicetileté válce

Ačkoliv je v kontextu Třicetileté války zmiňována podpora cizích vojsk Valachy anebo například poddanské nepokoje na území Valašska, kdy se jich Valaši zúčastnili jako nejaktivnější a mnohdy snad i jako velitelská složka odporu.²¹ Lze tvrdit, že téměř veškerá tato historická fakta jsou orientována v kontextu vsetínského panství a na námi sledovaném území Mikroregionu Rožnovsko jsou takovéto akce známy jen z roku 1621, kdy obyvatelé obce Vidče povstali proti vrchnosti. Nedochování dalších záznamů však nevylučuje fakt, že se těchto aktivit ve významnějších případech alespoň někteří obyvatelé této oblasti (současného mikroregionu) nemohli účastnit.

Následující takřka tři století se nesly v duchu poklidného vývoje, který však vzhledem k odlehlosti tohoto kraje nejen v evropském kontextu, ale i v kontextu habsburské monarchie a českých zemí přicházel mnohdy poněkud později oproti centrům dění v okolí větších měst. Dohledatelné jsou však údaje z poloviny 18. století, kdy Rožnovskem prošla vlna protifeudálního hnutí poddaných proti vrchnosti.²²

2. 4 Od samostatnosti k německé okupaci

I doba prvorepubliková na tomto území probíhala tak říkajíc v souladu se zbytkem území republiky. Rožnov pod Radhoštěm byl po vyhlášení samostatnosti Československa jedním z míst, kde byl založen oddíl Národní stráže, které se logicky formovaly ve významnějších centrech všech regionů z řad studentů, Sokolů, příslušníků DTJ a vojáků, kdy jejichž úkolem bylo hlavně udržení veřejného pořádku na daném území. V kontextu tohoto kraje se tak dělo především z důvodu, že hranice se Slovenskem se stala cestou, kterou zvolila řada uprchlíků, zvláště židovského vyznání, kteří prchali před pogromy, které probíhaly na Slovensku. Současně docházelo k návratu vojáků, československých občanů, domů z různých bojišť Velké války.²³ Když byla stabilita v regionu zajištěna, upřely se z důvodu krátké geografické vzdálenosti zraky obyvatel směrem na sever na oblast Těšínska, kdy byla i zde nálada u československého obyvatelstva protipolsky laděna a řada občanů narukovala do dobrovolnických sborů, které se úspěšně účastnily bojů proti Polákům během Sedmidenní války.

Meziválečná léta byla pro region obdobím industriálního rozvoje (řadíme zde např. počátky gumárenské výroby v Zubří). I z toho důvodu zasáhlo zdražování také tento kraj.

²¹ ŠTIKA, Jaroslav. *Etnografický region Moravské Valašsko, jeho vznik a vývoj*. Ostrava: Profil, 1973. s. 29

²² BALETKA, Ladislav et al. *Okres Vsetín*. s. 108

²³ NEKUDA, Vladimír, ed. *Okres Vsetín: Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*. s. 239

Hlavním důvodem byla špatná ekonomicko-sociální situace státu, která byla projevem celosvětové hospodářské krize. Valašsko si tedy i přes nesporný rozvoj stále ponechalo charakter chudého kraje

Podobně jako zbytek, nyní už okleštěné republiky, zasáhly i obyvatelé Valašska události března 1939. Popisované území bylo 15. března 1939 obsazeno jednak jednotkami VIII. armádního sboru německé branné moci a jednak jednotkami v pozdějších letech války spadala tato oblast pod správu neblaze proslulé Leibstandarte SS Adolf Hitler.²⁴

2. 5 Období druhé světové války na Rožnovsku

Již v prvních měsících okupace začala v této oblasti působit pobočka Obrany národa, kdy za největší příspěví odbojovému úsilí můžeme považovat například převody letců, mechaniků a dalších specialistů přes státní hranici. Právě jedním z míst, kudy tito budoucí hrdinové opouštěli vlast, byla oblast Solanec-Bílá-Jablunkov. Jedním z letců, kteří touto cestou přešli z Československa, byl i například František Fajtl, který uskutečnil přechod 11. června 1939. Tato cesta se však po napadení Polska takřka ihned uzavřela. Provázanost jednotlivých buněk Obrany národa byla však úzká a po rozprášení ostravské buňky brzy následovalo i značné omezení činnosti organizace v tomto regionu. Kromě ní však již v úvodních měsících války začal být činný odboj pod taktovkou nacisty zakázané Komunistické strany Československa, která byla v této části Protektorátu takřka neaktivnější protinacistickou organizací.

Současně napříč celou oblastí mikroregionu operovaly odbojové skupiny, které vytvořili sami občané. Za všechny lze zmínit učitele Hašu z Bečev, Ludvíka Kubjátu ze Zašové nebo skupinu štramberských partyzánů operujících v lesích nad Zubřím, ke kterým se někteří místní také přidali či je alespoň aktivně podporovali (zpravidla zásobováním jídlem a šatstvem). S nadsázkou lze tedy tvrdit, že v této době „byli partyzáni v každé dědině“. Krom vyhledávání a likvidace konfidentů a přípravy a uskutečňování diverzních akcí, které probíhaly spíše sporadicky, byla činností odbojářů z velké části zaměřena na organizaci rozmnožování a rozšiřování ilegálních tiskopisů a letáků.

Hmatatelný zvrát v odbojové činnosti přineslo působení *1. československé partyzánské brigády Jana Žižky* v oblasti. První část, která v oblasti operovala pod velením por. Ušiaka, byla vysazena ve večerních hodinách 21. srpna 1944 na Slovensku v prostoru Sklabaňa. V nočních hodinách zde byla vysazena i skupina pod velením kapitána RA Murzina. Počátkem září 1944 se na základě rozkazu partyzáni odhodlali k přechodu

²⁴ NEKUDA, Vladimír, ed. *Okres Vsetín: Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*. s. 271

moravsko-slovenské hranice²⁵. Ten se zdařil až po několika neúspěšných pokusech a přestřelkách s německými celníky. V polovině října se roztržitým skupinám podařilo vybudovat štáb v prostoru vrcholu Kněhyně (v lokalitě obcí Prostřední Bečva – Horní Bečva – Čeladná), kdy započalo navazování úzkého spojení s ostatními ilegálními skupinami operujícími v oblasti²⁶ (například s členy britského výsadku WOLFRAM pod velením kpt. Josefa Otiska). Toto odbojové uskupení však bylo rozprášeno. Nejprve došlo k odpoutání členů WOFRAM (po zabití jednoho z členů výsadku, rtn. Josefa Bierského partyzánem Kotačkou). Současně bylo důvodem rozpadu uskupení značné množství nasazených konfidentů a obecně intenzivní nápor nacistických vojenských a policejních represivních sil.

Následně po přestřelce v oblasti Kněhyně, kdy v závislosti na ní zemřel por. Ušiak a druhý velitel Murzin vyvázl s těžkým zraněním na noze, došlo k přesunu hlavních sil 1. československé partyzánské brigády Jana Žižky na Vsetínsko.

2. 6 Akce Tetřev a Tetřívěk

Působení členů skupiny WOLFRAM a 1. československé partyzánské brigády v prostoru dnešního mikroregionu je spojeno s největší německou protipartyzánskou operací pod názvem Tetřev. Po dlouhých a utajovaných přípravách hermeticky uzavřely jednotky 540. divize wehrmachtu a dalších ozbrojených složek v ranních hodinách 16. listopadu 1944 okruh v prostoru Rožnov pod Radhoštěm – Frenštát pod Radhoštěm – Kunčice pod Ondřejníkem – Čeladná – Frýdlant nad Ostravicí – Ostravice – Staré Hamry – Bílá – Horní Bečva – Prostřední Bečva – Dolní Bečva – Rožnov pod Radhoštěm. Značná část uzavřené oblasti odpovídá území dnešního mikroregionu.

Mělo dojít k neprodyšnému zajištění vytyčeného prostoru a následně mělo systematicky probíhat jeho postupné pročešání. Obkličovací linii, která zajišťovala hermetické uzavření oblasti, držely zejména vojenské jednotky. Primárním úkolem policejních jednotek bylo provádění domovních prohlídek. Postup obkličovací linie směřoval z východu na západ, kde byl terén dostupnější a přehlednější.²⁷ Ačkoliv byla celá akce důkladně plánována a její význam podtrhuje fakt, že z Prahy dorazil nad akcí dohlížet sám Karl Hermann Frank, neodpovídaly její konečné výsledky kýženým

²⁵ NEKUDA, Vladimír, ed. *Okres Vsetín: Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*. s. 280

²⁶ Tamtéž, s. 281

²⁷ SUCHÁNKOVÁ, Kateřina. *Protipartyzánská operace Tetřev v roce 1944*. Brno, 2013. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce PhDr. Vladimír Černý, Ph.D. s. 51-52

představám plánovačů. Ačkoliv se podařilo několik partyzánů zneškodnit či zajmout a současně zadržet řadu jejich podporovatelů, drtivě většině odbojářů se z oblasti podařilo uniknout.

Takřka současně s akcí Tetřev probíhala v těsné blízkosti, v katastrech obcí Zašová a Zubří akce s názvem Tetřívěk. Při neúspěchu Tetřeva to byla pro velitele možnost, jak alespoň částečně ukojit Frankův hlad po potrestání odbojářů. V Zašové byli zadrženi dva podezřelí muži a byl nalezen pouze opuštěný partyzánský bunkr, který byl vyhozen do vzduchu. V Zubří však snaha nacistů v dané chvíli žádné ovoce nepřinesla, to se však mělo změnit. Na základě zjištění při výslechu zadrženého mladého partyzána, který se po rozpadu štábu 1. československé partyzánské brigády Jana Žižky rozhodl vrátit domů a byl zatčen, došlo dne 24. 11. 1944 k obsazení Zubří a soustředění všech mužů do budovy místní měšťanské školy, kdy následovaly důkladné domovní prohlídky. Frank sám vedl výslech ředitele školy, ostatně jako se zhostil velení celé akce. To už v té době byl do obce dopraven zajatý partyzán, který při výslechu uvedl, že právě v této obci byl jemu a dalším dvěma partyzánům v noci z 29. října 1944 poskytnut úkryt. Konkrétně šlo o dům Josefa Holiše (některé zdroje chybně zaměňují Josefa Holiše se zuberským partyzánem Františkem Holišem, tuto chybu lze nalézt např. v Nekudovi²⁸), který se ke svému činu přiznal. Krom Holiše byli v obci zadrženi tři černí obchodníci a jeden ukrývající se sovětský partyzán. Naštěstí tento výsledek Frankovi stačil. Holišův dům byl vypálen, jeho žena uvězněna a sám Josef byl 12. ledna 1945 popraven v Praze.

O to, že akce Tetřívěk neskončila pro zuberské obyvatele podobnou katastrofou, jaká postihla například obec Lidice, se zasloužila skupina štramberských partyzánů. Těm se podařilo zajmout konfidenta gestapa Karla Kendíka, který byl před akcí do Zubří vyslán a který údajně sestavil seznam 67 osob podporujících partyzány v obci.²⁹ Některé zdroje chybně uvádějí, že Josefa Holiše usvědčil právě Karel Kendík. Tato skutečnost by však byla jednak stran konečného osudu Zubří naprosto nelogická a jednak v období operace Tetřev byl Kendík už po smrti (podle bádání Richarda Sobotky zastřelen partyzány někde v prostoru Rožnova pod Radhoštěm – Dolní Bečva dne 15. listopadu 1944).³⁰

²⁸ NEKUDA, Vladimír, ed. *Okres Vsetín: Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*. s. 282

²⁹ Tamtéž

³⁰ KOVÁŘ, Václav. *Zubří 1944: dětství uprostřed násilí konce války*. Paměť národa [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/magazin/mista/zubri-1944-detstvi-uprostred-nasilii-konce-valky>

Partyzánskému odboji a konkrétně osudům 1. československé partyzánské brigády se ve svém díle podrobněji věnuje například pedagog a historik Josef Příkryl³¹. Pro rámcovou představu může čtenáři posloužit také publikace Antonína Hanáčka³². Činností speciálních protipartyzánských oddílů se zabýval a ve svém díle s ní velmi podrobně seznamuje Oldřich Sládek³³.

2. 7 Rožnovsko ve 2. polovině 20. století

Území současného Mikroregionu Rožnovsko bylo osvobozeno ve dnech 2. – 7. května 1945, kdy tuto část osvobozovací operace měl za úkol 17. gardový střelecký sbor spadající pod 18. armádu bojující v sestavě 4. ukrajinského frontu. První osvobozenou obcí současného mikroregionu byla Horní Bečva, kde do bojů zvláště v tomto prostoru účinně zasáhli místní partyzáni. Těm se například v Horní Bečvě podařilo osvobodit početnou skupinu rukojmích, zadržovanou v budově místní školy.³⁴ Urputné boje včetně dělostřelecké přípravy se konaly mezi 4. a 5. květnem o Rožnov pod Radhoštěm.

Poválečný vývoj mikroregionu prakticky koresponduje s vývojem zbytku Československa, kdy dvouletý plán obnovy státu, který byl oficiálně vyhlášen 28. října 1946 a který sledoval především rozhodnutí a činnosti vedoucí k odstranění ničivých následků války.³⁵ Únorový převrat roku 1948 se obešel bez jakýchkoliv konfliktů, reprezentanti ostatních stran Národní fronty nebyli na vyvstalou situaci připravení, a tedy nebyli schopní jakkoliv adekvátně a rychle reagovat. Pomineme-li známé celorepublikové represe režimu odporujících organizací, omezování svobody slova či násilnou kolektivizaci, bylo toto období pro Rožnovsko rozkvětem zvláště po stránce industriální.

Podle prvotních plánů tehdejší vlády měla být do Rožnova pod Radhoštěm z pohraničí převedena výroba punčoch a začalo se s budováním nové pletářské továrny.³⁶ Textilní průmysl již měl ve městě bohatou historii spojenou s fungováním pletářského závodu vídeňského podnikatele a obchodníka Leona Brilla, který zde zahájil výrobu pletářského zboží již v roce 1889.³⁷

³¹ PŘÍKRYL, Josef. *1. čs. partyzánská brigáda Jana Žižky: (srpen–listopad 1944)*. Ostrava: Profil, 1976.

³² HANÁČEK, Antonín. *1. čs. partyzánská brigáda Jana Žižky*. Vsetín: Vlastivědný ústav, 1975.

³³ SLÁDEK, Oldřich. *Ve znamení smrtihlava: nacistický protipartyzánský aparát v letech 1944-1945*. Praha: Naše vojsko, 1991. Dokumenty (Naše vojsko). ISBN 80-206-0145-7.

³⁴ NEKUDA, Vladimír, ed. *Okres Vsetín: Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*. s. 284

³⁵ Tamtéž, s. 294

³⁶ Tamtéž, s. 304

³⁷ HORÁKOVÁ, Michaela. Do rožnovské Loany se vrací život. *Valašský deník* [online]. 18. 9. 2015 [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: https://valassky.denik.cz/zpravy_region/do-roznovske-loany-se-vraci-zivot-20150918.html

Událostí, která razantně ovlivnila život a charakter tohoto regionu prakticky na celou druhou polovinu 20. století, byl 26. červenec 1949 a podepsání zřizovací listiny závodu Tesla Rožnov.³⁸ Tesla měla zcela zásadní vliv nejen na město Rožnov, ale na celé území Rožnovska ve všech oblastech lidského života. Díky ní se povznesla životní úroveň obyvatelstva regionu, stala se celoživotním osudem a na dlouhou dobu zaměstnavatelem několika generací.³⁹

V souvislosti se vznikem Tesly zaznamenalo Rožnovsko demografický, ekonomický a společenský boom, kdy se utvářel jeho moderní charakter tak, jak jej známe dnes. Staví se rozsáhlá sídliště, sportoviště, kulturní zařízení, rekreační zařízení (na kteréžto navázal trend současnosti v kontextu celoročního cestovního ruchu) či školy, kdy lze jako jeden příklad za všechny zmínit vznik průmyslové školy elektrotechnické, která měla vyřešit dlouholetý problém přivedení kvalifikovaných pracovníků do malého městečka na izolovaném Valašsku. Nově industrializovaný Rožnov si tak vychovával budoucí odborníky sám. Po Sametové revoluci začala v Tesle privatizace a došlo k jejímu rozdělení na několik samostatných podniků. V současnosti Tesla Rožnov již neexistuje a v jejím bývalém areálu lze nalézt více než stovku soukromých společností.

Současně je nutno zmínit také rozvoj dalšího významného odvětví průmyslu v oblasti, a to gumárenské výroby v Zubří. Místní továrna Optimit, která za německé okupace sloužila pod názvem Gasma válečným účelům výrobou protiplynových masek, navázala na tuto výrobu i po květnu 1945 (nyní však pod novým názvem Ragum). Nově příchozí zaměstnanci je nutno nejen ubytovat, ale zajistit jim i společenské vyžití, zázemí a možnosti trávení volného času. Obdobně tomu bylo v Rožnově v kontextu vybudování Tesly. Tudiž i v sousedním Zubří se raketovou rychlostí rozmáhá společenský a kulturní život.

Ačkoliv se výroba neorientovala pouze na výrobu gumového zboží, po osamostatnění závodu Optimit Odry, jehož pobočným závodem se v červenci roku 1949 stal právě závod v Zubří, se činnost zuberské odnože zaměřuje už jen a pouze na gumárenskou výrobu.⁴⁰ V průběhu druhé poloviny 20. století se podnik, od roku 1953 nesoucí název Gumárny Zubří, rozšiřoval jak počtem zaměstnanců, tak výrobou. Včetně výroby pro civilní sektor.

³⁸ NEKUDA, Vladimír, ed. Okres Vsetín: Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko. s. 304

³⁹ SKÁCEL, Petr. Před 70 lety vznikl podnik Tesla, na Valašsko lákal vzdělané techniky. *iDNES.cz* [online]. 4. 8. 2019 [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zlin/zpravy/zlinsky-kraj-tesla-roznov-roznov-pod-radhostem-vyrobce-obrazovka-televizor-magnetofon.A190727_491657_zlin-zpravy_ppr

⁴⁰ VINGRÁLEK, Pavel. *Gumárny Zubří: příběh jedné průmyslové legendy = The story of an industrial legend*. Zubří: Gumárny Zubří, 2005. ISBN 80-239-4867-9. s. 29

2. 8 Dnešní význam regionu z celorepublikového pohledu

Již jsme zmiňovali význam turistického ruchu na území dnešního mikroregionu. Jelikož v kontextu Rožnovska hovoříme o oblasti v podhůří Beskyd, už to nám napoví, že jde o oblast turisticky velmi vyhledávanou. Ačkoliv zajímavých a poutavých aktivit a míst lze nalézt nespočet, dají se zmínit dvě nejvýznamnější.

Především jde o Pustevny, kdy v současnosti jsou Pustevny nejoblíbenějším turistickým střediskem v Beskydech.⁴¹ Jde o horské sedlo, které bylo pojmenováno po poustevnících, kteří zde dle dohledatelných zdrojů žili do roku 1874.⁴² Jiné zdroje však uvádějí, že posledním poustevníkem byl údajně Felix, o kterém existují záznamy, že ve svém útočišti zemřel roku 1784.⁴³ Poustevníkem rozumíme člověka (zpravidla mnicha), žijícího osamocené na odlehlém a opuštěné místě, v poustevně, za účelem duchovního očistění, klidu a prostoru k modlitbám. Poustevnickou tradici mají různá náboženství: hinduismus, judaismus, křesťanství i například islám.⁴⁴

Atraktivita Pusteven přilákala členy místního spolku Pohorská jednota Radhošť, kteří si dali za cíl zpřístupňovat odlehlá místa beskydských hor či značit turistické trasy a zřizovat síť horských hotelů a ubytoven. Pohorská jednota zde jako první postavila v roce 1891 útulnu Pústevňa, o tři roky později vedle ní vyrostla chata Šumná. Se stoupajícím zájmem turistů se členové Jednoty rozhodli zvýšit ubytovací a pohostinské kapacity. Proto nechali vybudovat další dvě útulny, které navrhoval slovenský architekt Dušan Jurkovič ve slohu lidové secese.

Útulny Libušín a Maměnka byly k veřejnému užívání zpřístupněny v roce 1899.⁴⁵ Krom Maměnky a po ničivém požáru obnoveného Libušína zde v současnosti nalezneme několik ubytovacích a stravovacích zařízení, lyžařské středisko a vede sem sedačková lanovka. Pod nedalekým vrcholem Tanečnice byla v roce 2019 otevřena panoramatická Stezka Valaška.⁴⁶

⁴¹ O Pustevnách: Historie a současnost. *Pustevny* [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: <https://www.pustevny.cz/o-pustevnach/>

⁴² Pustevny. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2023 [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Pustevny>

⁴³ O Pustevnách: Historie a současnost. *Pustevny* [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: <https://www.pustevny.cz/o-pustevnach/>

⁴⁴ Poustevník. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2023 [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Poustevn%C3%ADk>

⁴⁵ Horské sedlo Pustevny v Beskydech. *Kudyznudy.cz* [online]. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/horske-sedlo-pustevny-v-beskydech>

⁴⁶ Pustevny. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2023 [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Pustevny>

Druhým cílem turistů z celé republiky, o kterém pokládá autor za nutné v této části pohovořit, je Valašské muzeum v přírodě. Historie Valašského muzea v přírodě sahá na počátek dvacátého století, kdy se do Rožnova přistěhovali výtvarník Bohumír Jaroněk se svým bratrem Aloisem a sestrou Julií. Bohumír, inspirován svými zkušenosti z cest, tehdy na veřejnost vystoupil se zcela konkrétní představou na výstavbu skanzenu, kdy hlavní motivací pro jeho vybudování byla záchrana tradičních roubených měšťanských domů domů z náměstí v Rožnově.⁴⁷ Ačkoliv ambice a více či méně podrobné plány vzniku muzea můžeme sledovat již od konce 19. století, konečně ke vzniku Valašského muzea došlo až v roce 1925. Současně jde o období, kdy byly velmi příhodné podmínky pro další rozvoj muzea, protože v zemi ještě stále vládla vlastenecká nálada. Díky tomu dochází v této době k obohacení muzea o další stavby z různých částí Valašska.⁴⁸ V současnosti se muzeum sestává ze čtyř částí, a to Dřevěného městečka (s Valašským Slavínem připomínajícím a ctící významné osobnosti spojené s východní Moravou), Valašské dědiny, Mlýnské doliny a již zmíněného areálu Pusteven, které jsou součástí Národního muzea v přírodě od roku 1995 a tím součástí muzejní instituce národního významu.

⁴⁷ SMAHEL, Rudolf. *Valašské muzeum v přírodě*. 1976. Osveta Profil.

⁴⁸ Tamtéž

II OBCE MIKROREGIONU ROŽNOVSKO

1 Rožnov pod Radhoštěm

Historické jádro centra Mikroregionu Rožnovsko nalezneme na levém břehu Bečvy při úpatí hory Radhošť z jedné strany a úpatí svahů Vsetínských vrchů ze strany druhé na dohled od hradu Rožnov na kopci Hradisko. Město bylo vystaveno, jak napovídá poloha a pravidelný půdorys městského jádra, na zeleném drnu, tedy na nově vybraném místě, na kterém se zatím žádné sídlo nenacházelo, a po dlouhou dobu si udržovalo charakter zemědělsko-řemeslnického sídla.⁴⁹

V současnosti je město Rožnov pod Radhoštěm rozvinutým centrem regionu s šestnácti tisíci obyvateli, kterým poskytuje plnou občanskou vybavenost. Současně jde o významné středisko turistického ruchu v Beskydech, které opakovaně ve všech obdobích kalendářního roku navštíví stovky tisíc návštěvníků.

1. 1 Stručný přehled historie Rožnova

V otázce první písemné zmínky se různé zdroje vzájemně neshodují. Ačkoliv Baletka uvádí, že za nejstarší doklad o Rožnově je (avšak ne bez výhrad) považována zpráva z roku 1267, kdy je v závěti biskupa Bruna ze Schauenburku zmiňována vesnice Rosenowe, kterou založil.⁵⁰ Nekuda je v tomto směru pevnější a s jistotou tvrdí, že se o Rožnov s určitostí nejedná. Odkazuje se v tomto případě na polohu a půdorys, který vypovídá o tom, že byl Rožnov založen jako město, a nikoliv jako vesnice.⁵¹ Tuto teorii podporuje také Dalibor Janiš, který uvádí, že v závěti zmíněné obce Grabove a Rosenowe, které byly interpretovány jako Hrachovec a Rožnov jsou ve skutečnosti obec Hrabová (součást dnešní Ostravy) a již zaniklá obec Rosenowe nedaleko dnešních Proskovic.⁵² Za první jistou zmínku o existenci města je tedy považován až rok 1411.

Původně se jméno Rožnov týkalo hradu a městečko pod ním, o kterém hovoříme, neslo jméno Rožnovec. Přívlastek pod Radhoštěm byl připojen v roce 1913.⁵³ Jméno hradu je zřejmě německého původu (Rosenau – „Růžový palouk“), nelze

⁴⁹ BALETKA, Ladislav et al. *Okres Vsetín*. s. 108

⁵⁰ Tamtéž

⁵¹ NEKUDA, Vladimír, ed. *Okres Vsetín: Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*. s. 826

⁵² JANIŠ, Dalibor. *Hrad a město Rožnov v časech středověku*. Rožnov pod Radhoštěm: Město Rožnov pod Radhoštěm, 2011. Rožnovské malé tisky. ISBN:978-80-904851-4-3.

⁵³ NEKUDA, Vladimír, ed. *Okres Vsetín: Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*. s. 826

ale vyloučit také jeho odvození od českého osobního jména Rožen („Rožnův hrad“).⁵⁴ Název města, resp. hradu, se v německých a latinských pramenech objevuje v průběhu let v různých tvarech. Můžeme se tedy setkat se staršími tvary Rosenow či Roznaw. Dochované dokumenty z roku 1480 již rozlišují hrad Roznow a městečko Roznowecz pod ním ležící. V novějších, německy psaných textech, nalézáme tvary Rosenaw, Roznau, Rožnau a Rožnau am Radhost.

V čele města stál rychtář neboli fojt, kdy zprvu byla tato funkce tradičně dědičná. Po odkoupení fojstství vídečským fojtem Janem a jeho bratry Mikulášem a Matoušem, bylo dále děleno na několik dílů. V roce 1605 se fojstství ujala vrchnost, čímž rychta klesla mezi řadové měšťanské domy a funkcí rychtáře pak byli pověřováni členové městské rady. Tu tvořil purkmistr a konšelé, někdy zvaní též radní. I zde však docházelo k postupnému vývoji. Nejdříve se jednání městské rady konala v domě purkmistra následně a od roku 1773 v nově postavené budově radnice.⁵⁵

V tomto období datujeme také počátek budoucí prestiže Rožnova na poli lázeňství, kdy v roce 1796 lékař František Kročák poslal do Rožnova své pacienty, aby se zde léčili vzduchem a žinčicí⁵⁶. Faktem je, že ještě v roce 1950 lékaři srovnávali klima v Rožnově s tatranským, ale v té době už se někdejší dřevěné městečko stalo průmyslovou základnou. Důležitou roli v historii rožnovského lázeňství sehrál někdejší hraběcí ředitel rožnovského panství Josef Drobník, který se chopil myšlenky udělat z Rožnova léčebné místo. S tímto záměrem založil roku 1820 léčební ústav a přilehlý městský park, v té době známý jako Hájnice.⁵⁷

Základem léčby v bylo působení místního horského klimatu, které bylo zvláště spojeno s vycházkami v terén. K věhlasu klimatických lázní přispěli především lázeňští lékaři, kteří klimatické lázně Rožnov propagovali a doporučovali svým klientům. Kromě tatranského přirovnávali Rožnov ke klimatu věhlasného Davosu nebo italského Merana.⁵⁸

V pozdějších letech bylo součástí léčby slunění, gymnastika a pití kravského, a zvláště ovčího mléka. Po první světové válce, kdy po významném úpadku zaznamenalo rožnovské lázeňství největšího rozmachu, byla do léčby začleněna také vodoléčba

⁵⁴ HOSÁK, Ladislav a Rudolf ŠRÁMEK: *Místní jména na Moravě a ve Slezsku II*, Praha: Academia, 1980. ISBN 978-80-87542-32-3. str. 390-391.

⁵⁵ NEKUDA, Vladimír, ed. *Okres Vsetín: Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*. s. 827-828

⁵⁶ Žinčica je převařená syrovátka z ovčího mléka. Zdroj: Žinčica. *Slovník cizích slov* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/zinčica>

⁵⁷ sb. Společenský dům – někdejší perla Rožnova – už jen ozvěna. *Oko Beskyd* [online]. 21. 8. 2017 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.okobeskyd.cz/?p=1753>

⁵⁸ SOBOTKA, Richard. Už jen ozvěna – vzpomínka na Klimatické lázně v Rožnově pod Radhoštěm. *Valašsko: Vlastivědná revue*. 2010, 25(2), s. 12-13. ISSN 1212-3382. s. 12

a elektroléčba. Z významných osobností se v Rožnově léčili například lékař, zakladatel psychoanalýzy, Sigmund Freud nebo zakladatel genetiky Johann Gregor Mendel. Lázně sloužily k léčbě nemocí dýchacího ústrojí, plic a s léčbě kardiálních nemocí.⁵⁹ Nakonec však byly lázně roku 1960 zrušeny. V současnosti na rožnovskou lázeňskou tradici velmi volně navazují *Rožnovské pivní lázně* vybudované v areálu pivovaru, postaveného roku 1712, avšak v této souvislosti lze hovořit spíše o wellness zařízení než o lázeňském komplexu.

K nejstarším průmyslovým zařízením v katastru města, o kterých jsou dochované písemné zmínky, můžeme počítat mlýny, které zde jsou od začátku 16. století zmiňovány dva. Z jednoho z nich vznikla později papírna. Významným přelomem v historii města však bylo zakotvení textilního průmyslu v polovině 19. století. Tento, převážně pletařský a tkalcovský, průmysl navazoval na již tradiční domácí výrobu. Největším podnikem byla zmiňovaná Brillova mechanická továrna na pletené a stávkové zboží založená roku 1889. S pokračováním pletařské tradice se počítalo i po konci 2. světové války, kdy se začíná psát historie podniku Loana Rožnov.

Zásadním průmyslovým prvkem regionu po konci 2. světové války však nebyl pouze textilní průmysl. Vývoj města byl značně ovlivněn rozhodnutím o industrializaci Valašska, které bylo součástí záměru přesunout, alespoň ten nově budovaný, strategický průmysl dále od západních hranic státu.⁶⁰ Z těchto důvodů bylo rozhodnuto o vybudování elektrotechnického podniku Tesla Rožnov n. p. zaměřeného na výrobu elektrovakuové techniky, která se později v průběhu let přeorientovala na výrobu tranzistorů, obrazovek a následně integrovaných obvodů.

Zřizovací listina rožnovské Tesly byla podepsána 26. července 1949.⁶¹ Rychlý růst počtu zaměstnanců významně a na dlouho ovlivnil dynamiku rozvoje města. Počet obyvatel města se během 35 let zvýšil takřka šestkrát na více než 18 000. V průběhu těchto let vyrostla rozsáhlá sídliště, kde státní výstavba byla významně doplňována výstavbou družstevních bytů. Postupně byla na území města vybudována sídliště Záhumení (mezi lety 1953–1963), 1. máje (1951–1972), Koryčanské Paseky (1972–1983), Písečná (1974–1993), Jižní Město (1978–1983) a mimoto také rozsáhlá výstavba sociální

⁵⁹ Historie města. *Město Rožnov pod Radhoštěm* [online]. 15. 6. 2006 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20110520203127/http://roznov.cz/historie-mesta>

⁶⁰ CVIKL, Zdeněk, Marek ŽURČO, Ivana GALLOVÁ, et al. *(Ne)zapomenutá Tesla: střípky z historie Tesly Rožnov pod Radhoštěm: průvodce výstavou*. Rožnov pod Radhoštěm: Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, 2014. ISBN 978-80-87210-42-0. s. 10

⁶¹ BALETKA, Ladislav et al. *Okres Vsetín*. s. 108

vybavenosti.⁶² Došlo k vybudování závodní a později městské polikliniky, kterou se zlepšila dostupnost lékařské péče. V oblasti kulturní se většina činností postupně koncentrovala v Klubu pracujících, který zastřešoval různé zájmové skupiny, ale také místní kino Panorama či divadelní a folklorní soubory⁶³, současně se významně začal měnit charakter města z důvodu přílivu nových obyvatel města-zaměstnanců Tesly, kdy změna životního stylu, zvláště stran pravidelné pracovní doby, občanům umožnila čas k rekonstrukcím a výstavbě nových domů v Rožnově a jeho blízkém okolí. Pro obyvatele nově vzniklých sídlišť byl přínosem vznik řady zahrádkářských osad, které existují dodnes.⁶⁴

Změna společensko-politické situace po roce 1989 sebou však pro Teslu nepřinesla lepší zítřky, a tak po procesech změn reagujících na vliv tržní ekonomiky došlo k rozpadu podniku na dílčí samostatně hospodařící jednotky. Rožnovská Tesla se sice snažila reagovat přípravou nových organizačních struktur, avšak po jejím zestátnění roku 1990 bylo nakročeno k privatizaci podniku. K 1. 12. 1990 vzniká – Tesla Rožnov, akciová společnost, která jako první krok privatizace zakládá k 1. 3. 1991 na půdorysu „podnikatelských jednotek“ řadu společností s ručením omezeným, které jsou následně postoupeny do „malé privatizace“. Již od roku 1992 začaly v areálu Tesly vznikat nové společnosti, které si od svého předchůdce převzaly převážně jen zaměstnance a zkušenosti.⁶⁵ Dnes v areálu již bývalého podniku funguje přes sto dílčích společností s různým zaměřením, z nichž můžeme zmínit například společnosti EP Rožnov, a.s., Remak a.s., Energoaqua, a.s. nebo pobočku společnosti ON Semiconductor.

Ačkoliv Tesla Rožnov, která se stala živitelkou nejen pro Rožnov, ale pro široké okolí, zanikla, mělo založení podniku zásadní význam pro povznesení životní úrovně obyvatel, především po stránce sociální, ale též po stránce vzdělání, kultury a sportu. Tesla se stala rozhodujícím hnacím prvkem v celospolečenském kontextu.⁶⁶

K významnému růstu města přispěl i rok 1980, kdy byla k městu připojena sousední obec Rysová, která roku 1960 vznikla sloučením obcí Hážovice a Tylovice. Po připojení k Rožnovu byla Rysová rozdělena na dvě místní části s původními názvy obcí.

Zvláště z pohledu posledních desetiletí se Rožnov pod Radhoštěm proměnil v moderní turistické, kulturní, obchodní a průmyslové centrum. Současně svou polohou je

⁶² CVIKL, Zdeněk, Marek ĎURČO, Ivana GALLOVÁ, et al. *(Ne)zapomenutá Tesla: střípky z historie Tesly Rožnov pod Radhoštěm: průvodce výstavou*. s. 10

⁶³ Tamtéž, s. 11

⁶⁴ Tamtéž

⁶⁵ Tamtéž, s. 70-71

⁶⁶ Tamtéž, s. 76

ideálním místem pro rekreaci a sport, kdy město i jeho okolí je vybaveno řadou sportovišť pro celoroční využití a současně v blízkosti nalezneme stovky kilometrů turistických stezek a cyklistických tras. Rožnov pod Radhoštěm každoročně navštíví přes půl milionu hostů z České republiky, i ze zbytku Evropy.⁶⁷

1. 2 Vybrané organizace a spolky na území města

1. 2. 1 Valašské muzeum v přírodě

Na rozvoji kulturních a společenského života v počátcích 20. století nepodílel jen lázeňský ruch, ale také návrat tří sourozenců – sestry a dvou bratrů, kdy se tato nyní nerozlučná trojice na popud nejstarší z nich, sestry Julie Jaroňkové, přestěhovala na Valašsko. Nejdříve do Valašského Meziříčí, kde však nesešli a v roce 1909 koupili dům v lázeňském Rožnově. Bratři Alois, který do té doby pracoval jako výtvarník v keramické dílně u Olomouce, a Bohumír, který se navrátil do vlasti ze zahraničí, kam jej zavedla práce návrháře keramické výzdoby se svou sestrou sdíleli zálibu v lidové tradici, zde začali prodávat dřevoryty, malovaný porcelán, gobelíny a další artefakty. Dům zčásti přestavěli na umělecké dílny. Všichni tři sourozenci Jaroňkovi se v průběhu let stali významnými osobnostmi rožnovského kulturního života. Bohumír stál u založení prvního uměleckého spolku na Moravě – *Sdružení výtvarných umělců moravských*, kdy po celou dobu svého života byl jeho významným představitelem. Julie se zase podílela na činnosti místního Sokola.

Bohumír se kromě jiného také zajímal o uchování památek lidové kultury. Často navštěvoval nedaleký Štramberk, který se stal předlohou pro řadu jeho maleb. Jeho zájmu neunikly ani roubené budovy na rožnovském náměstí a uvědomoval si jejich nízkou odolnost. K jejich ochraně založil 29. 6. 1911 *Okresní muzejní spolek*, kdy do roku 1926 zastával funkci jeho předsedy. Roku 1927 byl spolek přejmenován na *Valašský muzejní a národopisný spolek*. Činnost Spolku neustala ani za druhé světové války, kdy byl postaven dřevěný kostel (vysvěcený v srpnu 1945). Z důvodu politických změn v zemi však spolek v padesátých letech zanikl, k jeho obnovení došlo na popud PhDr. Jaroslava Štiky až v lednu 1997.⁶⁸

⁶⁷ O našem městě. *Rožnov pod Radhoštěm* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: www.roznov.cz/mesto-a-jeho-zivot/zivot-ve-meste/

⁶⁸ sb. Valašský muzejní a národopisný spolek si v roce 2021 připomíná 110 let od založení. *Okobeskyd* [online]. 15. 4. 2021 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.okobeskyd.cz/?p=8681>

Důvodem, proč je tato skutečnost v práci zmiňována je právě ten, že za vznikem *Valašského muzea v přírodě* stojí právě Muzejní spolek, kdy hlavními iniciátory vzniku byli bratři Jaroňkové, kteří již před první světovou válkou předložili plány na přenesení několika roubených staveb do městského parku. Uskutečnit tyto cíle se však podařilo až o řadu let později, v roce 1925.⁶⁹ Při svých záměrech čerpali jednak z práce Michala Urbánka a Dušana Jurkoviče, kteří tento kraj reprezentovali na *Národopisné výstavě československé* v Praze se svou osadou z Valašska, ale hlavně ze zkušeností Bohumíra z roku 1891 z návštěvy světově proslulého skanzenu ve švédském Stockholmu. A tak se konečně onoho roku 1925 podařilo do městského parku přesunout nejen rožnovskou dřevěnou radnici z roku 1770 a jeden měšťanský dům, ale v průběhu let také řadu dalších objektů z Rožnova i z okolí, mezi nimi například zvonici z Dolní Bečvy, hospodu z rožnovského náměstí a řadu dalších menších staveb. V průběhu let přibyla ještě kopie rozsáhlého fojtství z Velkých Karlovic či kopie roubeného kostela z 18. století, který vyhořel ve Větrkovicích. U něj vznikl v roce 1969 Valašský slavník, na němž jsou uloženy ostatky nejen všech tří sourozenců Jaroňkových, ale řady dalších významných osobností spojených s tímto krajem.

Významnou a přínosnou byla existence Dřevěného městečka také na sklonku druhé světové války při postupu Rudé armády z východu, zdržovaném ústupovými boji německých a maďarských jednotek, kdy během osvobozovacích bojů 4. a 5. května 1945 vyhořela řada roubených staveb v blízkém náměstí⁷⁰, kdy právě odtud byla do městského parku přesunuta první dřevěná stavení.

Od šedesátých let dvacátého století došlo k podstatnému rozšíření muzea. Nejprve vybudováním Valašské dědiny, která byla otevřena roku 1971. Sem byly umístěny patrová roubená stavba fojtství z Lidečka a řada dalších staveb z celého regionu, které dotvořily ráz podhorské vesnice. Roku 1982 byla dokončena třetí část muzea, a to areál vodních staveb s mlýnem, vodní pilou nebo například valchou, které jsou umístěny v Mlýnské dolině.⁷¹ Čtvrtým areálem ve správě muzea se v roce 1995 stala kulturní památka Pustevny.

Do dnešních dnů se areály průběžně rozrůstají o další historické stavby a relikvie, které dokreslují malebný obraz tradičního Valašska. Podoba by však nebyla celistvá bez života v muzeu. Nejvýraznějším rysem současného dění ve všech areálech muzea je úsilí

⁶⁹ Historie a vznik muzea. *Národní muzeum v přírodě* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.nmvp.cz/roznov/informace-pro-navstevniky/historie-a-vznik-muzea>

⁷⁰ DRÁPALA, Daniel. *Městečko pod Radhoštěm – putování dějinami Rožnovska*. Valašsko: Vlastivědná revue. 2013, 31(2), s. 56-57. ISSN 1212-3382. s. 57

⁷¹ Tamtéž.

o jejich oživení prostřednictvím jak interiérových, tak i exteriérových expozic, prezentace tradičních řemeslných i zemědělských technologií, ukázky lidového umění, tradic a samozřejmě ve velké míře činnost folklorních souborů, a to nejen těch rožnovských – Radhoště a Javořiny či cimbálové muziky Soláň. Muzeum je významné na mezinárodní úrovni, kdy můžeme hovořit například o každoročně pořádaných festivalech jako jsou Rožnovské slavnosti nebo festival slovenského folkloru Jánošíkov dukát. Valašské muzeum v přírodě tak mimo jiné i tímto způsobem navazuje na původní záměry svých zakladatelů, kteří po celou dobu usilovali o to, aby šlo o živé muzeum.⁷²

1. 3 Významné osobnosti Rožnova

1. 3. 1 Bohumír Jaroněk

Narodil se 23. dubna 1866 ve Zlíně, kde 18. ledna 1933 také zemřel. Jeho profesí bylo malířství, grafika, kdy byl jedním z předních představitelů evropské secese; dále pak patřila do jeho tvorby keramika a byl také publicistou a významným společenským iniciátorem. Vystudoval Státní odbornou uměleckoprůmyslovou školu pro zpracování dřeva ve Valašském Meziříčí a po jejím absolvování se neúspěšně hlásil na Uměleckoprůmyslovou školu ve Vídni.⁷³ Začal proto pracovat jako návrhář porcelánové majolikové výzdoby v Kopřivnici, což mu umožnilo často pracovně cestovat do zahraničí, kdy nejvýznamnější bylo jeho působení v Budapešti a v Egyptě a což se ukázalo jako přínosné v jeho dalším životě. Po nastalých neúspěších v Egyptě procestoval část Evropy a Blízkého a Středního východu. Navštívil Egypt, Palestinu, Sýrii, Turecko, Řecko, Belgie, Francii, Itálii, Německo, Rakousko a balkánské státy.⁷⁴ V roce 1896 se vrátil na Moravu a ve Valašském Meziříčí začal pracovat v ateliéru svých sourozenců Aloise a Julie ve Valašském Meziříčí.

O tři roky později se uskutečnila první výstava jeho výtvarných děl v nedalekém Štramberku, o rok později vystavuje větší počet děl v Ostravě. Maloval převážně motivy valašských roubených staveb a motivy Štramberku. Díky úspěšnosti obou exhibicí mu bylo umožněno vystavovat také například ve Vídni. Byl členem *Sdružení výtvarných umělců moravských*, kde později působil jako místopředseda spolku a hlavní mluvčí. V roce

⁷² Historie a vznik muzea. *Národní muzeum v přírodě* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.nmvp.cz/roznov/informace-pro-navstevniky/historie-a-vznik-muzea>

⁷³ Bohumír Jaroněk. *Osobnosti Valašska* [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.osobnostivalasska.cz/osobnost/bohumir-jaronek/>

⁷⁴ Bohumír Jaroněk. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2023 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Bohum%C3%ADr_Jaron%C4%9Bk#cite_ref-matrika_1-0

1909 se sourozenci přesunuli do Rožnova pod Radhoštěm, kde s bratrem založili Uměleckovýtvarné díly, kde vyráběli hračky, pohlednice, kabelky a výzdoby do domácností. Úzce v tomto období spolupracovali s Dušanem Jurkovičem.

Aktivně se zapojoval do kulturního a společenského dění, mimo jiné v roce 1911 inicioval založení Okresního muzejního spolku, později přejmenovaného na Valašský muzejní a národopisný spolek, kdy byl také jeho předsedou. Hlavní myšlenkou a cílem, kvůli kterému byl spolek založen, byl projekt založení Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm sestávající z vytvoření sbírky staveb valašské roubené architektury, které by tímto byly ochráněny před zánikem. Díky výstavě roku 1913 projekt zaujal například i arcivévodu Františka Ferdinanda D'Este, který poskytl významnou dotaci na nákup chátrající rožnovské radnice, první budovy přesunutá do nově vzniklého muzea.⁷⁵

V roce 1932 vážně onemocněl, zemřel o rok později ve Zlíně v Baťově nemocnici. Pochován se společně se svými sourozenci ve Valašském slavině.

1. 3. 2 Čeněk Kramoliš

Narodil se 7. prosince 1862 v Rožnově pod Radhoštěm do rodiny s bohatou historií na území Valašska. Otec Michal byl řezník, matka Anna učitelka. Po absolvování obecné školy v Rožnově nastoupil na gymnázium ve Valašském Meziříčí, odkud pokračoval na studia učitelství do Příboru, kdy ke studiu začíná pracovat, aby finančně přispěl rodině. Otec totiž během jeho studií zemřel. Po studiích nastoupil učitelskou praxi na Vyškovsku, kde začal se svou literární tvorbou, kdy se steskem po rodném kraji ve svých dílech vracel na Valašsko, kam bohužel z pracovních důvodů nemohl odcestovat, rozhodl se tedy, roku 1884, že bude psát povídky právě na témata z rodného kraje.⁷⁶ Do Rožnova se však vracel alespoň na období letních prázdnin, kdy využil tento čas ke sběru materiálů k tvorbě. V průběhu let střídal působiště na jižní Moravě a všude působil osvětově stran ochotnického divadla či přednáškové činnosti. V této době se také oženil s Julií Šmídovou.

V prosinci 1907 byl jmenován okresním školním inspektorem v Hranicích na Moravě. Během první světové války, kam nemusel díky věku a profesi narukovat, se stal aktivním členem Červeného kříže. V pozici inspektora setrval až do odchodu do penze, kdy měl znovu dostatek času na literární tvorbu. Byl členem Muzejní společnosti ve

⁷⁵ Bohumír Jaroněk. *Osobnosti Valašska* [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.osobnostivalasska.cz/osobnost/bohumir-jaronek>

⁷⁶ KRAMOLIŠ, Čeněk. *Co mne přivedlo k literární práci*. Naše Valašsko, VIII, 1943-1944, č. 3. s. 103

Valašském Meziříčí, Moravského kola spisovatelů a stál při zrodu Valašského krúžku v Brně, kam se přestěhoval k dceři z důvodu zhoršeného zdravotního stavu.

Poté, co roku 1938 vyslechl v rádiu zprávu o Mnichovské dohodě, z rozčilení oslepl na jedno oko a téměř ztratil sluch. V srpnu 1939 navíc jeho žena prodělala cévní mozkovou příhodu a ochrnula. Zemřela o tři roky později.⁷⁷

Sám Čeněk Kramoliš se dožil konce války, zemřel v Brně 16. června 1949. Od roku 1970 jsou jeho ostatky uloženy ve Valašském slavíně.

Patřil k vedoucím regionálním znalcům Valašska. Mezi jeho největší zásluhy na poli dějepisectví patří uspořádání rožnovského archivu. Je autorem 40 knih povídek, historických románů či pedagogických textů. Kromě literární tvorby se věnoval národopisu a sběru lidové slovesnosti.⁷⁸

1. 3. 3 Metoděj Mičola

Ačkoliv dětství prožil v sousedním Zubří, narodil se Metoděj Mičola jako Jaroslav Mičola 14. ledna 1911 na statku u Rožnova do chudé rodiny, avšak později se rodina přestěhovala do již zmíněné sousední vesnice, kde se Jaroslav poznal se salvatoriány z Valašského Meziříčí, díky kterým také studoval na tamním gymnáziu. Po maturitě, složené s vyznamenáním, roku 1928 vstoupil do společnosti Božského spasitele Salvatoriánů, u nichž dostal řeholní jméno Metoděj. Po roce odjel na teologická studia do Vatikánu, kde studoval na Gregoriánské univerzitě. Studium ukončil doktorátem filozofie a licenciátem teologie. Roku 1934⁷⁹ byl v Římě vysvěcen na kněze. Po návratu do Československa nastoupil na vojenskou službu, kdy působil jako vojenský kurát,⁸⁰ a po šesti měsících začal působit na farnosti v Prostějově.

Po obsazení Československé republiky vojsky Třetí říše v roce 1939 a následným zatýkáním občanů Protektorátu, se páter Mičola snažil pomoci rodinám, jejichž členové byli perzekuováni. Po atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha

⁷⁷ ČERVENKOVÁ, Lucie. *Spisovatel Čeněk Kramoliš (1862-1949)*. Olomouc, 2010. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Daniel Jakubiček, Ph.D. s 48

⁷⁸ Čeněk Kramoliš. *Osobnosti Valašska* [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.osobnostivalasska.cz/osobnost/cenek-kramolis>

⁷⁹ Tento rok uvádí např. Metoděj Jaroslav Mičola. *Osobnosti Valašska* [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.osobnostivalasska.cz/osobnost/metodej-jaroslav-micola>, některé zdroje však uvádějí rok 1935, např. Povídání o Zubří: volné povídání o historii valašské obce Zubří od jejího založení až do dnešních dnů, díl "A." *Zuberské noviny*. Zubří: Obec Zubří, 2000, IX(90), s. 6.

⁸⁰ BÁRTKOVÁ, Hana. Před osmdesáti lety byl popraven prostějovský kněz a vlastenec Metoděj Mičola. *Prostějov: statutární město* [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.prostějov.eu/cs/aktuality-archiv/pred-osmdesati-lety-byl-popraven-prostějovsky-knez-a-vlastenec-metodej-micola.html>

byl za svůj výrok: *“Vraždu neschvaluji, ale nemohu chválit to, co plánovitě dělají Němci českému národu. Jsem přesvědčen, že český národ projde vítězně všemi zkouškami. Pravda a právo naší české věci, se nedá navěky udupat. Hitlerova moc přes všechnu jeho sílu a přes četná vítězství bude nakonec rozdrčena; náš národ neskoná.”*⁸¹, který pronesl během výuky náboženství, udán kolaborantským kolegou a následně zatčen gestapem.

Po výsleších a mučení v Olomouci byl převezen do Brna do Kounicových kolejí, kde byl 2. července 1942 odsouzen k smrti a příštího dne zastřelen. Urna s jeho ostatky byla předána gestapu a dodnes se nenašla

1. 3. 4 Vladimír Drápala

Kpt. Vladimír Drápala se narodil 9. ledna 1885 v Rožnově pod Radhoštěm. Avšak působil v nedalekém Vsetíně, kde se v roce 1910 stal sekretářem vsetínského fotbalového klubu a od roku 1921 byl členem jeho výboru a krátce i pokladníkem. Byl také členem místního Sokola.⁸² Po vypuknutí 1. světové války byl nucen narukovat na italskou frontu, kde bojoval jako praporčík 3. pěšího pluku. Během bojů byl však v létě roku 1917 zajat ve slovinské Koritě.

Dobrovolně se 25. dubna 1917 přihlásil do Československých legií v Itálii, kde byl zařazen do 32. pěšího pluku. V roce 1919, po návratu do vlasti, byl demobilizován a vrátil se zpět do Vsetína. Zde působil jako řídicí pedagog ve chlapecké obecné škole a aktivně se angažuje například v místním Sokolu.⁸³ V této době se stal blízkým přítelem podnikatele a vynálezce Josefa Sousedíka, významné osobnosti Vsetína v té době.

S ním se také hned v březnu 1939 aktivně zapojují do protiněmeckého odboje. Vstoupil do odbojové skupiny Obrany národa a stal se jejím místním velitelem pro okres Vsetín. Drápala stál za přechody osob, zvláště letců a dalších specialistů, přes hranice Polska a Slovenska, šířil ilegální letáky a zprávy z vysílání v Londýně, se kterým byl ve spojení. V lednu 1940 byl odhalen a za tuto činnost zatčen gestapem a obviněn z velezrady. Po třech letech strávených ve vězení byl Vladimír Drápala nacisty 27. května 1943 popraven v polské Vratislavi.⁸⁴

⁸¹ Povídání o Zubří: volné povídání o historii valašské obce Zubří od jejího založení až do dnešních dnů, díl "A." *Zuberské noviny*. Zubří: Obec Zubří, 2000, IX(90), s. 6.

⁸² Vladimír Drápala. *Osobnosti Valašska* [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.osobnostivalasska.cz/osobnost/vladimir-drapala/>

⁸³ Menš. Vladimír Drápala. *Internetová encyklopedie dějin Brna* [online]. aktualizováno 14. 08. 2015 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=1006

⁸⁴ Vladimír Drápala. *Osobnosti Valašska* [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.osobnostivalasska.cz/osobnost/vladimir-drapala/>

2 Zubří

2. 1 Stručný přehled historie Zubří

Počátky v současnosti přibližně pět a půl tisícového města rozkládajícího se v podobě dvou hlavních (a rovněž geograficky) oddělených částí (Starého Zubří a – někdy nazývaného Nového – Zubří) na pravém břehu Rožnovské Bečvy datujeme do roku 1310, kdy se díky listině Bohuslava z Krásna pro jistého Pertolda dozvídáme o způsobu kolonizace Zubří. Listina podrobně popisuje práva a povinnosti zakladatele (lokátora). Na druhé straně ovšem otevírá velký prostor k mnoha otázkám, především se listina ani slovem nezmiňuje o Starém Zubří. Podle Čeňka Kramoliše nynější staré Zubří stávalo již dávno před rokem 1310, avšak proti této teorii hovoří řada historických i romantických nesrovnalostí, a tak původ Starého Zubří zatím nelze spolehlivě, na základě dochovaných dokumentů, objasnit.⁸⁵

Další historické osudy Zubří jsou pevně spjaty s rožnovským panstvím, hradem Rožnov a jejich majiteli, kterými byli např. páni z Kravař, z Cimburka, z Kunštátu, z Pernštejna. Nejdéle držel panství rod Žerotínů, poslední majiteli panství byli Kinští⁸⁶. Ačkoliv je Zubří v některých pramenech označováno jako obec hornická (pravděpodobně z důvodu těžby železné rudy na území), hlavním zdrojem obživy zuberských bylo prakticky po celé období existence zemědělství. Stran pověsti o zpupných hornících, kteří pod rožnovským hradem těžili zlato a stříbro, se nikdy nepodařilo dohledat důkazy o těžbě takového charakteru v oblasti.

Do roku 1850 stál v čele obce jako nejvyšší funkcionář takzvaný fojt. Nejdříve šlo o fojtství dědičné, následně se stalo fojtství zákupním. Tato okolnost byla potom příčinou nepřijemností a sporů, jež se táhly bezmála půl století historií obce.⁸⁷ Za významné a nutné pokládám zmínit, že posledním zuberským fojtem byl Jiří Palacký, otec historika Františka Palackého. Po nahrazení prvním starostou Josefem Alexandrem se Palacký věnoval doručování pošty.

O značném rozmachu obce svědčí sčítání lidu, které proběhlo v závěru roku 1857 a které nám v dnešních dnech poskytuje dostatek podrobných údajů o způsobu života tamních obyvatel. Podle tehdy platného domovského práva bylo do Zubří příslušných 2 466 občanů, kteří žili v 285 domech. Z tohoto počtu obyvatel byli 2 duchovní,

⁸⁵ BALETKA, Ladislav a Jan KOLÁČEK. *Zubří 1310-2010: cesta ke kořenům*. s. 12-13

⁸⁶ Historie města Zubří. *Zubřan.cz* [online]. 2014 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.zubran.cz/2014/09/11/historie-mesta-zubri/>

⁸⁷ BALETKA, Ladislav a Jan KOLÁČEK. *Zubří 1310-2010: cesta ke kořenům*. s. 33

11 úředníků, 26 osob vojenských, 3 umělci a literáti, 87 majitelů zemědělských usedlostí, 158 majitelů domů. Dále bylo v Zubří 20 řemeslníků a živnostníků, 1 obchodník, 326 pomocníků v zemědělství, 67 pomocníků v živnosti, 6 osob v jiné službě a 724 nádeníků.⁸⁸ V obci dochází k všeobecnému rozvoji, včetně školství, kdy do konce 19. století dochází k výstavbě kostela sv. Kateřiny Alexandrijské, tří školních budov či budovy fary. Hlavní zásluhu na rozvoji obce nese tehdejší starosta Čeněk Krupa, který stál od v čele obce celých 28 let. V době jeho působení byl založen v Zubří také první spolek – Dobrovolný sbor hasičů, vznikl Sokol nebo spořitelni a záloženský spolek, *Jednota katolických mužů a jinochů*, odbor *Ústřední matice školské* aj. V obci byla zřízena pošta a také knihovna.⁸⁹ Současně dochází k železničnímu spojení díky vybudování trasy Rožnov pod Radhoštěm – Valašské Meziříčí.

Budeme-li hovořit o historii Zubří v období první světové války, stojí a zmínku epidemie španělské chřipky, která se obcí prohnala. Radost z konce války a vzniku samostatné republiky brzdil strach a obavy o své blízké, kteří byli během konfliktu odvedeni na frontu, a kterých bylo přibližně šest set. V tomto směru Zubří zaplatilo v první světové válce vysokou daň. Válečné oběti připomínal pomník, který byl odhalen u Lípy svobody v roce 1930. Podle neúplných údajů ze Zubří padlo 64 mužů a dalších 17 občanů zůstalo nezvěstných.⁹⁰ Řada z navrátilců domů se však do konce svého života potýkala s výraznými zdravotními problémy, které si odnesli jako nechtěnou vzpomínku na válečné útrapy. Ačkoliv roky válečné bídy vystřídala poválečná dražota a v květnu 1919 epidemie černých neštovic, lze do tohoto období datovat vznik řady místních spolků a organizací.

Kromě založení první zuberské knihovny je důležité zmínit zvláště vznik zuberské házené. Progressivně docházelo k rozvoji a rozšiřování obce a dřevěná stavení jsou čím dál více nahrazována zděnými. V roce 1920 dochází k záchraně tradice zuberské výšivky, kdy byla v Zubří založena *Soukromá škola valašského vyšívání*, paralelně byla v sousedním Rožnově založena pobočka této školy. V listopadu 1926 byla v Zubří slavnostně otevřena nová Sokolovna.

Události roku 1938 zastihly Zubří v počátcích rozmáhající se industrializace a postupného odklonu od typického zemědělského a horalského způsobu života. Následné oznámení o obsazení druhé republiky a vzniku Protektorátu Čechy a Morava v březnu 1939 do obce dorazilo 15. března cestou obecního posla. Informace o obsazení Ostravy se

⁸⁸ BALETKA, Ladislav a Jan KOLÁČEK. *Zubří 1310-2010: cesta ke kořenům*. s. 42

⁸⁹ Historie města Zubří. *Zubřan.cz* [online]. 2014 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.zubran.cz/2014/09/11/historie-mesta-zubri/>

⁹⁰ BALETKA, Ladislav a Jan KOLÁČEK. *Zubří 1310-2010: cesta ke kořenům*. s. 60

však mezi občany šířily již předešlého dne. Obsazeno bylo Zubří dne 16. března. Brzy po začátku okupace začala v Zubří fungovat pobočka Obrany národa, díky jejíž činnosti emigroval do Anglie, kde se v řadách 310. československé stíhací perutě RAF účastnil také bitvy o Británii, například letec a zuberský rodák Karel Pernica. Na základě dohledaných informací lze prokázat, že se nacisté mstili na rodinných příslušnících, kdy byli rodiče Karla Pernici od září 1942 do ledna 1943 vězněni v internačním táboře Svatobořice na Hodonínsku. Další obětí represí ze strany okupantů byl již zmíněný zuberský občan páter ThDr. Metoděj Mičola, který byl popraven pro schvalování atentátu na Reinharda Heydricha.

Významný je pro historii města i podíl na podpoře partyzánského odboje. Můžeme hovořit například o již zmiňované skupině tzv. štramberských partyzánů. Krom ní působily v oblasti i části 1. československé partyzánské brigády Jana Žižky. V rámci operací partyzánů byli zuberští občané i četnická stanice kromě vlastní iniciativy podpory několikrát vystaveni i případům tzv. vynuceného zásobování, kdy na základě „potvrzení“, která nechávali na daném místě, podnikali partyzáni loupeže na samotách i v centru obce. Osudy občanů v souvislosti s operacemi Tetřev a Tetřivek jsou podrobněji rozebrány v části I v kapitole v kapitole 2. 6.

Když 30. dubna 1945 osvobodily jednotky 1. československého armádního sboru město Žilinu a pokračovaly dále směrem na Moravu, k jejímž hranicím jednotlivé pěší brigády dospěly ještě v průběhu téhož dne,⁹¹ bylo v tu dobu již jasné, že se fronta brzy přesune i do oblasti Rožnovska. Zubří bylo osvobozeno jednotkami 17. gardového střeleckého sboru, kdy přední voj dorazil do obce v brzkých ranních hodinách 6. května 1945 ze směru od Rožnova, který byl osvobozen po těžkých dvoudenních bojích. Tím pro Zubří skončila i tato válka, která s sebou přinesla řadu obětí a smutných osudů.

Na konci druhé světové války bylo Zubří již veskrze rozvinutou podhorskou vesnicí. V Zubří je založeno JZD, pokračuje rozvoj gumárenské výroby, který (v součinnosti se založením a rozvojem Tesly Rožnov) pozvolna směřuje charakter obce k městskému sídlu – vzniká dům kultury, panelové sídliště či venkovní koupaliště.

Přelomovým byl pro Zubří rok 2002, kdy rozhodnutím předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky se dne 22. února Zubří stalo městem.⁹² V současnosti je město Zubří moderním plně rozvinutým městem s veškerou občanskou

⁹¹ ŠOBORA, René. Osvobozovací boje 1. čs. armádního sboru na Valašsku v květnu 1945. *Valašsko: Vlastivědná revue*. 2005, 15(2), s. 4–8. ISSN 1212-3382. s. 4

⁹² BALETKA, Ladislav a Jan KOLÁČEK. *Zubří 1310-2010: cesta ke kořenům*. s. 148

vybaveností, infrastrukturou, samosprávou, a zvláště v posledních letech i dostatečným společenským vyžitím s množstvím kulturních a sportovních akcí a fungujících spolků.

2. 2 Vybrané organizace a spolky na území města

2. 2. 1 Házenkářský klub

První zmínky o zuberské házené lze najít přibližně v polovině 20. let 20. století, kdy, zvláště stran chudoby občanů (možnost hraní házené nebyla nikterák nákladná) a nenáročnosti na vybavení. Z archivních dokumentů je známo, že se házená v Zubří, avšak za skromných podmínek, hrála již v roce 1926.⁹³ Výrazného rozmachu zaznamenala zuberská házená v druhé polovině století, kdy se první mezinárodní utkání v Zubří hrálo již v roce 1957.⁹⁴ Turné po Německé spolkové republice v závěru roku 1968 položilo základy budoucího partnerství měst Zubří a Rosdorf, které však bylo uzavřeno až po Sametové revoluci v roce 1993. Mimo pokračující sportovní vztahy, se spolupráce promítá do života obou samospráv Rosdorfu a Zubří, do kultury, školství, činnosti neziskových organizací (například sbory hasičů) a také do podnikatelské činnosti.⁹⁵ Novodobá historie klubu se začala psát v devadesátých letech, kdy klub poprvé získal několikrát titul mistra republiky v nejvyšší české soutěži. Současně došlo ke značnému zvýšení komfortu jak hráčů, tak diváků, protože byla vystavěna nová víceúčelová hala.

V současnosti je klub s názvem HC ROBE Zubří významnou ikonou města, kdy kromě mužského týmu má i několik žákovských a dorosteneckých týmů. Úzká je také spolupráce se ZŠ Zubří v rámci programu *Intenzifikace přípravy dětí a mládeže v házené*, kdy právě stran kooperace s házenkářským klubem jde o školu s rozšířenou výukou tělesné výchovy. Škola je již několik let zaměřena na podporu sportovní aktivity svých žáků. Smyslem a cílem spolupráce je kromě rozšíření členské základny klubu i zajištění sportovní přípravy žáků ZŠ, později i SŠ.⁹⁶

⁹³ Zakladatelé české házené v Zubří. *HC Zubří* [online]. 1.1.2012 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.hczubri.cz/historie-blbaaaa/>

⁹⁴ Mezinárodní utkání a mezinárodní styk. *HC Zubří* [online]. 1.1.2012 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.hczubri.cz/80-let-hazene-v-zubri-mezinarodni-utkani-a-mezinarodni-styk/>

⁹⁵ Mezinárodní utkání a mezinárodní styk. *HC Zubří* [online]. 1.1.2012 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.hczubri.cz/80-let-hazene-v-zubri-mezinarodni-utkani-a-mezinarodni-styk/>

⁹⁶ Učíme se pro život: *Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Zubří: ZŠ Zubří, 2020., s. 8. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.zszubri.cz/wp-content/uploads/2020/08/1/C5%A1vp-2020-NEJNOV%C4%9AJ%C5%A0%C3%8D.pdf>

2. 2. 2 Sbor dobrovolných hasičů

Místní sbor dobrovolných hasičů je nedílnou a významnou součástí Zubří prakticky již od svého založení v roce 1894, kdy se dobrovolní hasiči například již v červenci tohoto roku podíleli na organizaci a logistickém zabezpečení u příležitosti návštěvy obce olomouckým arcibiskupem Theodorem Kohnem v rámci tzv. generální vizitace. Od roku 1905 disponuje sbor novou zbrojnicí.⁹⁷ Jelikož se autorovi této práce ani dalším badatelům nepodařilo z období první světové války o činnosti sboru dohledat žádné záznamy, je zde předpoklad, že došlo k pozastavení činnosti. Po obnovení činnosti od roku 1918 se zuberský hasičský sbor nadále rozšiřoval o členy i vybavení a stále aktivněji se zapojoval do společenského i kulturního života obce (například nastudováním divadelních her či účasti na oslavách k významným výročím).

V současné době má stálou členskou základnu se dvěma požárními jednotkami. Od roku 2004 (s tříletou pauzou stran nedostatku dětí) je ve sboru obnovena činnost mladých hasičů.

2. 2. 3 Folklorní soubor

Jedním ze základních charakteristických znaků nejen Mikroregionu Rožnovsko, ale prakticky celého Valašska, jsou kulturní tradice a folklorní dědictví přenášena nejen v rodinách, ale také v organizovaných souborech, kterých zde najdeme hned několik. Jeden z těch nejstarších právě také v Zubří. Jeho vznik se datuje do období před 2. sv. válkou, kolem roku 1938, kdy vznikl jako *Valašský krúžek Javorník*, jehož cílem bylo udržení místních tradic a zvyků.⁹⁸ Ty byly v té době ohroženy nadcházející okupací a válkou, které společenský život změnily, zvláště pomocí zákazu společenské činnosti a nastolení germanizace.⁹⁹

Po válce se Valašský krúžek znovu vzmáhá a nacvičuje divadla, pořádá zábavy a vystoupení doma i v okolí, zvláště za účelem výdělků prostředků na kroje a krojové vybavení. Dnes je však obtížné určit přesné datum vzniku souboru. Písemnosti, kroniky či záznamy o činnosti nejsou k dispozici. Jediným zdrojem byly vzpomínky pamětníků, které však mohou být zkreslené.¹⁰⁰ Avšak více zdrojů se shoduje a uvádí jako

⁹⁷ Historie SDH. *Hasiči Zubří* [online]. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.hasici-zubri.cz/historie-sdh/>

⁹⁸ Valašský soubor písní a tanců Beskyd. *Folklorní akademie* [online]. [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.folklorni-akademie.cz/lidova-tradice/valassky-soubor-pisni-a-tancu-beskyd>

⁹⁹ 60. výročí Valašského souboru písní a tanců Beskyd 1945-2005. 2005. s. 6

¹⁰⁰ Tamtéž. s. 7

rok znovuoobnovení souboru 1945, v kterémžto soubor také začal patřit pod Osvětovou besedu.¹⁰¹ Koncem 50. let však činnost Valašského krůžku ustává.¹⁰² Ačkoliv ne na trvalo.

Základy pro znovuoobnovení souboru byly položeny na přelomu let 1966 a 1967, kdy několik bývalých členů (v tom čase členů rožnovských folklorních souborů Radhošť a Javořina) sestavilo v Zubří cimbálovou muziku, na jejím základě v roce 1970 vzniká rozšířením také o taneční složku znovuoobnovený soubor. Název Beskyd získal soubor o rok později. V průběhu následujících let se soubor rozrůstal nejen o dospělé členy, ale současně o dětskou základnu (a pravidelně se účastnil nejen místních folklorních akcí, ale i řady festivalů v zahraničí, za zmínku stojí prezentace lidového odkazu kraje například v Bulharsku, ve Finsku, ve Španělsku, Itálii, Makedonii či Turecku.

K dnešním dnům soubor čítá asi 90 členů, rozdělen je na několik částí. Nejmenší tanečníci ve věku 6–10 let navštěvují složku nazvanou Beskyďáčci, kde se učí první taneční dovednosti a poznávají lidové písně a tradice. Starší děti ve věku 10–15 let tvoří složku Malý Beskyd. Dospělí tanečníci tvoří hlavní složku – Beskyd, nejstarší tanečníci se pak schází jako Stará garda.¹⁰³

2. 3 Významné osobnosti Zubří

2. 3. 1 František Palacký

Jak již bylo uvedeno, ačkoliv zakladatel českého dějepisectví a vůdčí osobnost národního obrození František Palacký není zuberským rodákem, jeho rodina je s historií města úzce významně spjata, jelikož Palackého otec v obci významně působil jako fojt.

František Palacký je jednou z nejvýraznějších osobností naší historie. Jeho jméno nese například druhá nejstarší univerzita v České republice i řada ulic a je dokonce nazýván Otcem národa. Budoucí historik a politik se narodil 14. června roku 1798 do rodiny českobratrského učitele jako jedno z dvanácti dětí. František se narodil pátý.¹⁰⁴

Jelikož byl jeho otec učitel, do školy chodil přímo v domě, ve kterém s rodinou v rodných Hodslavicích žil. Otec ho však roku 1807 poslal na německojazyčná studia do Kunvaldu (dnešní Kunín), odkud po dvou letech pokračoval na studia na Slovensko. Studia

¹⁰¹ Jak to všechno začalo... *Valašský soubor písní a tanců Beskyd Zubří* [online]. [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <http://www.beskydzubri.cz/cs/jak-vsechno-zacalo>

¹⁰² Valašský soubor písní a tanců Beskyd. *Folklorní akademie* [online]. [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.folklorni-akademie.cz/lidova-tradice/valassky-soubor-pisni-a-tancu-beskyd>

¹⁰³ Tamtéž

¹⁰⁴ VITOUCHOVÁ, Veronika. František Palacký. *Knihovna Akademie věd ČR* [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: https://www.lib.cas.cz/casopis_informace/frantisek-palacky/

však nedokončil a roku 1818 (některé zdroje uvádějí rok 1819¹⁰⁵) začal pracovat jako vychovatel v uherských šlechtických rodinách.

Po pěti letech přichází do Prahy, kde se setkává s obrozeneckou generací a začíná pracovat jako genealog. Oženil se zde s Terezií Měchurovou, dcerou předního pražského advokáta, což mu přineslo potřebné existenční zajištění.¹⁰⁶ V roce 1931 byl pověřen funkcí historografa Království českého.

Revoluční rok 1848 otevřel Palackému další životní etapu, a to politickou. V letech 1848 až 1849 působil jako poslanec Ústavodárného sněmu ve Vídni a Kroměříži. V padesátých letech 19. století se však uchýlil do ústraní a po dobu Bachova absolutismu byl František Palacký dokonce pod policejním dohledem. Po Bachově pádu se Palacký vrátil zpět do veřejného života.

Byl poslancem českého zemského sněmu či působil v panské sněmovně říšské rady. Stál také v čele staročeského křídla národní strany.¹⁰⁷ V té době má již tradici osvětová organizace Matice česká a Palacký pracuje na svém vrcholném díle *Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě*, jehož českou verzi roku 1876 dokončuje a brzy poté, konkrétně 7. května téhož roku, umírá v Praze na edém plic a selhání srdce. Pohřeb konaný v Praze se stal národní manifestací, kdy se smutečního průvodu zúčastnilo na pět desítek tisíc lidí. Pohřben je v Lobkovicích.

¹⁰⁵ František Palacký. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2023 [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ek_Palack%C3%BD

¹⁰⁶ VITOUCHOVÁ, Veronika. František Palacký. *Knihovna Akademie věd ČR* [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: https://www.lib.cas.cz/casopis_informace/frantisek-palacky/

¹⁰⁷ Tamtéž

3 Dolní Bečva

Dnes téměř dvou tisícová vesnice ležící na horním toku Rožnovské Bečvy se rozkládá v údolích na jejím pravém břehu a je vzdálení 4 km na východ od Rožnova pod Radhoštěm.¹⁰⁸ Okolní svahy jsou trvale osídleny až do nadmořské výšky 800 m. Na severní hranici katastru obce, který je také hranicí okresu, leží vrchol hory Radhošť s nadmořskou výškou 1 129 m. Asi 50 % území Dolní Bečvy, která je svým původem typickou pasekářskou obcí, je pokryto lesy.¹⁰⁹

3. 1 Stručný přehled historie Dolní Bečvy

Jak jsme si již přiblížili v předchozích kapitolách, údolí Rožnovské Bečvy začalo být osídlováno od 2. poloviny 16. století. Hlavní roli při osidlovacím procesu hráli jednak rožnovští měšťané a jednak zámožní sedláci z okolních vsí, pro které šlo o příležitost levného zisku pozemků. Ačkoliv se tito noví obyvatelé, kteří zde zpravidla zřizovali paseky a ujmyska¹¹⁰, snažili si urvat co největší kus území. Postupně z rozptýleného pasekářského osídlení vznikla samostatná obec, která je zmiňována poprvé roku 1597.¹¹¹ Dolní Bečva, později taky v některých pramenech nazývána Bečvice (dle záznamů z roku 1602) či Veliká Bečva (1629), byla součástí rožnovského panství do roku 1848. Hlavním zdrojem obživy obyvatel Dolní Bečvy byla práce ve sklárnách, které zde do počátku 19. století sídlily, dále zemědělství a plavení dřeva po Bečvě, s čímž je spojena těžká práce na panských pozemcích (zvláště v lesích), doplňkovým zdrojem příjmů byla například i domácí výroba dřevěného uhlí. Ženy našly uplatnění zvláště v pletářském průmyslu, kdy buď dojížděly do Rožnova pod Radhoštěm do Kudlichovy pletárny (předchůdce pozdější Loany) či pracovaly přímo v Dolní Bečvě.

V roce 1837 byla v obci zřízena první škola. Druhá byla zřízena v roce 1886 a sloužila až do roku 1976. Třetí škola, v centru obce, byla otevřena v roce 1937.¹¹² Zlomovým byl rok 1981, kdy byla otevřena nová budova základní školy pro 1.-4. ročník. Děti z vyšších ročníků však stále dojížděly do základních škol v nedalekém

¹⁰⁸ NEKUDA, Vladimír, ed. *Okres Vsetín: Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*. s. 701

¹⁰⁹ BALETKA, Ladislav et al. *Okres Vsetín*. s. 114

¹¹⁰ Pole na místě vykáčeného lesa.

¹¹¹ BALETKA, Ladislav et al. *Okres Vsetín*. s. 114

¹¹² Historie obce. Dolní Bečva: *Oficiální stránky obce* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://dolnibecva.cz/z-historie-obce>

Rožnově.¹¹³ Jako úplná škola, tedy pro 1. i 2. stupeň, funguje až od roku 1991.¹¹⁴ V roce 1969 byla v obci otevřena také škola mateřská.

Období první světové války se obce dotklo podobně jako celého zbytku regionu. Odlehlost tohoto území a chudobu, která byla pro tento kraj typická, jen podtrhovala krize, která se táhla napříč takřka celou monarchií. Ani Dolní Bečvě se nevyhnula epidemie smrtící španělské chřipky, kdy zeslabené a podvyživené obyvatelstvo, a hlavně děti, byly snadnou obětí zhoubné nemoci, která v obci řádila od září až do konce listopadu 1917.¹¹⁵ Během války bylo povoláno na 300 mužů, kdy se domů nikdy nevrátilo 53 padlých.

V období 2. světové války byla Dolní Bečva jednou z nejvýznamnějších základů místního protinacistického odboje a partyzánského hnutí.¹¹⁶ Jelikož byla obec základnou pro samostatné lokální odbojové skupiny, tak i pro později příslušníky 1. československé partyzánské brigády Jana Žižky, museli se obyvatelé obce i zde potýkat s případy tzv. vynuceného zásobování ze strany odbojářů. Jako příklad lze uvést například 4. listopad 1944, kdy přišlo na dvacet ozbrojených partyzánů do místního hostince za účelem násilného získání potravin.¹¹⁷ Události listopadu tohoto roku zasáhly Dolnobečvany více než události zbytku války. Nejenže sem mezi 16. a 22. listopadem sahal operační prostor akce Tetřev, kdy po celou dobu trvání této represivní operace docházelo k razantním domovním prohlídkám a místní obyvatelé byli podrobena výslechům, ale došlo zde například i k postřelení některých občanů (zpravidla z důvodu porušení zákazu vycházení). Události těchto dní si vyžádaly i oběti na životech obyvatel Dolní Bečvy. Krom popravu pekaře Hynka Tošenovského dne 23. listopadu, který byl usvědčen z napomáhání odbojářům, se do historie obce smutně zapsal 9. listopad. Toho dne byli do obce přivezeni čtyři muži obvinění z pokusu o ilegální přechod státní hranice. Tito muži byli po přečtení rozsudku odsouzeni k tresti smrti oběšením, kdy byl rozsudek vzápětí vykonán. Odsouzení byli popraveni centru vsi na dřevěném rámu u hřiště před místní školou, kde byli následně ponecháni až do večera příštího dne.¹¹⁸ Dolní Bečva byla osvobozena v noci ze 4. na

¹¹³ Historie obce Dolní Bečva. *SMPM ČR: Pobočný spolek Dvůr Králové n. L.* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.smpm.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=51620>

¹¹⁴ Historie obce. *Dolní Bečva: Oficiální stránky obce* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://dolnibecva.cz/z-historie-obce>

¹¹⁵ BLINKA, Jaroslav. Historie školství na Dolní Bečvě – léta 1910–1918. *Zpravodaj Obce Dolní Bečva*. 2009, (5), s. 17.

¹¹⁶ Historie obce. *Dolní Bečva: Oficiální stránky obce* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://dolnibecva.cz/z-historie-obce>

¹¹⁷ SUCHÁNKOVÁ, Kateřina. *Protipartyzánská operace Tetřev v roce 1944*. Brno, 2013. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce PhDr. Vladimír Černý, Ph.D. s. 43

¹¹⁸ Tamtéž.

5. května 1945, kdy při bojích s ustupujícími nacistickými jednotkami padlo v katastru obce 17 příslušníků Rudé armády.

Po roce 1945 rozvoj Dolní Bečvy prakticky sleduje rozvoj jiných obcí mikroregionu, kdy značná část občanů našla práci v nově vybudovaném podniku Tesla Rožnov a obec postupně získávala ráz moderní vesnice včetně zdravotnického střediska, kina či nové budovy základní školy. Zlom nastal po rozdělení Československa a vzniku samostatné České republiky, kdy zvláště počátkem 21. století začala jak obec, tak její obyvatelé v kontextu soukromého podnikání, významně profitovat ze stále se značně rozvíjejícího turistického ruchu v celém regionu.

V současné době je Dolní Bečva moderní plně rozvinutou podhorskou obcí s veškerou základní občanskou vybaveností a infrastrukturou, která poskytuje v komfort svým obyvatelům i turistům, kteří mikroregion navštíví, zvláště v letních a zimních měsících, kdy je Dolní Bečva výchozím bodem řady turistických cest na Pustevny a na Radhošť¹¹⁹ či do blízkého Rožnova. Současně je návštěvníkům poskytnuta možnost například cyklistických výletů, kdy obcí podél toku řeky prochází cyklostezka Bečva.

3. 2 Vybrané organizace a spolky na území obce

3. 2. 1 Český svaz ochránců přírody

Český svaz ochránců přírody je spolek s více než čtyřicetiletou letou tradicí, jehož členskou základnu tvoří zájemci o ochranu přírody a krajiny, fungující buď na bázi samostatných základních organizací či na bázi dobrovolníků. Organizace je Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy uznána pro práci s dětmi a mládeží. Mezi hlavní cíle spolku patří ochrana a obnova přírodního dědictví, ekologická výchova a podpora trvale udržitelného rozvoje.¹²⁰ Dále mezi hlavní pilíře činnosti spolku patří péče o chráněná území, snaha o zachování druhové rozmanitosti, vzdělávací osvěta či péče o raněné a handicapované živočichy.

Hlavním cílem *Základní organizace Českého svazu ochránců přírody Dolní Bečva* je vedení dětí k úctě a k ochranně přírody. Toho se snaží dosáhnout prostřednictvím přírodovědného kroužku Hafery, kdy hlavní náplní kroužku je mimo pozorování v přírodě a vedení k udržitelnému rozvoji také například určování druhů a stop zvířat, práce s mapou

¹¹⁹ Obec Dolní Bečva. *Mikroregion Rožnovsko* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.roznovsko.cz/obce/obec-dolni-becva>

¹²⁰ O ČSOP. *Český svaz ochránců přírody* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: http://www.csop.cz/index.php?cis_menu=1&m1_id=1001&m_id_old=1000

nebo s mikroskopem, vyrábění z přírodních materiálů, výtvarná činnost, sběr bylin a plodů lesa určených ke konzumaci např. v podobě čaje, výroba krmítek a ptačích budek, první pomoc v přírodě, herbáře a řada podobných biologicky orientovaných aktivit.¹²¹

3. 2. 2 Fotbalový klub

Pro prvopočátky organizované kopané v obci se musíme vrátit do čtyřicátých let minulého století, kdy navzdory válečným útrapám fotbalový klub vznikl na Dolní Bečvě v roce 1941 a s názvem SK Dolní Bečva.¹²² Následně od konce války následujících patnáct let hrál pod názvem TJ Dolní Bečva. Klub už od počátku disponoval množstvím talentů a je pozoruhodné, že takto malá vesnice měla již v polovině 60. let moderní fotbalové hřiště. V průběhu historie zaznamenali dolnobečvanští fotbalisté na tak malý klub významné úspěchy jako postup do krajského přeboru, i propady spojené s problémy se sponzory či přírodními pohromami devastujícími hřiště.

Dnes je FC Dolní Bečva klubem s vytvořeným zázemím disponujícím řadou týmů, jak mužských a dorosteneckých, tak vychovávajícím ty nejmenší budoucí fotbalové hvězdy regionu.

3. 2. 3 Lyžařský klub

Když v roce 1926, po bezmála třech letech opakovaných žádostí, přišla z Ministerstva zdravotnictví dotace pro nákup několika párů lyží pro místní školu, byl tento okamžik prvopočátkem tradice výchovy a výcviku lyžařů v obci. Zpočátku fungoval výcvik typickým vesnickým stylem, bez jakýchkoliv upravených sjezdovek, avšak již v roce 1929 vyslala místní škola jednu z učitelek na kurz na Pustevnách, kde získala praktické zkušenosti pro následnou výuku žáků v lyžování.¹²³ Nejen tato skutečnost zapříčinila to, že se následně začaly pravidelně pořádat zpravidla žákovské závody po vytyčených „sjezdovkách“, obvykle vedoucích kolem stavení usedlíků. Odměnou za start v závodě byl horký čaj, tužky, pera a další školní potřeby.¹²⁴ Jako ideální pro fungování první plnohodnotné sjezdové tratě se naskytl stavba elektrického vedení na vrchol Radhoště k hotelu Radegast, kdy bylo nutno vymýtit výrazný pás lesa.

¹²¹ Hafery. ZO ČSOP Dolní Bečva [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://zodolnibecva5.wixsite.com/my-site-1/hafery>

¹²² Historie klubu. FC Dolní Bečva [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20160521004624/http://www.fcdolnibecva.cz/historie-klubu/>

¹²³ Počátky lyžování na Dolní Bečvě (1926). LK Radhošť Dolní Bečva [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.lkradhost.cz/news/pocatky-lyzovani-na-dolni-becve/>

¹²⁴ Tamtéž.

Obliba zimních sportů překvapivě značně vzrostla během druhé světové války, čehož právě Dolní Bečva se svými malými lyžaři využila a již v roce 1941 se zde konal první závod i pro dospělé. Obliba lyžování na Dolní Bečvě ještě více vzrostla po konci války a bylo více než jasné, že zde dospívá řada nadějných a talentovaných závodníků.

Silná členská základna a snaha zviditelnit lyžování nejen v obci, ale i v širokém okolí, vedly k tomu, že v únoru 1952 byl založen samostatný lyžařský oddíl pod správou Tělovýchovné jednoty Dolní Bečva.¹²⁵ Následující roky se nesly nejen ve znamení rozšiřování členské základny a úspěchů na polích závodů místních i ve zbytku Moravy a republiky, ale zvláště ve vývoji a výstavbě vlastního zázemí včetně lyžařských vleků či skokanských můstku. Přelomovým byl počátek 90. let, kdy se členka dolnobečvanského lyžařského klubu Lucie Hrstková stala žakovskou přeborkyní republiky, čímž byla současně nominována na mistrovství světa v Itálii.

Historie lyžování na Dolní Bečvě je názornou ukázkou toho, jak lze i ve skromných podmínkách podhorské vesnice dosáhnout skvělých sportovních úspěchů. Za těmi však stojí stovky hodin práce při řízení lyžařského oddílu, při neustálých stavbách a úpravách sjezdovek, vleků a lyžařské chaty nebo při tréninku a zabezpečování závodní činnosti.¹²⁶

¹²⁵ Vytvoření samostatného lyžařského oddílu (1952). *LK Radhošť Dolní Bečva* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.lkradhost.cz/news/vytvoreni-samostatneho-lyzarskeho-oddilu/>

¹²⁶ Závěr. *LK Radhošť Dolní Bečva* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.lkradhost.cz/news/zaver/>

4 Prostřední Bečva

Prostřední Bečva je typickým zástupcem obcí s rozptýleným pasekářským osídlením. Leží východně od Rožnova pod Radhoštěm po obou stranách údolí Rožnovské Bečvy, která odděluje Beskydy od pásma Vsetínských vrchů. Část usedlostí je oddělená v odstupujících údolích Bacov a Kněhyně.¹²⁷ Právě tato dvě údolí dávají v současnosti obci typický ráz turisticky vyhledávané oblasti, protože zvláště ve v průběhu posledních dvaceti let zde vyrostla řada soukromých ubytovacích zařízení.

4. 1 Stručný přehled historie Prostřední Bečvy

Přestože Prostřední Bečva patří mezi nejmladší obce na Rožnovsku, jsou poznatky o jejím ustanovení a o životě jejích obyvatel do poloviny 19. století kusé. Pramenů popisujících historický vývoj obce se totiž dochovalo velmi málo. První záznam hovořící o existenci Prostřední Bečvy nalézáme v rožnovské matrice v záznamu z 15. prosince 1703.¹²⁸ Ačkoliv některé jiné zdroje uvádí, že název vsi se objevuje v roce 1717 ve tvaru Mitter Bečva¹²⁹, na základě dochovaných listin je zřejmé, že za rok vzniku obce lze považovat rok 1703. Některé starší zdroje¹³⁰ uvádějí, že Prostřední Bečva vznikla osamostatněním části Dolní Bečvy a části Horní Bečvy (tato teorie se nabízí například i stran geografického uložení obce návazností osídlených částí všech tří vesnic na sebe). Tato teorie se však rozhodně nezakládá na pravdě.

Obec měla od dob svého vzniku převážně zemědělský charakter. Hlavním zaměstnáním obyvatel bylo pasekaření, pastva dobytka či práce v panských lesích. Možnosti obživy se rozšířily v první polovině 18. století, kdy byla do Prostřední Bečvy přemístěna z Hutiska sklářská huť. Ta se později, po vyčerpání dřeva z blízkého okolí, přesunula do údolí Kněhyně. Zde byla v provozu až do poloviny 19. století. Řada obyvatel také odcházela na sezónní zemědělské práce. Ve 2. pol. 19. století zasáhla obec vlna emigrace, kdy se množství občanů odstěhovalo do USA¹³¹. Tam můžeme vliv původu přistěhovalců pozorovat ve státě Texas dodnes.

Konec 19. století je pro Prostřední Bečvu v dnešním kontextu, kdy je obec místně významnou turistickou destinací, velmi významným. V horském sedle radhošťského

¹²⁷ BALETKA, Ladislav et al. *Okres Vsetín*. s. 132

¹²⁸ MALINA, Karel Jan. *Ke vzniku Prostřední Bečvy*. Karel Jan Malina [online]. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.kjmalina.cz/ke-vzniku-obce-prostredni-becvy.html>

¹²⁹ NEKUDA, Vladimír, ed. *Okres Vsetín: Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*. s. 814

¹³⁰ Např. KRAMOLIŠ, Čeněk. *Rožnovský okres. Vlastivěda moravská. II. Mistopis Moravy*, č. 55. Brno, 1907

¹³¹ Historie obce Prostřední Bečva. *Mistopisný průvodce po České republice* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/7122/prostredni-becva/historie/>

masivu je v nadmořské výšce 1 018 m vystavěn na místě tradičních poustevn a horských útulen Pústevňa a Šumná komplex secesních staveb podle návrhů slovenského architekta Dušana Jurkoviče, kdy dominanty – jídelnu Libušín a ubytovací budovu Maměnku – doplňuje nedaleká Zvonička. Stalo se tak na základě tlaku *Pohorské jednoty Radhošť* z důvodu rozmachu horského turistického ruchu v regionu a tlaku na zvýšení ubytovacích a stravovacích kapacit. Lidovými a pro Jurkoviče typickými zdobnými motivy vnějšího designu i vnitřních maleb se můžou návštěvníci kochat dodnes a bezpochyby jsou Pustevny jedním z nejvýznamnějších a nejtypičtějších znaků Rožnovska.

Velký význam měla obec pro organizaci protinacistického odboje, kdy v jejím katastru operovali nejen příslušníci 1. československé partyzánské brigády Jana Žižky, ale také členové 2. slovenské partyzánské brigády M. R. Štefánika, kdy například na chatě Šumná na Pustevnách, které spadají do katastru obce, zřídil velitel brigády K. K. Popov na jaře 1945 svůj štáb. V obci však již během dřívějších let okupace operovaly také partyzánské jednotky složené z místních, nejvýznamnější osobou z Prostřední Bečvy je bezpochyby učitel František Haša, který se svými spolupracovníky vytvořil síť k organizování pomoci uprchlým sovětským válečným zajatcům a lidem, kteří se ukrývali před gestapem. Haša těmto lidem také napomáhal zajišťovat přechod k partyzánským oddílům. Zastřelil se v bezvýchodné situaci v obklíčení nacistického komanda během akce Tetřev.¹³²

Po druhé světové válce z důvodu vzniku rožnovské Tesly zanikly drobné podniky, které v průběhu 19. a 20. století v obci byly založeny nebo do ní byly přesunuty z jiných částí Rožnovska. Současně se na budovách na Pustevnách již značně podepsal zub času, který je jen umocněn horským prostředím a jen o těšně unikly sanaci. Nakonec připadly roku 1950 pod správu státu a začala jejich postupná oprava. Ačkoliv se jednalo o hrubé zásahy, které v řadě případů měnily původní podobu staveb, pomohly jim přečkat do současnosti. Na začátku 90. let byla však nutná generální rekonstrukce, která začala v roce 1997. Jen dva roky poté, co stavby dostaly ochranu v podobě zápisu do seznamu národních kulturních památek.¹³³

¹³² František Haša. *Spolek pro vojenská pietní místa* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.vets.cz/vpm/frantisek-hasa-487/>

¹³³ PROCHÁZKOVÁ, Petra. Jurkovičovy chaty na Pustevnách slaví 120 let, Libušín vstává z popela. *iDNES.cz* [online]. 2019, 6. srpna 2019 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zlin/zpravy/libusin-mamenka-dusan-jurkovic-pustevny-vyroci-historie-pozar-obnova.A190806_493603_zlin-zpravy_ras

V současné době je Prostřední Bečva bezpochyby jedním z nejvýznamnějších beskydských rekreačních středisek, a to nejen z důvodu své výhodné polohy prakticky přímo po Pustevnami, ale zvláště také díky množství turistických tras, například do přírodovědecky (ale i historicky) významných lokalit jako jsou Čertův mlýn nebo Kněhyně.

4. 2 Významné osobnosti Prostřední Bečvy

4. 2. 1 Jaroslava Hýžová

Akademická malířka, grafička a ilustrátorka, jejímiž hlavními tématy byl rodný kraj či ztvárnění rysů tvrdým životem stíhaných valašských žen, se narodila 21. 4. 1915 v Prostřední Bečvě v rodině vesnického učitele Augustina Hýži. Do školy nastoupila již v 5 letech, v roce 1934 maturovala na gymnáziu ve Valašském Meziříčí a z důvodu finanční vyčerpání rodiny se rozhodla pro levnější studium místního učitelského ústavu. Učitelská profese však byla neslučitelná s jejím zdravotním stavem, a proto po několika letech byla nucena změnit povolání, což Jaroslavě otevřelo brány pro splnění jejího životního snu. Pod vedením akademického malíře Vladimíra Sychra a dalších osobností malířské školy pod pražským Mánesem zakončila své studium několika výstavami. Po pražských studiích, která byla ovlivněna válkou, se navrátila do Meziříčí, kde založila ateliér.¹³⁴ Důvodem pro návrat bylo čerstvé mateřství, a hlavně následný rozvod jejího manželství a s tím spojená tíživá finanční situace.

Krom výtvarné tvorby, kdy inspiraci čerpala zvláště v procházkách a výletech nejen po okolí Valašského Meziříčí, ale také na Soláni a v oblasti Bečev, se aktivně účastnila i veřejného a kulturního života – přednášela a besedovala o umění.

Jaroslava Hýžová zemřela 4. 3. 1992 ve Valašském Meziříčí, a ačkoliv jsou její ostatky uloženy na Valašském Slavíně ve Valašském Muzeu v Přírodě, její dílo a odkaz jsou rozesety po celém Valašsku, ale za jeho hranicemi.¹³⁵

¹³⁴ NEKUDA, Vladimír, ed. *Okres Vsetín: Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*. s. 556

¹³⁵Jaroslava Hýžová. *Osobnosti Valaška* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.osobnostivalasska.cz/osobnost/jaroslava-hyzova/>

5 Horní Bečva

V současnosti téměř dvou a půl tisícová obec se rozkládá po obou březích horního toku Rožnovské Bečvy, která v jejím katastru také pramení. Osídlení Horní Bečvy na první pohled prozrazuje, že i v jejím případě se jedná o pasekářskou osadu. Pasekářská kolonizace v údolí Rožnovské Bečvy postupovala od Rožnova k východu proti proudu Bečvy.¹³⁶ Rozloha obce je 42,41 km², kdy rozsah katastru přesahuje více než šest a půl krát lidnatější Rožnov pod Radhoštěm. Základem tohoto stavu je skutečnost, že do katastru obce, který je hornatý a z velké části zalesněný, náleží četné odlehlé paseky a samoty a další dílčí místní části, kdy například Nekuda jich uvádí minimálně na patnáct.

5. 1 Stručný přehled historie Horní Bečvy

Název Horní Bečva se jako souhrnné označení pasekářského osídlení v oblasti objevuje poprvé roku 1659¹³⁷, avšak již od roku 1591 se v dochovaných dokumentech objevují označení Bečva nebo Bečvice, v mladších listinách bývá obec označována ve tvaru Veliká Bečva (dokumenty z roku 1629) nebo Ober Betzwa, dále tvary jako z Hornych Becžwysk, Ober Becžwa, Ober Betschwa nebo Hornj Beczwa, který nalzáme v spisech z roku 1846.¹³⁸ Již v roce 1850 měla Horní Bečva přibližně stejný počet obyvatel jako v současnosti. Nejvýznamnějším zdrojem obživy pro místní obyvatelstvo bylo především ne příliš výnosné zemědělství. Vedle toho se obyvatelé Horní Bečvy živili kácením a dovážením dřeva (zpravidla dále splavováním po toku Bečvy), sběrem hub, borůvek a malin či výrobou šindelů, dřevěného nádobí a chovem ovcí.¹³⁹

Správu obce vedl fojt, vedle něj se ale asi už od prvopočátku uplatňovaly orgány vesnické samosprávy, reprezentované purkmistrem a konšely. Dle dobových pramenů zastávali pozici fojta od poloviny 18. století příslušníci rodu Malinů.¹⁴⁰ Podle studií genealoga Karla Jana Maliny však byli Malinové fojty na Horní Bečvě již dříve. Konkrétně od událostí roku 1703, kdy po utvoření Prostřední Bečvy majitelé rožnovského panství jejich selský grunt povýšili na nové fojtství na Horní Bečvě.¹⁴¹

¹³⁶ BALETKA, Ladislav et al. *Okres Vsetín*. s. 116

¹³⁷ Tamtéž.

¹³⁸ Povídání. Horní Bečva: *Oficiální stránky obce* [online]. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.horni-bečva.cz/historie/povidani/>

¹³⁹ Tamtéž.

¹⁴⁰ NEKUDA, Vladimír, ed. *Okres Vsetín: Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*. s. 710

¹⁴¹ MALINA, Karel Jan. Jan Malina, fojt na Horní Bečvě, (*23. 11. 1678 † 6. 5. 1737). *Karel Jan Malina* [online]. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.kjmalina.cz/jan-malina,-fojt-na-horni-be-v,----23.11.1678---6.5.1737-.html>

Pro historii obce je významným milníkem také vznik portášského sboru. Ten, ačkoliv již byl zorganizován v 17. století na jižním Valašsku z důvodu přechodu zlodějů, pašeráků a lapků a z důvodu nutnosti obrany horských průsmyků, byl však následně rozpuštěn. Po nešťastném osudu potlačeného Rákócziho povstání se však vyprofilovala nutnost ochrany hranic Moravy znovu, a proto bylo rozhodnuto o znovuvytvoření portášského sboru, nyní na severním Valašsku, kdy došlo v roce 1717 ke schválení ustanovení sboru. V průběhu dalších let sloužili portáši při potlačování přeshraničního pašeráctví, zbojnictví či loupežnictví. V jiných případech asistovali při odvozech mladých mužů do armády nebo doprovázeli vojenská uskupení procházející krajem. Nedostatek financí potřebných k činnosti sboru byl i praktickým důvodem k jeho postupnému zanikání a v roce 1829 vedl k jeho úplnému rozpuštění sboru. Portáši se ale udrželi v povědomí obyvatel Valašska v písních a pověstech a portášská tradice je v historickém obrazu Valašska jedním z nejméně ikonických prvků i v dnešní době.¹⁴²

Jednou z dominant obce je také vodní nádrž Horní Bečva, která v současnosti plní rekreační funkci a tím podtrhuje i současnou tvář obce. Byla postavena v době hospodářské krize, kdy měla vést ke snížení nezaměstnanosti v kraji a nejednou tu došlo v průběhu stavby ke stávkám. Dokončena byla roku 1937.¹⁴³

Významnou roli sehrála Horní Bečva v kontextu událostí 40. let 20. století, kdy byly zdejší lesy, zvláště na pravém břehu Rožnovské Bečvy, jedním z nejvýznamnějších center protinacistického odboje na Valašsku. Značná část obyvatel obce partyzány podporovala. Ideální zázemí pro partyzány a jejich operace poskytovaly místní hluboké lesy a značné množství samot. Mezi nejvýznamnější dochované události patří bezpochyby ty ze začátku listopadu 1944. Dne 2. listopadu 1944 byla v blízkosti vrcholů Čertova mlýna a Kněhyně domluvena schůzka mezi štábem brigády Jana Žižky a zástupci ilegální komunistické organizace z Moravské Ostravy. Partyzány však napadli členové roty Einsatzkommando. Při prudké přestřelce utrpěl velitel partyzánů Ján Ušiak průstřel obou paží a D. B. Murzin byl těžce zraněn do nohy. Ušiak se nakonec o den později v úkrytu v Čeladné v bezvýhodné situaci v obklíčení zastřelil. Murzin přežil v úkrytu v lesích.¹⁴⁴ Pod vrcholem Čertova mlýna jsou dodnes patrné pozůstatky bunkru, ve kterém štáb brigády přebýval. Během období konání akce Tetřev byla právě Horní Bečva místem

¹⁴²Portáši obecně. *Valašský sbor portášský* [online]. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: http://portasi.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=40:portai-obecn&catid=10:od-roku-1717-do-1830&Itemid=101

¹⁴³BALETKA, Ladislav et al. *Okres Vsetín*. s 117

¹⁴⁴Odvážný tajemník. *Paměť národa* [online]. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/michalska-eliska-20151015-0>

prvních významnějších střetů německých jednotek s místními partyzány, při kterých zaznamenaly ztráty obě strany. V součinnosti s tím probíhaly represe i na civilním obyvatelstvu obce. V dubnu 1945 začala v okolí Horní Bečvy operovat také 2. slovenská partyzánská brigáda M. R. Štefánika.¹⁴⁵

První léta po osvobození dochází z důvodu doosídlování pohraničních oblastí k razantnímu úbytku obyvatel, kteří odcházeli do jiných částí republiky, jež výhledově poskytovaly lepší životní podmínky a kvalitnější a výdělečnější pracovní příležitosti. Přes to všechno dochází k vybudování řady nových obytných i obecních domů i k celkovému rozvoji Horní Bečvy. Dalším milníkem v kontextu změny rázu a vzhledu obce bylo otevření rožnovské Tesly, které přilákalo nové obyvatelé.

Zvláště období posledních 60 let se tvář obce i okolní, nejen kulturní, krajiny významným způsobem proměnila. Současně obec pro svou polohu zaznamenala nebývalý rozmach turistického ruchu, který v obci nabýval na významu již v letech před první světovou válkou.¹⁴⁶ Dnes v katastru lze nalézt více jak 600 soukromých chat a několik desítek rekreačních a hotelových zařízení. Horní Bečva svou polohou po celý rok nabízí možnost využívat značených turistických tras k procházkám, výletům a cykloturistice po horských hřebenech přes Soláň, Radhošť, Pustevny, Lysou Horou až k vrcholům Malého Javorníku.¹⁴⁷ V zimních měsících nabízí obec Horní Bečva několik lyžařských středisek a desítky kilometrů běžkařských tratí.

5. 2 Významné osobnosti Horní Bečvy

5. 2. 1 Metoděj Kubáň

Generál duchovní služby a generální vikář československé branné moci Msgre. Metoděj Kubáň se narodil v Horní Bečvě jako první syn Josefa Kubáně a jeho manželky Anny. Po dokončení základní školy studoval v letech 1895-1904 na českém gymnáziu v Místku, kde roku 1904 maturoval. Poté nastoupil na Teologickou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci, kterou úspěšně ukončil a 5. července 1908 byl vysvěcen na kněze.¹⁴⁸ V tomto období byl jmenován do funkce polního kuráta v záloze.

¹⁴⁵ BALETKA, Ladislav et al. *Okres Vsetín*. s. 116

¹⁴⁶ MALINA, Karel Jan. *Horní Bečva na dobových pohlednicích a fotografiích*. Horní Bečva: obec Horní Bečva, 2022. ISBN 978-80-11-01609-8.

¹⁴⁷ BURDA, Michal. Jak se žije u sousedů v Horní Bečvě? Pojdte na návštěvu. *Novojičínský deník.cz* [online]. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: https://novojicinsky.denik.cz/zpravy_region/jak-se-zije-v-horni-becve-pojdte-na-navstevu-20210705.html

¹⁴⁸ Generál duchovní služby Metoděj Kubáň. *Spolek pro vojenská pietní místa* [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.vets.cz/vpm/metodej-kuban-706/>

Po vypuknutí první světové války byl povolán a v prvních letech války poskytoval duchovní službu nejprve v záložní nemocnici č. 6 v Olomouci, následně ale prošel nejprve ruskou, následně i srbskou a albánskou frontu. Během účasti na bojištích onemocněl nejprve neštovicemi a následně také malárií. Po vyléčení strávil zbytek války v týlu, kde pokračoval v plnění svých povinností.

Po vzniku samostatného Československa se vrátil do civilní služby, avšak o rok později se vrací do armády, kde působil nejprve v Brně, následných deset let působení na Slovensku vystřídal převelení do Hradce Králové. V únoru 1935 přebral funkci generálního vikáře československé branné moci. Dne 23. 8. 1938 byl Kubáň povýšen, prezident republiky jej jmenoval generálem duchovní služby československé armády.¹⁴⁹ Rovněž byl papežem Piem XI. jmenován do hodnosti preláta Jeho svatosti.

Jako vysoký důstojník československé armády a věrný vlastenec těžce nesl období Mnichovské konference a její výsledek, který následně vyústil až v okupaci republiky v březnu 1939. Zapojil se proto do protinacistického odboje v řadách organizace Obrana národa a podílel se na organizaci pomoci rodinám zatčených a perzekvovaných. Gestapo jej zatklo 29. srpna 1940 pro urážku německé branné moci. Po odpykání trestu odnětí svobody však byl převezen do věznice v Praze na Pankráci, odkud byl následně přemístěn do terezínské Malé pevnosti, a nakonec byl odeslán do koncentračního tábora Dachau, kde dorazil 13. února 1942. Zde také generál Metoděj Kubáň 5. března 1942 v ranních hodinách na následky brutálního týrání umírá.¹⁵⁰

¹⁴⁹ Generál duchovní služby Msgre Metoděj Kubáň. *Internetová encyklopedie dějin Brna* [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=15676

¹⁵⁰ Generál duchovní služby Metoděj Kubáň. *Spolek pro vojenská pietní místa* [online]. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.vets.cz/vpm/metodej-kuban-706/>

6 Hutisko-Solanec

Obec Hutisko-Solanec leží 6 km jihovýchodně od Rožnova pod Radhoštěm v podhůří Beskyd. Obec vznikla sloučením obcí Hutiska a Solance, ke kterému došlo roku 1960. Název osady Hutisko je odvozen od sklářských hutí, které byly počátkem 17. století v katastru obce založeny. Osada Solanec byla pojmenována podle vrcholu Soláň, pod kterým se nachází.¹⁵¹ Sjednocení nastartovalo ohromný stavební rozmach obce jak v kontextu soukromých nemovitostí, tak stran budov obecních a občanské vybavenosti. Katastr obce je velmi členitý a řada obyvatel bydlí na samotách rozptýlených po svazích okolních zalesněných kopců.

6. 1 Stručný přehled historie Hutiska-Solance

6. 1. 1 Stručný přehled historie Hutiska

Základem pro vznik Hutiska byla existence sklářské huti, která je v dobových pramenech v těchto místech zmiňována již roku 1627. Odtud také pochází název osady, která byla tehdy známa pod názvy Glass Hütten nebo Hutisko jinak (Glasshütten). Dnešní český název Hutisko se ustálil někdy kolem roku 1872. Německý ekvivalent se v povědomí udržel tak dlouho mimo jiné z důvodu, že značná část sklářů v hutích pracujících byla, alespoň z počátku fungování, německého původu.¹⁵² Ke vzniku obce přispělo také, pro tuto oblast typické, pasekářské osídlení, jehož pozůstatky lze pozorovat v obci dodnes. Tato skutečnost odkazuje i na tradiční formu obživy místních obyvatel, kterým bylo zemědělství a chov dobytka na množství pastvi a salaší. Pro mnohé obyvatele byla také významná těžba dřeva. Zemědělství tedy, na rozdíl od jiných obcí regionu, nebylo zdaleka výlučným zdrojem obživy. V 17. století bylo nejvýznamnějším odvětvím sklářství a s ním spjaté profese jako pálení uhlí či prodej skla a skleněných výrobků. V 18. století, po přestěhování skláren do oblasti Prostřední Bečvy, se rozšířilo domácí tkalcovství, jehož význam však v obci zanikl kolem poloviny 19. století.¹⁵³ Významným byl ve sklářském odvětví rod fojtů Mayerů. Za snad nejvýznamnějšího lze považovat Eliáše Mayera st., který převzal post sklářského mistra po svém otci Jiřimu a který byl

¹⁵¹ O obci. Hutisko-Solanec: *Oficiální stránky obce* [online]. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.hutisko-solanec.eu/o-obci/ds-50/p1=1158>

¹⁵² NEKUDA, Vladimír, ed. *Okres Vsetín: Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*. s. 723

¹⁵³ Tamtéž, s. 725

krom toho také důležitou a významnou osobností i na politické úrovni, jelikož se později stal prvním fojtem na Hutisku.¹⁵⁴

Osada patřila k rožnovskému panství, jehož majitelé byli v době založení páni ze Žerotína. Správu obce vedl zpočátku fojt, samostatný prvek představovali purkmistr a radní. V počátcích založení obce měl jisté slovo také správce hutí (skelmistr),

Hutisko bylo pro mnohé okolní obce také církevním centrem. Když zde byl v roce 1732 postaven kostel sv. Josefa (se kterým byla současně zřízena i škola), patřily k němu také obce Prostřední a Horní Bečva, Velké Karlovice a obec Solanec.

Význam obce v první polovině dvacátého století není v kontextu regionálních dějin nikterak zvláště výjimečný, avšak i zde zanechaly konflikty tohoto období tvrdou ránu v srdcích místních obyvatel, kdy ty, kteří zaplatili daň nejvyšší, smutně připomíná pomník ve středu obce. Meziválečné období však bylo významné stran komunálního rozvoje, kdy kromě Dobrovolného hasičského sboru či Sokola vznikly v obci místní organizace takřka všech významných politických stran.

6. 1. 2 Stručný přehled historie Solance

Obec, která vznikla ze sloučení pasekářských usedlostí, byla známá od první písemné zmínky v roce 1583 jako na Solánci. Později jsou v dobových pramenech uváděny tvar jako Solánek, Solanetz, Solanec a od roku 1924 Solanec pod Soláněm¹⁵⁵. Osídlení se rozkládá jihovýchodně Rožnova pod Radhoštěm kolem koryta Solaneckého potoka, a zvláště pak na úbočích okolních kopců. Název je odvozen od označení místa, kam se ovcím dávala kamenná sůl či od místního kopce Soláně.

Do roku 1849, kdy došlo k oddělení obce od rožnovského panství, stál v čele obce fojt. Charakter vesnice byl obdobný jako všech okolních vesnic. Šlo o chudou obec, kdy hlavní obživou obyvatel bylo zemědělství. Mnozí z nich odcházeli na sezónní výpomoc i do úrodnějších oblastí.

Významným místem místní historie je bývalý hostinec Čarták, který vznikl na Soláni z bývalé pasekářské usedlosti. Na počátku 18. století po obnovení činnosti portášského sboru totiž právě tato budova představovala portášskou stanici a napomáhala tak k ochraně hranic i celého kraje před nájezdy zbojníků z oblastí Slovenska.

Novodobá historie je úzce provázána jednak se sousední obcí Hutisko a jejím rozvojem a jednak s nedalekým Rožnovem, který po druhé světové válce nabízel řadě

¹⁵⁴ MAYER, Horst. Sklárný na Hutisku a v Halenkově – Břežité. *Valašsko: Vlastivědná revue*. 2010, 25(2), s. 4-6. ISSN 1212-3382. s. 5

¹⁵⁵ NEKUDA, Vladimír, ed. *Okres Vsetín: Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*. s. 837

místních po mnoho let místo jejich zaměstnání, zpravidla v průmyslových odvětvích, což přispělo ke změně rázu obce v tomto období.

6. 1. 3 Od sjednocení po současnost

Ve své dnešní době vznikla obec Hutisko-Solanec ke dni 1. ledna 1960 sloučením obcí Hutisko a Solanec pod Soláněm. V současnosti jde o plně rozvinutou obec s veškerou základní občanskou vybaveností, ve které žije přibližně dva tisíce obyvatel. Obec celým svým katastrem spadá do Chráněné krajinné oblasti Beskydy a je rozcestníkem pro řadu turistických a cyklo tras, což zvláště v posledních letech značně ovlivňuje charakter obce jako takové.

7 Valašská Bystřice

V nejjižněji položené obci mikroregionu, která se rozprostírá na velice hornatém a členitém území uprostřed Vsetínských vrchů, žije v současnosti přibližně 2 200 obyvatel. Svou rozlohou katastru bezmála 36 km² jde o jednu z největších obcí v České republice. Současný název se v průběhu historie několikrát měnil, obdobně jako u sousedních obcí. V historických pramenech je etymologicky název odvozen od místní říčky Bystřice, která obcí protéká, kdy se můžeme setkat s různými tvary názvu: Gross Bystržitz, Gross Bystřitz, Gross Bistrzitz, nebo Hrubá Bystřica či Velká Bystřice. Dnešní tvar názvu obce, Valašská Bystřice, byl v dohledatelných pramenech poprvé použit roku 1924. V místním nářečí je také v běžné řeči užíván tvar Bystřica.¹⁵⁶ Některé zdroje také uvádějí názvy jako Nová Bystřice nebo Randýskova Bystřice.¹⁵⁷

7.1 Stručný přehled historie Valašské Bystřice

Od konce 16. století byla oblast kolem řeky Bystřice nově obsazována a obydlována tzv. pasekářskou kolonizací. První písemná zmínka o založení obce pochází z roku 1651, kdy založil hrabě ze Žerotína gruntovní knihy obce nazvané Randýskova Bystřice, která byla pojmenována podle jejího prvního fojta. Prvními obyvateli byli lesní dělníci, kteří zde těžili dřevo pro nedaleké sklárny sídlící v sousedních obcích. Na odlesněných pasekách si stavěli první prostá obydlí a postupem času zúrodňovali zdejší neúrodnou kamenitou půdu.¹⁵⁸ Jméno zakladatele obce současně napovídá, že obec spadala do majetku rožnovskému panství.

Lokálního významu zaznamenala obec v druhé polovině 18. století, kdy byla zřízena portášská stanice. Veliteli portášské jednotky v Bystřici byli tradičně fojtové, kdy nejvýznamnějším velitelem, za jehož velení dosáhl sbor vrcholu své činnosti, byl Jiří Křenek, kterého po jeho smrti v portášské tradici následovali jeho synové. Ke zrušení portášského sboru došlo roku 1829. Hroby velitelů portášů z Bystřice jsou dodnes dochovány před místním kostelem Nanebevzetí Panny Marie a jsou chráněny jako kulturní památka.

Kromě tradičního zemědělství byla typickým způsobem obživy místních obyvatel práce v lese na těžbě dřeva. Následně i obživa na dřevozpracujících pracích. Krom výroby

¹⁵⁶ NEKUDA, Vladimír, ed. *Okres Vsetín: Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*. s. 847

¹⁵⁷ BALETKA, Ladislav et al. *Okres Vsetín*. s. 136

¹⁵⁸ Historie obce. Valašská Bystřice: *Oficiální stránky* [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.valasskabystrice.cz/historie-obce/ds-1017/p1=1059>

dřevěného náradí a náčiní je pro Bystřici tradiční výroba hraček, které byly signifikantní úpravou povrchu za pomoci kouře tzv. čazením a následně zdobeny ornamenty. Své uplatnění našlo dřevo z bystřických lesů také v nedalekých sklárnách. Z důvodu chudoby se obec opakovaně potýkala s vystěhovalectvím. Průmyslová výroba se do obce dostala až s prodlevou.

O chudobě v obci vypovídá například i skladba stravy, která se od úrodnějších částí regionu liší. V řadě příkladů lze dohledat i historii výskytu surovin a jejich použití. Suroviny k přípravě pokrmů měly v minulosti v řadě případů vztah k válkám probíhajícím na daném území. Uvádí se např. pohanka a její drobnější odrůda, tatarka. Tyto na zdejším území dříve neznámé plodiny sem byly zavlečeny až s příchodem tatarských vojáků, kteří tuto oblast napadli a obsadili ve 13. století, a kteří je užívali jako krmivo pro koně. Oběma rostlinám se na tomto území dařilo, vyhovovalo jim totiž drsnější podnebí a kamenitá půda.¹⁵⁹

Významnou se obec stala během závěrečných měsíců druhé světové války, kdy se v této oblasti zorganizovala partyzánská skupina Nikolaje Kuzmina, který ve Valašské Bystřici vytvořil partyzánskou síť, která se postupně rozrůstala o další sovětské partyzány. Místní obyvatelé skupině výrazně napomáhali. Kuzmin jen o vlásek unikl smrti, když šťastnou náhodou odešel v noci ze stodoly, kde přebýval s částí své skupiny, těsně předtím, než ji němečtí vojáci zapálili.¹⁶⁰ Krom již zmiňovaných štramberských partyzánů či skupiny na Horní Bečvě kolem učitele Haši se v závěru války Kuzmin spojil se sovětskou partyzánskou jednotkou *Za rodinu*. Po válce se Kuzmin, který odjel zpět do rodného Kyrgyzstánu, do Bystřice několikrát vrátil a pravidelně si se svými podporovateli dopisoval.¹⁶¹

Z důvodu chudoby kraje postihla po válce obec vlna vystěhování, kdy místní odcházeli do pohraničí v rámci osidlovacích akcí. Současně se obyvatelé začali stahovat ze samot na okolních kopcích a pasekách dolů do centra obce K druhému významnějšímu poklesu počtu obyvatel obce dochází v 70 a 80. letech.

¹⁵⁹ BAJER, Vojtěch. *Beskydy: zdroj práce a obživy*. Třinec: Wart, 2012. ISBN 978-80-905079-1-3. s. 200

¹⁶⁰ Měli jsme neustále strach. *Paměť národa: Oficiální stránky* [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/klacanska-roz-krenkova-vlasta-20131002-0>

¹⁶¹ Měli jsme neustále strach. *Paměť národa: Oficiální stránky* [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/klacanska-roz-krenkova-vlasta-20131002-0>

7. 2 Významné osobnosti Valašské Bystřice

7. 2. 1 Metoděj Karel Bystřický

Vlastním jménem Metoděj Karel Drda se narodil na Videčských pasekách na pomezí obcí Vidče a Valašská Bystřice, ve kterých prožil i své dětství a mládí. Po dokončení studií na reálném gymnáziu v Uherském Hradišti vstoupil do řádu salvatoriánů ve Valašském Meziříčí. Zde přijal řeholní jméno Irenej.

Během svého působení v řeholním řádu se věnoval psaní článků a básní do místních novin nebo psaní fejetonů ze života. Vytvořil také texty k řadě písní, které byly následně zhudebněny Vojtěchem Říhovským¹⁶², hudebníkem a hudebním skladatelem chrámové hudby tvořícím pod pseudonymem V. Ř. Dubský.¹⁶³

V době proticírkevních represí byl roku 1950, kdy byl v tom samém roce tajně vysvěcen na kněze, zatčen příslušníky StB a jeho dílo bylo kompletně zlikvidováno. Po návratu z vězení vykonával různé dělnické profese, to jediné mu komunistický režim umožňoval. Poslední léta života strávil v Zašové v péči sester. Pohřben je u kostela ve Valašské Bystřici.

Drda je krom menší tvorby do novin také autorem čtyř románů. Ústředním tématem se v nich často stává rodné Valašsko a důraz na morálku a hodnoty. Prvním románem z jeho pera je *Za hlasem srdce*, následován romány *Bílé ruce* či *Figurky* z pod Radhoště. Dosud oficiálně nevydaná a z jeho tvorby patrně nejlepší je však kniha *Portáš Jurka*, která vyšla až po Bystřického smrti v samizdatu.¹⁶⁴

¹⁶² Metoděj Karel Bystřický. *Osobnosti Valašska* [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.osobnostivalasska.cz/osobnost/metodej-karel-bystricky/>

¹⁶³ Vojtěch Říhovský. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2023 [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Vojt%C4%9Bch_%C5%98%C3%ADhovsk%C3%BD

¹⁶⁴ Metoděj Karel Bystřický. *Osobnosti Valašska* [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.osobnostivalasska.cz/osobnost/metodej-karel-bystricky/>

8 Vidče

8. 1 Stručný přehled historie Vidče

První zmínky o původně pasekářské obci ležící přibližně 5 km od Rožnova pod Radhoštěm směrem na jihozápad v severních svazích Vsetínských vrchů s jistotou nalézáme roku 1411 v jedné z listin vydaných majitelem rožnovského panství, ke kterému obec náležela, Lackem z Kravař. Avšak dost možná se území kolem Vidče týká již listina z roku 1297, kde se hovoří o tom, že území, které je určené k dalšímu osídlení, se dotýká hranic Juřika z „Czeychei“ (dnešní obec Střítež nad Bečvou?) a Maršika „de Wychsz seu de Wyrš“, a sahá až k řece Bečvě. Jedná-li se tu však o Vidče nelze s jistotou tvrdit.¹⁶⁵

Primárním zdrojem obživy místních bylo zemědělství a od 17. století také těžba vápence a od 18. století železné rudy. Navíc zvláště v 19. století bylo krom zemědělství v obci prestižní jako doplňkový způsob obživy pletení punčoch a výroba dřevěných výrobků, zvláště domácího nářadí. Těžký život v chudé vesnici podtrhují i dochované záznamy z roku 1621, kdy se občané Vidče pod vedením fojta účastnili povstání proti vrchnosti. V 19. století se řada domácností živila (nebo si alespoň přilepšovala) také pašováním zboží z Uher, zvláště tabáku.

Významnou občanskou iniciativou v obci bylo založení *Jednoty pro vystavění římskokatolického kostela a ke zřízení samostatně duchovní správy* roku 1894 nadučitelem Ignácem Kašíkem a zuberským farářem Karlem Řezníčkem. Vznikla v reakci na tlak ze stran logistického zajištění duchovních služeb v obci, kdy místní navštěvovali kostely v sousedním Zubří a Valašské Bystřici, což bylo z pohledu geografických podmínek náročné, zvláště například v otázce pohřbů. Byla zorganizovaná řada sbírek v různých moravských farnostech. Žádosti o podporu byly zasílány i do ostatních částí českých zemí a do zahraničí. V roce 1901 se stal kaplanem v Zubří P. Alois Pozbyl, který významně převzal další iniciativu. Základní kámen kostela byl požehnán 8. listopadu 1908 a následně byla stavba kostela dokončen roku 1915. Vysvěcen byl 26. září 1920.¹⁶⁶ Samostatná farnost však ve Vidči fungovala jen po dobu sedmdesáti let. V současnosti je obec opět přiřazena k farnosti Zubří.

Ve 20. století se také charakter obce začal pozvolna lišit s rozvojem průmyslu v nejbližším okolí, kdy řada místních pracovala v podnicích v sousedních vesnicích

¹⁶⁵ NEKUDA, Vladimír, ed. *Okres Vsetín: Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*. s. 885

¹⁶⁶ Historie Farnosti Vidče. *Farnost Vidče* [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.farnostvidce.cz/farnost/historie-farnosti-vidce/>

a městech. Přesto si obec stále zachovala svůj vesnický ráz a dodnes v obci najdeme řadu stále fungujících zemědělských usedlostí. Obec je v současnosti z důvodu své polohy významná také stran turistického ruchu, kdy nabízí možnost turistiky ve Veřovických, Vsackých a Hostýnských vrších či jižní části Moravskoslezských Beskyd. Obcí také vede Cyklostezka Bečva a řada dalších cykloturistických tras. V zimě pak lze využít četné nenáročné, ale dobře udržované běžecké lyžařské trasy. Nad obcí se také nachází louka vhodná a také hojně využívaná příznivci paraglidingu či rogalistiky.¹⁶⁷

8. 2 Významné osobnosti Vidče

8. 2. 1 Alois Pozbyl

30. června 1876 narozený rodák ze Slavíče u Drahotuš (dnešní okres Přerov) byl původně předurčen k převzetí usedlosti po svém otci, nakonec se však dědicem stal Aloisův starší bratr František, kromě kterého měl ještě mladší sestru Marii. Inteligentní a hloubavý Alois nastoupil na studia do kněžského semináře, kdy na kněze byl vysvěcen 5 července 1901, svou první mši svatou sloužil o devět dní později v Drahotuších. Jeho první kaplanskou zkušeností byla nedaleká farnost Zubří, kde byl mezi farníky oblíbený zvláště pro svou iniciativu stran výzdoby tamního kostela.

V této době si brzy povšiml, že místní chudý kraj se potýká s alkoholismem, který mu byl krajně cizí a stal se z něj významný společenský a občanský iniciátor boje proti alkoholismu nejen farníků. Ve svém působišti v Zubří inicioval vznik abstinenciho hostince *Naše domovina*, který byl vybudován pro potřeby *Jednoty katolických mužů a jinochů*, jejímž byl Pozbyl aktivním členem. Věnoval se také edukaci obyvatel – přednášel na různá témata v širokém okolí, kdy stále ostře bojoval proti alkoholismu.¹⁶⁸ Pozbyl však nepůsobil jen na poli protialkoholního aktivismu, také jeho zásluhou byl ve Vidči postaven novogotický kostel sv. Cyrila a Metoděje. Kromě osobního nasazení pro stavbu sám tuto významně zainvestoval, kdy tuto částku vydělal prodejem medu z vlastního chovu.¹⁶⁹ Po dokončení stavebních prací a vysvěcení kostela se v roce 1920 stal prvním videčským farářem.

¹⁶⁷ Obec Vidče. *Mikroregion Rožnovsko* [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.roznovsko.cz/obce/obec-vidce>

¹⁶⁸ Alois Pozbyl. *Osobnosti Valašska* [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.osobnostivalasska.cz/osobnost/alois-pozbyl/>

¹⁶⁹ Po stopách P. Aloise Pozbyla ve farnosti Drahotuše. *Farnost Zubří* [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.farnostzubri.cz/2022/06/16/po-stopach-p-aloise-pozbyla-ve-farnosti-drahotuse/>

Mladý kněz se však potýkal se zdravotními obtížemi. Tuberkulóza podlamovala jeho zdraví už v době působení v Zubří. Plně však propukla až v době války, kdy se Pozbyl významně angažoval v pomoci chudým. Zdánlivě lehkomyšlně rozdával vše, sám také pekl a následně rozdával chudým chleba. Pamětníci uváděli, že sám nosil jen záplatovanou kleriku. Když mu dali ušít novou, zanesl ji chudým.¹⁷⁰ Pro svou chudobu, kterou prožíval společně se svými farníky, se pro pátera Aloise zažila přezdívka Bosý kněz, který byla odvozena od skutečnosti, že opravdu chodíval bos. Na malém pronajatém pozemku, choval ovce, vyráběl bryndzu, choval včely a za utržené peníze nakupoval chleba, který dále rozdával mezi chudé a nemocné. Krom toho se věnoval publikační činnosti – psal básně a poučnou literaturu s náboženskou tematikou

Podlomené zdraví se Pozbylovi nakonec stalo osudným, zemřel vysílen tuberkulózou 2. července roku 1921. Místem jeho posledního odpočinku je právě hřbitov ve Vidči.

¹⁷⁰ Historie Farnosti Vidče. *Farnost Vidče* [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.farnostvidce.cz/farnost/historie-farnosti-vidce/>

9 Vigantice

Vydáme-li se z Rožnova pod Radhoštěm směrem k Hutisku-Solanci přes místní části Tylovice a Házovice, původně samostatné obce, které byly v roce 1960 spojeny v obec Rysová, která byla o dvacet let později přičleněna v Rožnovu, navštívíme po přibližně 4 kilometrech obec Vigantice, která na Rožnov přímo navazuje.

9.1 Stručný přehled historie Vigantic

Úvodem této kapitoly je nutno zmínit, že historické osudy Vigantic jsou ve značné míře spojeny právě s historií Rožnova pod Radhoštěm, na který v současnosti obec územně i vzdáleností sídel navazuje. Obec vznikla podél toku potoka Házovky, který pokračuje dále do Rožnova. Název obce vychází z německého Wiegant¹⁷¹, počestně Vigant a znamená ves lidí Vigantových, což odkazuje na lokátora vsi, který byl německého původu. Vigantice patří vedle sousedních Házovic a Tylovic mezi středověké vsi založené německými lokátory, jak nasvědčují půdorysy obcí a rovnoměrné rozměření plužiny. Podle lokátorů také pravděpodobně nesou vesnice i jména: Házovice je název odvozený od jména Has či Hase, Tylovice od jména Till.¹⁷² Z dochovaných zdrojů jsou Vigantice poprvé zmiňovány v listině Lacka z Kravař z r. 1411, ve které se vzdal práva odúmrtí¹⁷³ ve prospěch městečka Rožnova a dalších obcí.¹⁷⁴ Ačkoliv tedy první písemná zmínka pochází z roku 1411, vznikla obec s určitostí o něco dříve. Svým charakterem nejde o obec vzniklou pasekářskou kolonizací, jak tomu bylo u řady vesnic v okolí. Svým charakterem ji typově řadíme mezi vesnice lesní lánové, kdy hlavní osou je údolí potoka Házovky. Také tento typ vesnic byl běžně zakládán obvykle v průběhu kolonizace členitých podhorských a horských oblastí.¹⁷⁵

Že byla obec vsutku malá a rozvíjela se velmi postupně dokazují také demografické údaje o množství usedlíků, kdy k výraznějšímu vzrůstu počtu obyvatel dochází až od druhé poloviny dvacátého století (pro představu: obec měla v roce 1790 celkem 422 obyvatel, v roce 1921 jich měla 654, v současnosti má v obci trvalé

¹⁷¹ Tento tvar uvádí např. Nekuda na str. 887, některé zdroje však uvádějí toto jméno ve tvaru *Wiegand*, např. Historie obce Vigantice. *Mistopisy.cz* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/7185/vigantice/historie/>

¹⁷² KRAMOLIŠ, Čeněk a František DVORSKÝ. *Vlastivěda moravská. Mistopis Moravy, Díl III. mistopisu, č. XVI: Jičínský kraj. Rožnovský okres*. Brno: Musejní spolek, 1907, s. 200

¹⁷³ Pojem odúmrtí označuje jmění zůstavitele, který neměl žádné dědice (ani ze zákona, ani ze závěti). Pozůstalost v takovém případě přechází na stát mimo dědické řízení. Zdroj: Odúmrtí. *Svěřenská správa* [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.svsp.cz/slovník/odumrt>

¹⁷⁴ NEKUDA, Vladimír, ed. *Okres Vsetín: Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*. s. 887

¹⁷⁵ ŠKABRADA, Jiří. *Lidové stavby: architektura českého venkova*. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-082-5.

bydliště dle informací Českého statistického úřadu z roku 2022 přibližně 1071 obyvatel¹⁷⁶). První obecní volby ve Viganticích proběhly v roce 1850 a starostou byl zvolen bývalý fojt Jan Jurečka.¹⁷⁷

Postupný vývoj obce prakticky kopíruje ten, kterým procházely již zmíněné okolní vesnice a města. První, soukromá, škola v obci začala působit počátkem 19. století. V roce 1837 byla postavena jednotřídní budova školy pro Vigantice a Házovice, která byla roku 1889 rozšířena přístavbou na dvojtřídní. V roce 1926 byla postavena nová jednopatrová budova, ve které se vyučovalo ve čtyřech třídách. Roku 1920 byla v obci mateřská škola s celodenní péčí, umístěná v budově základní školy. Nová budova mateřské školy je v provozu od září 1971, kdy na začátku nového tisíciletí sdílela prostory se soukromou ZŠ Sedmkráska. Ta v současné době sídlí v Rožnově pod Radhoštěm. V současnosti budova slouží ke vzdělávání žáků ZŠ a MŠ Vigantice.

Hlavní obživou obyvatel Vigantic bylo zemědělství a chov dobytka, kdy v obci dodnes najdeme řadu velkých zemědělských usedlostí. Kromě zemědělství byla v obci rozšířená podomácká výroba dřevěného nářadí, šindelů a metel. Tato skutečnost navazuje na dřevařský průmysl, který je v této oblasti významný i dnes. Ačkoliv výrobou metel je spíše proslavené nedaleké Zubří, výroba šindelů je významná naopak právě pro Vigantice. V té době byl šindel nejběžněji rozšířenou střešní krytinou nejen na vesnických stavbách, ale pokrývaly se jím také rozsáhlá sídla, městské domy či církevní objekty. Na výrobu bylo nejčastěji využíváno jedlové, později (zvláště ve 20. století) smrkové dřevo. Jsou známy také případy výroby z modřínového dřeva, které lépe odolávalo nepříznivým klimatickým podmínkám, ale bylo daleko nákladnější.¹⁷⁸

Za připomenutí stojí také skelná huť, která na území obce vznikla počátkem 17. století, a která poskytla později základ pro vznik nejdříve samostatné obce a dnes místní části Hutisko sousední obce Hutisko-Solanec. Dále se v obci do první poloviny 20. století rozmohlo několik samostatných podniků jako krejčí, obuvník, stolař, obchod se zeleninou nebo obchod s rakvemi a pohřebními potřebami. V katastru obce se také těžil vápenec. V současnosti je tento lom však již dávno zaniklý.

¹⁷⁶ Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2022. Český statistický úřad [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/165603907/1300722203.pdf/de05fcca-74d5-40b6-bfa0-6a9825cfe369?version=1.1>

¹⁷⁷ BALETKA, Tomáš a Jana KRHUTOVÁ. *Obec Vigantice: 1411-2011*. Vigantice: OÚ Vigantice, 2011. ISBN 978-80-260-4085-9. s. 26

¹⁷⁸ BAJER, Vojtěch. *Beskydy: zdroj práce a obživy*. s. 146

Nešťastným obdobím byly pro obec události první poloviny 20. století, kdy obyvatelé znatelně pocítili jednak dopady první světové války, ve které položilo své životy čtrnáct občanů vesnice. Místní také silně zasáhla světová hospodářská krize. Smutnou skutečností je také odeslání čtrnácti mladých obyvatel na nucené práce do Německa, ze kterých se tři z nich již nevrátili.

Po Sametové revoluci, a zvláště po roce 1993, kdy došlo k ukončení činnosti rožnovské Tesly a řada obyvatel tím přišla o zaměstnání, se v obci opět rozmohl významný trend soukromého podnikání a vznik nových firem, kdy za všechny lze zmínit například ZPT Vigantice, jehož produkty z oblasti signalizačních systémů v současnosti využívá řada nemocnic po celé republice. Vigantice jsou v současnosti pro svou polohu jedním z vyhledávaných míst k turistice a k rekreaci po celý kalendářní rok.

9. 2 Vybrané organizace a spolky na území obce

9. 2. 1 Sbor dobrovolných hasičů

Koncem 19. století vyvstala nutnost potřeby účinněji bojovat s ohněm a dalšími přírodními živly. V této době byl v regionu zřízen pouze jeden sbor dobrovolných hasičů v Rožnově, kdy jeho reakční doba a možnosti techniky nedostačovaly k adekvátním reakci na vyvstálé situace v obci. Proto se občané Vigantic rozhodli založit sbor dobrovolných hasičů.¹⁷⁹ Ačkoliv stanovy byly schváleny a přijaty už v březnu 1899, sbor samotný začal fungovat až o rok později, kdy v květnu tohoto roku vstoupilo do sboru prvních 24 členů.

Počátky činnosti sboru byly krom požární ochrany spjaty s účastí na významných církevních obřadech a spoluúčastí na dalších akcích jako byly například Stráž v božím hrobě, účast při vítání návštěvy olomouckého biskupa v kraji apod.¹⁸⁰

V současnosti kromě organizace hasičských a dětských maškarních plesů, dětských dnů a každoročního kácení máje či logistické podpory kulturních akcí obce působí požárníci z Vigantic také na poli preventivně výchovné a kulturní činnosti, připravenosti techniky i výjezdové jednotky a také významně na poli práce s mládeží, která ve druhé polovině 20. století bohužel ustoupila do pozadí. V tomto směru zvláště v kontextu

¹⁷⁹ Historie sboru dobrovolných hasičů Vigantice. *SDH Vigantice* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.sdhvigantice.cz/historie-sboru/>

¹⁸⁰ SDH Vigantice: Historie a současnost. *Obec Vigantice* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.vigantice.cz/obec-191/spolky-sdruzeni/hasici/>

přípravy členů na soutěže v požárním sportu i samotného organizování soutěží s tímto zaměřením. Je nutno zdůraznit významné úspěchy, kterých sbor v tomto směru dosahuje.

9. 3 Významné osobnosti Vigantic

9. 3. 1 Milan Baroš

Fotbalový útočník Milan Baroš se narodil 28. října 1981 ve Valašském Meziříčí, dětství však prožil ve Viganticích u Rožnova pod Radhoštěm. Zvláště na popud svého otce a pod jeho vedením začínal s fotbalem už ve svých pěti letech. Kromě kopané se v dětství věnoval ještě hokeji a skokům na lyžích. Po angažmá v domácím TJ Vigantice a v rožnovském fotbalovém týmu přechází do mládežnického klubu Baníku Ostrava, kde se již v roce 1998 propočoval do A týmu a stal se hvězdou 1. české fotbalové ligy.

Odtud roku 2001¹⁸¹ přechází do Anglie, kde se společně s Vladimírem Šmicerem stal v dresu Liverpoolu prvním českým vítězem Ligy mistrů.¹⁸² V následujících deseti letech vystřídal řadu angažmá v Anglii (Liverpool, Aston Villa, Portsmouth), Francii (Lyon), Turecku (Galatasaray, Antalyaspor) a České republice (Baník Ostrava), než se na trvalo usadil zpět doma, kdy profesionální kariéru ukončil v sezoně 2020 ve svém domácím Baníku Ostrava. V dresu národního týmu se účastnil několika vrcholových turnajů (3x EURO, 1x Mistrovství světa v roce 2006), kdy nejvýznamnějším pro něj bylo EURO v roce 2004, kdy český tým vybojoval konečné třetí místo a Baroš byl s pěti vstřelenými brankami vyhlášen nejlepším střelcem turnaje.

Milan Baroš je ženatý a s manželkou Terezou má dva syny. Trvale žije v Praze, ale do rodných Vigantic se pravidelně vrací za rodinou.

9. 3. 2 René Bolf

Narodil se 25. února 1974 ve Valašském Meziříčí a jeho první krůčky v kopačkách ho už v šesti letech dovedly na hřiště TJ Rožnov pod Radhoštěm, odkud následně talentovaný mladík zamířil do mládežnických klubů ve Vítkovicích, Hranicích a v roce 1994 na jednu sezónu do již neexistujícího brněnského FC Lerk Brno. Jeho post je v obraně, hraje jako stoper. V roce 1994 nastoupil do nejvyšší české ligy do FC Karviná, kde si ho všimli zástupci ostravského Baníku, kde strávil čtyři sezóny. Následující roky trávil buď v Ostravě nebo na hostování v pražské Spartě, než po úspěšném EURO v roce

¹⁸¹ Některé zdroje uvádí rok 2002.

¹⁸² Milan Baroš. *Obec Vigantice* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.vigantice.cz/obec-191/informace-o-obci/osobnosti/milan-baros/>

2004 přestoupil do francouzského Auxerre. Avšak kvůli zdravotním obtížím se zády a tím nedostatkem příležitostí se po dvou letech vrátil zpět do Baníku, ve kterém odehrál několik následujících sezón. Vrcholovou kariéru zakončil angažmá v Karviné, odkud se ale v sezoně 2012/2013 vrátil zpět na Valašsko, kde hájil dresy Vigantic a Rožnova. Bolf odehrál celkově 34 zápasů v A-mužstvu české reprezentace a je jedním ze zástupců tzv. „zlaté generace“.

René Bolf bydlí v rodných Viganticích a žíví se jako podnikatel a provozovatel penzionu. Je ženatý, s manželkou Vladislavou má dvě dcery – starší Natálii a mladší Terezu.¹⁸³

9. 3. 3 Radim Kučera

Narodil se 1. března 1974 ve Viganticích, kde také začal s kopanou v mládežnických družstvech, ve kterých začal působit od svých pěti let. Po angažmá v Hranicích a Frýdku-Místku začal svou ligovou kariéru v týmu Kaučuk Opava, odkud po třech letech přestoupil do olomoucké Sigmy, kde se postupně vypracoval až na post kapitána týmu. Když dostal nabídku od sezóny 2005 hrát německou Bundesligu za tým Bielefeldu, neváhal. Strávil zde pět sezón, po kterých se vrátil zpět na Hanou do Sigmy, se kterou zvítězili v sezoně 2011/2012 v Českém fotbalovém poháru. Zde také ve svých 38 letech ukončil vrcholovou kariéru.

Fotbalu se však věnovat nepřestal a navázal na svou hráčskou kariéru prací fotbalového trenéra. Nejprve působil na postu trenéra rezervního týmu SK Sigma Olomouc, hrajícího Moravskoslezskou fotbalovou ligu. V červnu 2014 pak odešel do druholigového SFC Opava, kde zastával post asistenta trenéra. Po konci sezóny 2014/2015 měl přijmout nabídku druholigového MFK Frýdek-Místek na pozici hlavního trenéra, ale nakonec se upsal na stejnou pozici v týmu 1. SC Znojmo FK. Dne 12. 6. 2017 byl veřejnosti představen jako hlavní trenér v klubu FC Baník Ostrava. Na konci listopadu 2020 pak převzal FK Teplice.¹⁸⁴ V současnosti působí jako asistent trenéra v polské Niecieczi.¹⁸⁵

Kopané se od malička aktivně věnuje i Kučerův syn David.

¹⁸³ RUŠČIN, Martin. Fotbalista René Bolf: Už nastal čas. Končím!. *Moravský deník.cz* [online]. 5. 12. 2012 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: https://moravskoslezsky.denik.cz/fotbal_region/fotbalista-rene-bolf-uz-nastal-cas-koncim-20121205.html

¹⁸⁴ Radim Kučera. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2023 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Radim_Ku%C4%8Dera

¹⁸⁵ KVASNICA, Michal. Látal hlavní, Kučera asistent. Do Ekstraklasy míří dva čeští trenéři. *iSport.cz* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://isport.blesk.cz/clanek/fotbal/407562/latal-hlavni-kucera-asistent-do-ekstraklasy-miri-dva-cesti-treneri.html>

III VYUŽITÍ PRÁCE V PRAXI UČITELE ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Třetí a poslední část diplomové práce je zaměřena na přehledový soubor návrhů na využití sledovaného tématu ve výuce regionální historie na 2. stupni základních škol. V první kapitole získá čtenář teoretický vzhled to dané problematiky z pohledu školní praxe, jelikož kapitola se věnuje možnostem, které nám v tomto směru poskytují aktuálně platné kurikulární dokumenty. Druhá kapitola je věnována návrhu na přípravy do výuky na druhém stupni základní školy se zakomponováním sledovaného tématu. Třetí kapitola popisuje návrh na celoregionální projekt pro žáky základních škol, který lze pojmut též jako soutěž. Čtvrtou kapitolou této části je návrh odborné exkurze pro žáky 9. ročníků základní školy.

1 Zakotvení sledovaného tématu v kurikulárních dokumentech

Vezmeme-li v potaz téma a sledovaný obsah a srovnáme-li ho s aktuálním revidovaným Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání (RVP ZV), shledáme že jde o problematiku multioborovou. Konkrétně hovoříme o vzdělávacích oborech Dějepis a Výchova k občanství, které oba společně tvoří vzdělávací oblast Člověk a společnost.

Pokud se zaměříme na konkrétní místa vzdělávacího programu a vzdělávací oblasti, ve kterých lze námi sledovaný kontext nalézt, vcelku snadno a nezpochybnitelně se nám podaří identifikovat několik témat, do kterých lze výuku tohoto tématu zahrnout. Pokud se nejprve zaměříme na Cílové zaměření vzdělávací oblasti, můžeme s jistotou říci, že aplikace tématu regionální historie dopomůže k rozvoji klíčových kompetencí tím, že dle tvůrců RVP ZV přispívá k:

- *„rozvíjení zájmu o současnost a minulost vlastního národa i jiných kulturních společenství (...),*
- *odhalování kořenů společenských jevů, dějů a změn, promýšlení jejich souvislostí a vzájemné podmíněnosti v reálném a historickém čase,*
- *hledání paralel mezi minulými a současnými událostmi a jejich porovnávání s obdobnými či odlišnými jevy a procesy (...),*
- *utváření pozitivního hodnotového systému opřené o historickou zkušenost*

- rozlišování mýtů a skutečnosti, rozpoznávání projevů a příčin subjektivního výběru a hodnocení faktů i ke snaze o objektivní posouzení společenských jevů současnosti i minulosti
- vytváření schopnosti využívat jako zdroj informací různorodé verbální i neverbální texty společenského a společenskovedního charakteru
- rozvíjení orientace v mnohotvárnosti historických, sociokulturních, etických, politických, právních a ekonomických faktů tvořících rámeček každodenního života (...),
- úctě k vlastnímu národu (...),
- utváření vědomí vlastní identity a identity druhých lidí, k rozvíjení realistického sebepoznávání a sebehodnocení.¹⁸⁶

Současně školám a učitelům nabízí autoři RVP ZV přímo prostor pro zařazení historie Mikroregionu Rožnovsko (respektive regionální historie obecně) již v části Charakteristika vzdělávací oblasti, kde vzdělávací obor Dějepis popisuje a v kontextu jeho poslání mimo jiné autoři RVP ZV uvádí, že: „*důležité je zejména poznávání dějů, skutků a jevů, které zásadním způsobem ovlivnily vývoj společnosti a promítly se do obrazu naší současnosti. Důraz je kladen především na dějiny 19. a 20. století, kde leží kořeny většiny současných společenských jevů*“¹⁸⁷. Ačkoliv hovoříme o regionální historii obecně, druhá citovaná věta však v kontextu našeho tématu poskytuje značný prostor pro realizaci výuky moderních lokálních dějin v praxi, protože právě na zmíněné období dějin se autor této diplomové práce při své činnosti zaměřuje. Obdobné možnosti poskytují autoři RVP ZV poslední větou zmiňovaného odstavce, ve kterém se hovoří o tom, že“ „*obecné historické problémy jsou konkretizovány prostřednictvím zařazování dějin regionu i dějin místních.*“¹⁸⁸

Součástí tematického okruhu Člověk ve společnosti, který je zařazen do vzdělávacího oboru Výchova k občanství, můžeme najít učivo, které zaobírá témata *Naše obec, region, kraj*, jejichž obsah je v dokumentu následně charakterizován a konkretizován jako: „*důležité instituce, zajímavá a památná místa, významní rodáci, místní tradice; ochrana kulturních památek, přírodních objektů a majetku*“¹⁸⁹ a dále téma *Kulturní život*,

¹⁸⁶ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělání [online]: *edu.cz*. Praha, 2021 s. 57. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2021/07/RVP-ZV-2021-zmeny.pdf>

¹⁸⁷ Tamtéž, s. 56

¹⁸⁸ Tamtéž.

¹⁸⁹ Tamtéž, s. 63

jehož obsahem má být: „rozmanitost kulturních projevů, kulturní hodnoty, kulturní tradice; kulturní instituce; masová kultura, prostředky komunikace.“¹⁹⁰

Co z daných informací vyplývá? Ačkoliv RVP ZV školám přímo nenařizuje zařadit do svých ŠVP prvky výuky regionální historie, mají jednotlivé školy při tvorbě svých ŠVP možnost toto téma do výuky zařadit v rozsahu, jaký samy uznají za vhodný. V praktické rovině jde však primárně o iniciativu konkrétních škol, zda tato témata do výuky zahrnou. A současně stejným dílem o rozhodnutí vyučujících, v jaké míře a jakým stylem témata lokálních dějin do svých hodin zakomponují.

V praxi se tak zpravidla děje u učitelů, u kterých historie jejich regionu patří alespoň okrajově k jejich zájmu, právě stran alespoň toho, že regionální dějiny u žáků komplexně plní výukovou, společenskou a výchovnou funkci v kontextu poznání historie prostředí, ve kterém žijí a vzdělávají se.¹⁹¹ Zdaleka ne vždy musí jít nutně o výuku v kontextu povinně volitelných předmětů, seminářů či volnočasových aktivit, ale tato témata lze zahrnout i do rámce povinných předmětů.

¹⁹⁰ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělání [online]: *edu.cz*. Praha, 2021 s. 63. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2021/07/RVP-ZV-2021-zmeny.pdf>

¹⁹¹ BARTOŠ, Josef, Jindřich SCHULZ a Miloš TRAPL. *Regionální dějiny: pojetí, poslání, metodika*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004, str. 14

2 Návrh přípravy na vyučovací hodinu

Vyučovací hodina je v našich zemích nejčastější formou realizace hromadné výuky. Jde o relativně uzavřený vyučovací cyklus učitele a žáků. Nejčastěji se vyskytuje kombinovaná forma, ve které se jsou integrovány činnosti jako motivace žáků, výklad nového učiva atd.¹⁹²

2. 1 Příprava vyučovací hodiny

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vzdělávací obor: Výchova k občanství

Tematický okruh: Člověk ve společnosti

Učivo: Naše obec, region, kraj – Mikroregion Rožnovsko

Ročník: 6. ročník

Délka vyučovací hodiny: 45 min

Počet žáků: 25

Typ vyučovací hodiny: Osvojení nového učiva

Cíle vyučovací hodiny:

Kognitivní cíle:

Žák zhodnotí význam Mikroregionu Rožnovsko.

Žák vyjmenuje alespoň 5 obcí, které jsou členy Mikroregionu Rožnovsko.

Žák vyhledává a třídí informace z výkladu, textu či z internetu.

Afektivní cíle:

Žák se aktivně a se zájmem zapojuje do diskuze.

Žák přijímá význam Mikroregionu Rožnovsko jako místo, kde žije a vzdělává se.

Žák oceňuje důležitost a dopady existence Mikroregionu Rožnovsko v běžném životě.

Psychomotorické cíle:

Žák samostatně vypracovává pracovní list.

Mezipředmětové vztahy:

Zeměpis – místní region, Česká republika, regiony České republiky

Dějepis – problémy současnosti

¹⁹² OBST, Otto. *Obecná didaktika*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016, 176 s. ISBN 978-80-244-4916-6. s. 59

Výukové metody: slovní (rozhovor, práce s textem, vysvětlování)

Organizační formy výuky: frontální, samostatná práce, práce s textem

Pomůcky a použité materiály: tabule, dataprojektor, pracovní list – doplňování textu

Struktura vyučovací hodiny

Čas:	Průběh hodiny:	Poznámky:
	Úvodní část	
5 minut	<u>Rozhovor:</u> Pozdravení se s žáky, skupinový smalltalk o jejich náladě či aktuálních událostech. Motivace formou sdělení tématu hodiny a dílčích cílů. Rozdání pracovních listů.	Například ve školním roce 2022/2023 bylo toto téma probíráno v období konání voleb do zastupitelstev obcí.
5 minut	<u>Opakování učiva z minulé hodiny:</u> Rekapitulace informací z předchozích hodin formou brainstormingu cíleným dotazováním na základní poznatky a informace předchozích hodin. Vybrané důležité informace jsou sepsány na tabuli.	Předpokladem je již alespoň probraná látka tématu Naše obec.
	Hlavní část	
5 minut	<u>Video</u> Žákům byl rozdán pracovní list, který si společně projdeme. Jsou seznámeni s povahou pracovního listu a to tak, že ho odevzdávat nebudou a bude jim sloužit místo zápisu do sešitu jako pomůcka pro samostudium. Jsou současně vyzváni k samostatnému doplnění textu buď na základě informací obsažených v promítnutém videu ¹⁹³ nebo na základě výkladu učitele.	.

¹⁹³ URUBOVÁ, Jitka. Mikroregion Rožnovsko řešil poskytování služby první pomoci. *Region* [televizní zpravodajství] TV, Beskyd, 10. 4. 2011. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=8X9T2vr1sTw>

15 minut	<p><u>Výklad, samostatná práce, práce ve dvojicích</u></p> <p>Navazuje na promítnuté video, kdy jsou žáci postupně seznámeni s důvody vzniku spolku, s jednotlivými členskými obcemi a nejvýznamnějšími prvky a aktivitami s činností Mikroregionu Rožnovsko spojenými.</p>	
	<p><u>Závěrečná část</u></p>	
10 minut	<p><u>Rozhovor, diskuze</u></p> <p>Společná kontrola dílčích úkolů pracovního listu. Diskuse nad významem Mikroregionu Rožnovsko pro běžný život žáků 2. stupně.</p>	
5 minut	<p><u>Rozhovor</u></p> <p>Shrnutí nejdůležitějších informací, zodpovězení dotazů, reflexe a zhodnocení hodiny a práce třídy z mého pohledu. Motivace do další hodiny, kdy bude společně rozebrán pracovní list a jednotlivé odpovědi dovysvětleny (např. budou na mapě ukázány obce a města z úkolu 3)</p>	

3 Mladí badatelé Rožnovska – společensko-dějepisná soutěž

Cílem této kapitoly je seznámit čtenáře s návrhem projektu-soutěže, pro žáky základních škol, ve kterém by se spojily veškeré informace, které poskytuje část I a část II této diplomové práce, které dodávají základní vhled do historie jednotlivých obcí mikroregionu, fungování jednotlivých spolků či poskytují oporu stran faktů o životech významných osobností a jejich přínosu obcím i celému kraji.

3. 1 Obecné informace

Samotný projekt-soutěž by se sestával z jednoho až dvou kol, podle preferencí a zájmu jednotlivých škol. Návrh projektu počítá s věkovým omezením žáků na 2. stupeň základní školy, kdy by vzhledem ke značným rozdílům v kontextu psychosomatických a kognitivních predispozic došlo k rozdělení na dvě kategorie. Na mladší kategorii pro 6. a 7. ročník a na starší pro 8. a 9. ročníky. První kolo by bylo pro školy dobrovolné.

3. 2 Průběh soutěže

3. 2. 1 Příprava a organizace

Organizační tým, který by byl sestaven ze zástupců mikroregionu, lokálních badatelů a historiků a vybraných učitelů dějepisu a společenských věd a který by plánoval a organizoval každý ročník zvlášť, aby se neopakovala stejná témata, by po bedlivém a promyšleném výběru tématu (např. Protinacistický odboj, Lidové stavby v naší obci, Významní rodáci, ...) pro každou kategorii během prázdnin sestavil přiměřeně náročný a obsáhlý studijní text týkající se historie oblasti mikroregionu buď v kontextu daného tématu (umožňovalo-li by to) či vybraného libovolného období dějin Rožnovska. Za vysoce důležitý prvek je nutno považovat náročnost studijního textu, která bude vyžadovat přípravu soutěžících formou samostudia. Text by měl sledovat a souhlasit s obsahem vzdělávací oblasti Člověk a společnost jak stran cílového zaměření, tak učiva a očekávaných výstupů a současně by měl být kompatibilní s očekávanými výstupy obsaženými v RVP ZV.

Hovoříme o komplexním dlouhodobém projektu, který by se orientoval na školní i mimoškolní prostředí a ve své podstatě by v sobě snoubil poznatky z oblasti historie, společenských věd, geografie a českého jazyka.

3. 2. 2 První – školní kolo

K vyhlášení každého ročníku by docházelo na začátku školního roku již v měsíci září či měsíci říjnu a v případě, že by jednotlivé školy zvolily daný postup, měly by povinnost uspořádat během prvního pololetí školní kolo, na kterém by případně vybraly vždy jednoho zástupce v každé kategorii, kterého by vyslaly do finálového kola konaného v průběhu druhého pololetí. Forma, jakou by výběr probíhal, by byla čistě v gesci škol. Tato autonomie dává školám možnost například pro uskutečnění projektového dne.

3. 2. 3 Druhé – finálové kolo

Druhé kolo by se odehrávalo centrálně během jednoho dne a pro obě kategorie by sestávalo ze dvou částí. První z nich by byl znalostní test koncipovaný tak, aby otázky vycházely z předem zveřejněného studijního textu. Druhou částí by byla krátká, přibližně deseti minutová prezentace vlastního badatelského projektu, který by měl za úkol každý soutěžící zpracovat. Forma zpracování by byla volná, avšak za podmínky možnosti projekt odprezentovat. Jednotlivé výstupy by hodnotila posudková komise sestavená z organizátorů soutěže a případně z dalších pozvaných hostů a zástupců Mikroregionu Rožnovsko.

3. 3 Cíle projektu

Hlavním cílem projektu by bylo vyvolání zájmu žáků druhých stupňů základních škol Mikroregionu Rožnovsko o historii svého regionu se zaměřením na rozvoj pozitivního vztahu k němu a rozvoje pocitu sounáležitosti s jeho hmotným i kulturním dědictvím. V součinnosti s rozvojem zájmu o historii mikroregionu a s jeho vývojem a proměnami v čase by bylo cílem utváření hodnotového systému opřeného o znalosti dějin, rozvoj úcty k rodnému kraji (a respektu k jiným národům) a vybudování a podpora pocitu národní sounáležitosti a vlastenectví nejen v kontextu regionu, ale také v kontextu státu. Současně by žáci během celého trvání soutěže v obou jejích částech a obou kolech během svého samostudia i práce na prezentaci aktivně využívali veškeré základní vědecké metody užívané (nejen) v kontextu společenských věd – indukce, dedukce, hypotéza, verifikace i definice.

Dalším neméně významným cílem projektu by byl rozvoj čtenářské gramotnosti žáků, kdy by jeho značná část zaměřena na samostudium odborného textu, během kterého by žák musel třídit informace a hledat nebo vytvářet efektivní způsoby a strategie. Samostatná práce žáků by zase podporovala jejich autonomii stran řešení problémů,

kritického myšlení a posuzování včetně užití vlastního úsudku a následné sebereflexe svých aktivit. Určitým cílem projektu by byl také rozvoj komunikačních dovedností žáků jednak stran prezentace vlastní práce, tak stran komunikace s ostatními lidmi. Při práci na prezentační části soutěže by žák samostatně ovládal různá digitální zařízení a dalšími technologiemi a se získanými daty by pracoval za pomoci vybraných počítačových softwarů.

V souhrnném pojetí lze tvrdit, že aktivní účast na projektu v maximální možné míře by u žáků rozvíjela všechny klíčové kompetence, přinejmenším v jejich základních pilířích. Současně hovoříme o postupu, který respektuje zkušenostní pole žáků a má pro ně současně výrazný motivační charakter, kdy žáci pátrají po minulosti své školy, architektonické památky, města, ...¹⁹⁴

¹⁹⁴ LABISCHOVÁ, Denisa a Blažena GRACOVÁ. *Příručka ke studiu didaktiky dějepisu*. Ostrava: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 2008. Scripta Facultatis philosophicae Universitatis Ostraviensis. ISBN 978-80-7368-584-3. s. 29

4 Exkurze

Exkurzí rozumíme jednu z forem výuky, která je organizována v jiném prostředí, než je škola a školní třída. Zpravidla je uskutečňována ve specializovaných institucích. Poskytuje žákům možnost přímého kontaktu a zkušenosti s konkrétními exponáty týkajícími se daného tématu. Odborné exkurze mají také výchovný a společenský efekt. Exkurze mohou být zaměřeny na jeden konkrétní obor (historická, zeměpisná, přírodopisná, ...) nebo můžou plnit funkci multioborovou, kdy jsou žákům předkládány poznatky z vícero vědních oborů.

Exkurze není výlet, měla by jí tudíž je vhodné, aby každé exkurzi předcházela dostatečná příprava žáků včetně zadání dílčích úkolů či vypracování a rozdání pracovního listu, který budou žáci vyplňovat a bude jim následně sloužit jako studijní opora pro samostudium.¹⁹⁵

4. 1 Společensko-dějepisná exkurze

4. 1. 1 Zakotvení náplně exkurze v kontextu tématu práce

V rámci sledovaného tématu se využití exkurze ve výuce také nabízí. Ačkoliv možností pro místa, která lze navštívit, je v Mikroregionu Rožnovsko více, rozhodl jsem se pro návrh víceoborové exkurze, která z části svou náplní odpovídá dějepisnému tematickému okruhu Moderní doba, kdy se tato část exkurze zabývá protinacistickým odbojem na Rožnovsku. Druhým tematickým celkem, který však spadá do Výchovy k občanství, je Člověk ve společnosti, do kterého spadá druhá část exkurze, která sestává z návštěvy edukačního programu *Co vařily naše babičky*, který nabízí rožnovské Valašské muzeum v přírodě. Ten se sestává ze seznámení se zajímavostmi o tradičních zemědělských plodinách a jejich uchování a zpracování. Součástí je také příprava některých tradičních valašských jídel. Tato část exkurze může svou náplní částečně spadat také do témat Biologie rostlin a Základy ekologie (program exkurze je situován na území CHKO Beskydy), která spadají do vzdělávacího oboru Přírodopis nebo do témat vzdělávacích oborů Výchova ke zdraví a Člověk a svět práce.

¹⁹⁵ KOPEČEK, Pavel, Pavel KRÁKORA a Gabriela CINGELOVÁ. *Didaktika a metodika výuky společenskovědních oborů a dějepisu pro začínající akademické pracovníky*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, 2015. Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4779-7. s. 42.

V průběhu celé exkurze mohou být využívány vybrané informace, které nabízí řada kapitol této práce, např. kapitoly z části I: 2. 1; 2. 5; 2. 6 nebo 2. 7 a z části II to jsou například kapitoly: 1. 1; 1. 2. 1; 1. 3. 1 či 2. 1,

4. 1. 2 Návrh exkurze

Téma: Střípky historie Rožnovska z období války i z období míru

Časový rozsah: 8:00 – 15:00

Ročník: 9. ročník

Místo exkurze: Partyzánský bunkr (Staré Zubří), Valašské muzeum v přírodě (Rožnov pod Radhoštěm)

Cena: 60,- Kč (vstup do Valašského muzea v přírodě) + náklady na dopravu (linkový autobus) + kapesné

Harmonogram:

Sraz u autobusové zastávky Zubří, Staré Zubří a následný pěší přesun do místní části Hradištěk, pod kterým se nachází zrekonstruovaný partyzánský bunkr, který byl od roku 1942 úkrytem partyzána Františka Holiše. Zde by mělo být pohovořeno o protinacistickém odboji obecně i o významu tohoto konkrétního bunkru. Důležité je pro žáky uvědomit si i to, jednak sídelní zástavba a jednak že v té době zdejší lesy a komunikace vypadaly a vedly jinak, a ačkoliv se to může dnes zdát nestrategické (bunkr leží nedaleko zpevněné lesní cesty), v té době šlo o odlehlou část obce. Současně žáci za pomoci instalované informační tabule zjistí další skutečnosti o protinacistickém odboji v Zubří.

Následuje volný čas v blízkosti bunkru, který žáci mohou využít k jeho prohlídce, k vyplnění některých úkolů z pracovního listu či ke svačině a následuje pěší přesun zpět na zastávku a přeprava linkovým autobusem na autobusové nádraží v Rožnově pod Radhoštěm. Zde následuje pěší přesun městským parkem plánovaný kolem Dřevěného městečka Valašského muzea v přírodě. U východu z Dřevěného městečka poblíž tzv. Janíkovy stodoly, například u sochy Valašského rebela, která je zde situována (je zde volný prostor s lavičkami), krátká zastávka a povyprávění o historii vzniku muzea.

Následuje program *Co vařily naše babičky* v Mlýnské dolině, jedné z částí muzea, pod vedením muzejních lektorů. Po jeho ukončení pěší přesun zpět na autobusové nádraží v Rožnově pod Radhoštěm a návrat domů.

Závěr

Diplomová práce se zabývá historií Mikroregionu Rožnovsko od nejstarších dob až po současnost s důrazem na dějiny 20. století. První dvě části této diplomové práce přinesly především teoretické informace obecně i v kontextu konkrétních členských obcí, kdy u všech zmíněných můžeme sledovat společný značný rozvoj právě ve druhé polovině 20. století, a to jak v oblasti hospodářství a průmyslu, tak také v oblasti společenského a kulturního rozvoje. Již při tvorbě těchto kapitol bylo bráno na zřetel využití práce v pedagogické praxi učitele 2. stupně základní školy, zvláště k výuce regionálních dějin. Práce je pojata také jako pomůcka pedagogům pro snížení časové náročnosti při vyhledávání informací o jak historii regionu, tak i jednotlivých obcí. Nejedná se tedy o vyčerpávající výčet dějin a poznatků ze současnosti.

Třetí část práce se věnuje konkrétnímu metodickému pojetí práce v praxi učitele 2. stupně základní školy. V té je zakomponováno pojednání o pozici regionální historie v obsahu kurikulárních dokumentů, dále pak příkladová příprava učitele na vyučovací hodinu Výchovy k občanství v 6. ročníku, jejímž tématem je právě Mikroregion Rožnovsko či návrh na multioborovou exkurzi pro žáky 9. ročníků. Tato část také obsahuje návrh na projektovou činnost žáků zaměřenou na lokální historii, kdy je současně předložen návrh na využití těchto projektů pro potřeby soutěže žáků škol sídlících na území Mikroregionu.

Tato diplomové práce sledovala dva cíle. Prvním z nich bylo seznámení a bližší přiblížení Mikroregionu Rožnovsko jednak z pohledu geografického, primárně však z pohledu historického, se zaměřením na charakteristiku historie a současnosti členských obcí. Druhým dílčím cílem práce byl návrh na konkrétní metodická využití tématu v rámci výuky 2. stupni základní školy. Oba cíle byly naplněny.

Seznam použitých zdrojů

Použitá literatura

- 1) BAJER, Vojtěch. *Beskydy: zdroj práce a obživy*. Třinec: Wart, 2012. ISBN 978-80-905079-1-3.
- 2) BALETKA, Ladislav et al. *Okres Vsetín*. 1. vyd. Ostrava: Profil, 1987. 143 s.: Řada monografií o historii a současnosti okresů Severomor. kraje.
- 3) BALETKA, Ladislav a Jan KOLÁČEK. *Zubří 1310-2010: cesta ke kořenům*. Zubří: Město Zubří, 2010. ISBN 978-80-254-7549-2.
- 4) BALETKA, Tomáš a Jana KRHUTOVÁ. *Obec Vigantice: 1411-2011*. Vigantice: OÚ Vigantice, 2011. ISBN 978-80-260-4085-9.
- 5) BARTOŠ, Josef, Jindřich SCHULZ a Miloš TRAPL. *Regionální dějiny: pojetí, poslání, metodika*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004
- 6) CVIKL, Zdeněk, Marek ĎURČO, Ivana GALLOVÁ, et al. *(Ne)zapomenutá Tesla: střípky z historie Tesly Rožnov pod Radhoštěm: průvodce výstavou*. Rožnov pod Radhoštěm: Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, 2014. ISBN 978-80-87210-42-0.
- 7) DRÁPALA, Daniel. *Městečko pod Radhoštěm – putování dějinami Rožnovska*. Valašsko: Vlastivědná revue. 2013, 31(2), s. 56-57. ISSN 1212-3382.
- 8) HOSÁK, Ladislav a Rudolf ŠRÁMEK: *Místní jména na Moravě a ve Slezsku II*, Praha: Academia, 1980. ISBN 978-80-87542-32-3
- 9) JANIŠ, Dalibor. *Hrad a město Rožnov v časech středověku*. Rožnov pod Radhoštěm: Město Rožnov pod Radhoštěm, 2011. Rožnovské malé tisky. ISBN:978-80-904851-4-3.
- 10) KOPEČEK, Pavel, Pavel KRÁKORA a Gabriela CINGELOVÁ. *Didaktika a metodika výuky společenských věd a dějepisu pro začínající akademické pracovníky*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, 2015. Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4779-7.
- 11) KRAMOLIŠ, Čeněk. *Rožnovský okres. Vlastivěda moravská. II. Místopis Moravy, č. 55*. Brno, 1907.
- 12) KRAMOLIŠ, Čeněk a František DVORSKÝ. *Vlastivěda moravská. Místopis Moravy, Díl III. místopisu, č. XVI: Jičínský kraj. Rožnovský okres*. Brno: Musejní spolek, 1907.

- 13) KRAMOLIŠ, Čeněk. *Co mne přivedlo k literární práci*. Naše Valašsko, VIII, 1943-1944, č. 3.
- 14) LABISCHOVÁ, Denisa a Blažena GRACOVÁ. *Příručka ke studiu didaktiky dějepisu*. Ostrava: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 2008. Scripta Facultatis philosophicae Universitatis Ostraviensis. ISBN 978-80-7368-584-3.
- 15) MALINA, Karel Jan. *Horní Bečva na dobových pohlednicích a fotografiích*. Horní Bečva: obec Horní Bečva, 2022. ISBN 978-80-11-01609-8.
- 16) NEKUDA, Vladimír, ed. *Okres Vsetín: Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*. Valašské Meziříčí: Hvězdárna Valašské Meziříčí, 2002. Vlastivěda moravská. Řada topografická, sv. 68. ISBN 80-7275-024-0.
- 17) OBST, Otto. *Obecná didaktika*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016, 176 s. ISBN 978-80-244-4916-6.
- 18) SMAHEL, Rudolf. *Valašské muzeum v přírodě*. 1976. Osveta Profil.
- 19) ŠKABRADA, Jiří. *Lidové stavby: architektura českého venkova*. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-082-5.
- 20) ŠTIKA, Jaroslav. *Etnografický region Moravské Valašsko, jeho vznik a vývoj*. Ostrava: Profil, 1973.
- 21) VINGRÁLEK, Pavel. *Gumárny Zubří: příběh jedné průmyslové legendy = The story of an industrial legend*. Zubří: Gumárny Zubří, 2005. ISBN 80-239-4867-9.
- 22) *60. výročí Valašského souboru písní a tanců Beskyd 1945-2005*.

Internetové zdroje

- 23) BÁRTKOVÁ, Hana. Před osmdesáti lety byl popraven prostějovský kněz a vlastenec Metoděj Mičola. *Prostějov: statutární město* [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.prostejov.eu/cs/aktuality-archiv/pred-osmdesati-lety-byl-popraven-prostejovsky-knez-a-vlastenec-metodej-micola.html>
- 24) KOVÁŘ, Václav. *Zubří 1944: dětství uprostřed násilí konce války*. Paměť národa [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/magazin/mista/zubri-1944-detstvi-uprostred-nasili-konce-valky>
- 25) MALINA, Karel Jan. Ke vzniku Prostřední Bečvy. *Karel Jan Malina* [online]. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.kjmalina.cz/ke-vzniku-obce-prostredni-becivy.html>

- 26) MALINA, Karel Jan. Jan Malina, fojt na Horní Bečvě, (*23. 11. 1678 † 6. 5. 1737). *Karel Jan Malina* [online]. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.kjmalina.cz/jan-malina,-fojt-na-horni-be-v-,---23.11.1678---6.5.1737-.html>
- 27) Menš. Vladimír Drápala. *Internetová encyklopedie dějin Brna* [online]. aktualizováno 14. 08. 2015 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=1006
- 28) sb. Společenský dům – někdejší perla Rožnova – už jen ozvěna. *Oko Beskyd* [online]. 21. 8. 2017 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.okobeskyd.cz/?p=1753>
- 29) sb. Valašský muzejní a národopisný spolek si v roce 2021 připomíná 110 let od založení. *Oko Beskyd* [online]. 15. 4. 2021 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.okobeskyd.cz/?p=8681>
- 30) VITOUCHOVÁ, Veronika. František Palacký. *Knihovna Akademie věd ČR* [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: https://www.lib.cas.cz/casopis_informace/frantisek-palacky/
- 31) Alois Pozbyl. *Osobnosti Valašska* [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.osobnostivalasska.cz/osobnost/alois-pozbyl/>
- 32) Bohumír Jaroněk. *Osobnosti Valašska* [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.osobnostivalasska.cz/osobnost/bohumir-jaronek/>
- 33) Bohumír Jaroněk. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2023 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Bohum%C3%ADr_Jaron%C4%9Bk#cite_ref-matrika_1-0
- 34) Čeněk Kramoliš. *Osobnosti Valašska* [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.osobnostivalasska.cz/osobnost/cenek-kramolis>
- 35) František Haša. *Spolek pro vojenská pietní místa* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.vets.cz/vpm/frantisek-hasa-487/>
- 36) František Palacký. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2023 [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ek_Palack%C3%BD
- 37) Generál duchovní služby Metoděj Kubáň. *Spolek pro vojenská pietní místa* [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.vets.cz/vpm/metodej-kuban-706/>

- 38) Generál duchovní služby Msgre Metoděj Kubáň. *Internetová encyklopedie dějin Brna* [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=15676
- 39) Hafery. *ZO ČSOP Dolní Bečva* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://zodolnibecva5.wixsite.com/my-site-1/hafery>
- 40) Historie a vznik muzea. *Národní muzeum v přírodě* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.nmvp.cz/roznov/informace-pro-navstevniky/historie-a-vznik-muzea>
- 41) Historie Farnosti Vidče. *Farnost Vidče* [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.farnostvidce.cz/farnost/historie-farnosti-vidce/>
- 42) Historie klubu. *FC Dolní Bečva* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20160521004624/http://www.fcdolnibecva.cz/historie-klubu/>
- 43) Historie města. *Město Rožnov pod Radhoštěm* [online]. 15. 6. 2006 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20110520203127/http://roznov.cz/historie-mesta>
- 44) Historie města Zubří. *Zubřan.cz* [online]. 2014 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.zubran.cz/2014/09/11/historie-mesta-zubri/>
- 45) Historie obce. *Dolní Bečva: Oficiální stránky obce* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://dolnibecva.cz/z-historie-obce>
- 46) Historie obce Dolní Bečva. *SMPM ČR: Pobočný spolek Dvůr Králové n. L.* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.smpm.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=51620>
- 47) Historie obce Prostřední Bečva. *Místopisný průvodce po České republice* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/7122/prostredni-becva/historie/>
- 48) Historie obce. *Valašská Bystřice: Oficiální stránky* [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.valasskabystrice.cz/historie-obce/ds-1017/p1=1059>
- 49) Historie obce Vigantice. *Místopisy.cz* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/7185/vigantice/historie/>
- 50) Historie sboru dobrovolných hasičů Vigantice. *SDH Vigantice* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.sdhvigantice.cz/historie-sboru/>

- 51) Horské sedlo Pustevny v Beskydech. *Kudyznudy.cz* [online]. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/horske-sedlo-pustevny-v-beskydech>
- 52) Hrad Rožnov. *Hrady.cz: Cestujte s přehledem* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.hrady.cz/hrad-roznov>
- 53) Informace dle zákona č.106/1999 Sb. *Mikroregion Rožnovsko* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.roznovsko.cz/mikroregion/informace-dle-zakona-c-106-1999-sb>
- 54) Jak to všechno začalo... *Valašský soubor písní a tanců Beskyd Zubří* [online]. [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <http://www.beskydzubri.cz/cs/jak-vsechno-zacalo>
- 55) Jaroslava Hýžová. *Osobnosti Valašska* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.osobnostivalasska.cz/osobnost/jaroslava-hyzova/>
- 56) Metoděj Jaroslav Mičola. *Osobnosti Valašska* [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.osobnostivalasska.cz/osobnost/metodej-jaroslav-micola>
- 57) Metoděj Karel Bystřický. *Osobnosti Valašska* [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.osobnostivalasska.cz/osobnost/metodej-karel-bystricky/>
- 58) Měli jsme neustále strach. *Paměť národa: Oficiální stránky* [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/klacanska-roz-krenkova-vlasta-20131002-0>
- 59) Mezinárodní utkání a mezinárodní styk. *HC Zubří* [online]. 1.1.2012 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.hczubri.cz/80-let-hazene-v-zubri-mezinarodni-utkani-a-mezinarodni-styk/>
- 60) Mikroregion. *Slovník cizích slov* [online]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <http://www.slovník-cizich-slov.cz/mikroregion.html>
- 61) Milan Baroš. *Obec Vigantice* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.vigantice.cz/obec-191/informace-o-obci/osobnosti/milan-baros/>
- 62) Obec Dolní Bečva. *Mikroregion Rožnovsko* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.roznovsko.cz/obce/obec-dolni-becva>
- 63) Obec Vidče. *Mikroregion Rožnovsko* [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.roznovsko.cz/obce/obec-vidce>
- 64) Odúmrť. *Svěřenská správa* [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.svsp.cz/slovník/odumrt>
- 65) O obci. Hutisko-Solanec: *Oficiální stránky obce* [online]. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.hutisko-solanec.eu/o-obci/ds-50/p1=1158>

- 66) O našem městě. *Rožnov pod Radhoštěm* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: www.roznov.cz/mesto-a-jeho-zivot/zivot-ve-meste/
- 67) ČSOP. *Český svaz ochránců přírody* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: http://www.csop.cz/index.php?cis_menu=1&m1_id=1001&m_id_old=1000
- 68) O pivovaru. *Rožnovské pivní lázně* [online]. [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://www.roznovskepivnilazne.cz/o-pivovaru/>
- 69) Počátky lyžování na Dolní Bečvě (1926). *LK Radhošť Dolní Bečva* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.lkradhost.cz/news/pocatky-lyzovani-na-dolni-becve/>
- 70) *Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2022. Český statistický úřad* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/165603907/1300722203.pdf/de05fcca-74d5-40b6-bfa0-6a9825cfe369?version=1.1>
- 71) Portáši obecně. *Valašský sbor portášský* [online]. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: http://portasi.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=40:portai-obecn&catid=10:od-roku-1717-do-1830&Itemid=101
- 72) Po stopách P. Aloise Pozbyla ve farnosti Drahotuše. *Farnost Zubří* [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.farnostzubri.cz/2022/06/16/po-stopach-p-aloise-pozbyla-ve-farnosti-drahotuse/>
- 73) Poustevník. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2023 [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Poustevn%C3%ADk>
- 74) Povídání. Horní Bečva: *Oficiální stránky obce* [online]. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.horni-becva.cz/historie/povidani/>
- 75) Pustevny. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2023 [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Pustevny>
- 76) Radim Kučera. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2023 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Radim_Ku%C4%8Dera
- 77) Region. *Slovník cizích slov* [online]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <http://www.slovník-cizich-slov.cz/regio.html>
- 78) Regio. *Velký lékařský slovník* [online]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://lekarske.slovníky.cz/pojem/regio>

- 79) SDH Vigantice: Historie a současnost. *Obec Vigantice* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.vigantice.cz/obec-191/spolky-sdruzeni/hasici/>
- 80) Specifikace regionů. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/specifikace_regionu
- 81) Valašský soubor písní a tanců Beskyd. *Folklorní akademie* [online]. [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.folklorni-akademie.cz/lidova-tradice/valassky-soubor-pisni-a-tancu-beskyd>
- 82) Vladimír Drápala. *Osobnosti Valašska* [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.osobnostivalasska.cz/osobnost/vladimir-drapala/>
- 83) Vojtěch Říhovský. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2023 [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Vojt%C4%Bch_%C5%98%C3%ADhovsk%C3%BD
- 84) Vytvoření samostatného lyžařského oddílu (1952). *LK Radhošť Dolní Bečva* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.lkradhost.cz/news/vytvoreni-samostatneho-lyzarskeho-oddilu/>
- 85) Zakladatelé české házené v Zubří. *HC Zubří* [online]. 1.1.2012 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.hczubri.cz/historie-blbaaaa/>
- 86) Závěr. *LK Radhošť Dolní Bečva* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.lkradhost.cz/news/zaver/>
- 87) Žinčica. *Slovník cizích slov* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/zincica>

Články z tištěných periodik

- 88) BLINKA, Jaroslav. Historie školství na Dolní Bečvě – léta 1910–1918. *Zpravodaj Obce Dolní Bečva*. 2009, (5), s. 17.
- 89) DRÁPALA, Daniel. *Městečko pod Radhoštěm – putování dějinami Rožnovska*. Valašsko: Vlastivědná revue. 2013, 31(2), s. 56-57. ISSN 1212-3382. s. 57
- 90) MAYER, Horst. Sklárny na Hutisku a v Halenkově – Břežité. *Valašsko: Vlastivědná revue*. 2010, 25(2), s. 4-6. ISSN 1212-3382. s. 5
- 91) SOBOTKA, Richard. Už jen ozvěna – vzpomínka na Klimatické lázně v Rožnově pod Radhoštěm. *Valašsko: Vlastivědná revue*. 2010, 25(2), s. 12-13. ISSN 1212-3382. s. 12

- 92) ŠOBORA, René. Osvobozovací boje 1. čs. armádního sboru na Valašsku v květnu 1945. *Valašsko: Vlastivědná revue*. 2005, 15(2), s. 4–8. ISSN 1212-3382.
- 93) Povídání o Zubří: volné povídání o historii valašské obce Zubří od jejího založení až do dnešních dnů, díl "A." *Zuberské noviny*. Zubří: Obec Zubří, 2000, IX(90), s. 6.

Články z internetových periodik

- 94) BURDA, Michal. Jak se žije u sousedů v Horní Bečvě? Pojd'te na návštěvu. *Novojičínský deník.cz* [online]. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: https://novojicinsky.denik.cz/zpravy_region/jak-se-zije-v-horni-becve-pojdte-na-navstevu-20210705.html
- 95) HORÁKOVÁ, Michaela. Do rožnovské Loany se vrací život. *Valašský deník* [online]. 18. 9. 2015 [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: https://valassky.denik.cz/zpravy_region/do-roznovske-loany-se-vraci-zivot-20150918.html
- 96) KVASNICA, Michal. Látal hlavní, Kučera asistent. Do Ekstraklasy míří dva čeští trenéři. *iSport.cz* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://isport.blesk.cz/clanek/fotbal/407562/latal-hlavni-kucera-asistent-do-ekstraklasy-miri-dva-cesti-treneri.html>
- 97) PROCHÁZKOVÁ, Petra. Jurkovičovy chaty na Pustevnách slaví 120 let, Libušín vstává z popela. *iDNES.cz* [online]. 2019, 6. srpna 2019 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zlin/zpravy/libusin-mamenka-dusan-jurkovic-pustevny-vyroci-historie-pozar-obnova.A190806_493603_zlin-zpravy_ras
- 98) RUŠČIN, Martin. Fotbalista René Bolf: Už nastal čas. Končím!. *Moravský deník.cz* [online]. 5. 12. 2012 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: https://moravskoslezsky.denik.cz/fotbal_region/fotbalista-rene-bolf-uz-nastal-cas-koncim-20121205.html
- 99) SKÁCEL, Petr. Před 70 lety vznikl podnik Tesla, na Valašsko lákal vzdělané techniky. *iDNES.cz* [online]. 4. 8. 2019 [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zlin/zpravy/zlinsky-kraj-tesla-roznov-roznov-pod-radhostem-vyrobce-obrazovka-televizor-magnetofon.A190727_491657_zlin-zpravy_ppr

Kvalifikační práce

- 100) ČERVENKOVÁ, Lucie. *Spisovatel Čeněk Kramoliš (1862-1949)*. Olomouc, 2010. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Daniel Jakubíček, Ph.D.
- 101) SUCHÁNKOVÁ, Kateřina. *Protipartyzánská operace Tetřev v roce 1944*. Brno, 2013. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce PhDr. Vladimír Černý, Ph.D.

Kurikulární dokumenty

- 102) Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělání [online]: *edu.cz*. Praha, 2021 s. 57. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2021/07/RVP-ZV-2021-zmeny.pdf>
- 103) Učíme se pro život: *Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Zubří: ZŠ Zubří, 2020., s. 8. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.zszubri.cz/wp-content/uploads/2020/08/%C5%A1vp-2020-NEJNOV%C4%9AJ%C5%A0%C3%8D.pdf>

Legislativní dokumenty

- 104) ČESKO. § 1 zákona č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu a o změně souvisejících zákonů (zákon o územně správním členění státu) - znění od 1. 1. 2021. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-51#p1>
- 105) SDRUŽENÍ MIKROREGION ROŽNOVSKO. *Stanovy dobrovolného svazku obcí*. Rožnov pod Radhoštěm, 2015. [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.roznovsko.cz/image/data/ke-stazeni/Stanovy%20SMR.pdf>

Uvedená literatura pojednáváci o protinacistickém odboji

- 106) HANÁČEK, Antonín. *I. čs. partyzánská brigáda Jana Žižky*. Vsetín: Vlastivědný ústav, 1975.
- 107) PŘIKRYL, Josef. *I. čs. partyzánská brigáda Jana Žižky: (srpen–listopad 1944)*. Ostrava: Profil, 1976.

- 108) SLÁDEK, Oldřich. *Ve znamení smrtihlava: nacistický protipartyzánský aparát v letech 1944-1945*. Praha: Naše vojsko, 1991. Dokumenty (Naše vojsko). ISBN 80-206-0145-7.

Školní učebnice

- 109) VENCÁLEK, Jaroslav et al. *Valašsko: geografie místního regionu pro základní školy*. Školský úřad (Kroměříž), 1993.

Televizní zpravodajství

- 110) URUBOVÁ, Jitka. Mikroregion Rožnovsko řešil poskytování služby první pomoci. *Region* [televizní zpravodajství] TV, Beskyd, 10. 4. 2011. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=8X9T2vr1sTw>

Seznam zkratek

RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
ŠVP	školní vzdělávací program
JZD	jednotné zemědělské družstvo
DTJ	Dělnická tělovýchovná jednota
RA	rudá armáda
n. p.	národní podnik
RAF	Royal Air Force
HC	Handball Club
SK	sportovní klub
TJ	tělovýchovná jednota
FC	Football Club
Msgre.	monsignore
StB	Státní bezpečnost
EURO	Mistrovství Evropy ve fotbale
SFC	Slezský football club
MFK	městský fotbalový klub
SC	Sport Club
FK	fotbalový klub

Přílohy

Seznam příloh

- 1) Pracovní list – Vyučovací hodina – Mikroregion Rožnovsko – prázdný
- 2) Pracovní list – Vyučovací hodina – Mikroregion Rožnovsko – řešení
- 3) Pracovní list – Exkurze – Střípky historie Rožnovska z období války i z období míru – prázdný
- 4) Pracovní list – Exkurze – Střípky historie Rožnovska z období války i z období míru – řešení

1) Pracovní list – Vyučovací hodina – Mikroregion Rožnovsko – prázdný

Pracovní list – Mikroregion Rožnovsko

Výchova k občanství, 6. ročník

1) Na základě informací z videa nebo z výkladu doplň text:

Mikroregion Rožnovsko vznikl dne 2000. Jako dobrovolné sdružení 9 obcí a měst ležících v okrese, který leží ve kraji.

2) Kdo je předsedou Mikroregionu Rožnovsko?

.....

3) Škrtni obce nebo města, které do Mikroregionu Rožnovsko NEPATŘÍ:

Zubří	Vigantice
Vsetín	Prostřední Bečva
Zašová	Hutisko-Solanec
Vidče	Veselá
Rožnov pod Radhoštěm	Frenštát pod Radhoštěm
Valašské Meziříčí	Dolní Bečva
Vsetín	Valašská Bystřice
Horní Bečva	Hrachovec

3) Uveď alespoň tři výhody, akce nebo projekty, které vznikly za přispění Mikroregionu Rožnovsko, a které můžeš využívat i ty. Zhodnot' jejich význam a přínos pro region.

.....
.....
.....
.....

4) Doplň do slepé mapy katastrů obcí názvy členských obcí a měst Mikroregionu Rožnovsko.

Zde je místo pro tvé vlastní poznámky:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2) Pracovní list – Vyučovací hodina – Mikroregion Rožnovsko – řešení

Pracovní list – Mikroregion Rožnovsko

Výchova k občanství, 6. ročník

1) Na základě informací z videa nebo z výkladu doplň text:

Mikroregion Rožnovsko vznikl dne **17. ledna** 2000. Jako dobrovolné sdružení 9 obcí a měst ležících v okrese **Vsetín**, který leží ve **Zlínském** kraji.

2) Kdo je předsedou Mikroregionu Rožnovsko?

Starosta Rožnova pod Radhoštěm (v době odevzdání práce **Jan Kučera**)

3) Škrtni obce nebo města, které do Mikroregionu Rožnovsko NEPATŘÍ:

Zubří	Vigantice
Vsetín	Prostřední Bečva
Zašová	Hutisko-Solanec
Vidče	Veselá
Rožnov pod Radhoštěm	Frenštát pod Radhoštěm
Valašské Meziříčí	Dolní Bečva
Vsetín	Valašská Bystřice
Horní Bečva	Hrachovec

3) Uveď alespoň tři výhody, akce nebo projekty, které vznikly za přispění Mikroregionu Rožnovsko, a které můžeš využívat i ty. Zhodnot' jejich význam a přínos pro region.

Cyklostezka Bečva

Valašský letňák – putovní nafukovací letní kino

Adopce nebo dobrovolné venčení psů v útulku v Rožnově (**Psí útulek Rožnovsko s.r.o.**), který vznikl díky existenci Mikroregionu

3) Pracovní list – Střípky historie Rožnovska z období války i z období míru – prázdný

Pracovní list – Střípky historie Rožnovska z období války i z období míru
Výchova k občanství, Dějepis, 9. ročník

1) Vlastními slovy popiš, co víš o Františku Holišovi:

.....
.....
.....
.....

2) Vlastními slovy popiš, co víš o partyzánském odboji na Valašsku:

.....
.....
.....
.....

3) Co je to zemljanka?

.....

4) Napiš typ a název chráněného území, kde se partyzánský bunkr nachází:

.....

5) Označ, ve kterém roce vzniklo Valašské muzeum v přírodě:

1848 1918 1920 1925 1938 1939 1945 1948 1968 1977 1989 1993

6) Ze kterých částí se Valašské muzeum v přírodě skládá?

.....
.....
.....
.....

4) Pracovní list – Střípky historie Rožnovska z období války i z období míru – prázdný

Pracovní list – Střípky historie Rožnovska z období války i z období míru
Výchova k občanství, Dějepis, 9. ročník

1) Vlastními slovy popiš, co víš o Františku Holišovi:

Od roku 1942 se skrýval v bunkru v lesích nad Starým Zubřím, kdy byl na útěku před Gestapem. V únoru 1943 se z něj stává partyzán ze skupiny Štramberských partyzánů.

2) Vlastními slovy popiš, co víš o partyzánském odboji na Valašsku:

Byl velmi aktivní a dobře organizovaný na celém území Valašska, nejvýrazněji v Beskydech. Místní lidé jim pomáhali. Němci proti nim podnikali akce za účelem rozprášení odporu, největší byly akce Tetřev a Tetřívěk. Součástí partyzánů byli také výsadkáři ze Sovětského svazu a z Velké Británie. Jako trest za pomoc partyzánům byla vypálena obec Ploština na jihu Valašska.

3) Co je to zemljanka?

V zemi vyhloubený zastřešený příbytek. Schovávali se v něm za války partyzáni.

4) Napiš typ a název chráněného území, kde se partyzánský bunkr nachází:

Chráněná krajinná oblast Beskydy

5) Označ, ve kterém roce vzniklo Valašské muzeum v přírodě:

1848 1918 1920 **1925** 1938 1939 1945 1948 1968 1977 1989 1993

6) Ze kterých částí se Valašské muzeum v přírodě skládá?

Dřevěné městečko, Valašská dědina, Mlýnská dolina (+ Pustevny)

Anotace

Jméno a příjmení:	Bc. Lukáš Bill
Katedra:	Katedra společenských věd
Vedoucí práce:	PhDr. Pavel Kopeček, Ph.D.
Rok obhajoby:	2023

Název práce:	Historie a současnost Mikroregionu Rožnovsko a implementace tohoto tématu do výuky na 2. stupni základní školy
Název v angličtině:	History and present of Rožnovsko Microregion and its implementation in teaching at upper primary school
Bibliografický záznam:	BILL, L. <i>Historie a současnost Mikroregionu Rožnovsko a implementace tohoto tématu do výuky na 2. stupni základní školy</i> . Olomouc, 2023. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra společenských věd. Vedoucí práce PhDr. Pavel Kopeček, Ph.D.
Anotace práce:	Diplomová práce <i>Historie a současnost Mikroregionu Rožnovsko a implementace tohoto tématu do výuky na 2. stupni základní školy</i> se zabývá zkoumáním teorie regionálních dějin a současného stavu Rožnovska obecně i z pohledu jednotlivých obcí a měst a možnostmi využití tohoto tématu v učitelské praxi.
Klíčová slova:	Regionální historie, výuka, základní škola, Mikroregion Rožnovsko
Anotace v angličtině	The diploma thesis <i>The history and present of the Rožnovsko Microregion and its implementation of this topic in teaching at upper primary school</i> deals with the examination of the theory of regional history and the current state of Rožnovsko in general and from the point of view of individual municipalities and cities and the possibilities of using this topic in teaching practice.
Klíčová slova v angličtině	Regional history, teaching, primary school, Rožnovsko Microregion
Rozsah práce:	90 str. + 8 str. příloh
Jazyk:	Čeština